

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Издање на српском, босанском и хрватском језику

SLUŽBENI GLASNIK BOSNE I HERCEGOVINE

Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku

Година XIII
Уторак, 24. марта 2009. године

Број/Broj
23

Godina XIII
Utorak, 24. marta/ožujka 2009. godine

ISSN 1512-7508 - српски језик
ISSN 1512-7486 - босански језик
ISSN 1512-7494 - хрватски језик

ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

108

На основу члана IV 4. а) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на 44. сједници Представничког дома, одржаној 21. јануара 2009. године, и на 25. сједници Дома народа, одржаној 26. фебруара 2009. године, усвојила је

ЗАКОН О ГЕНЕТИЧКИ МОДИФИКОВАНИМ ОРГАНИЗМИМА

ГЛАВА I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет и циљ)

- (1) Овим законом прописују се поступак и услови за ограничenu употребу, прекогранични пренос, намјерно уношење у животну средину и стављање на тржиште генетички модификованих организама и производа који се састоје, садре или воде поријекло од генетички модификованих организама (у даљњем тексту: ГМО).
- (2) Циљ овог закона је обезбеђивање високог нивоа заштите живота и здравља људи, здравља и добробит животиња, животне средине и интереса потрошача с обзиром на ГМО и производе од ГМО као и живе модификовани организме уз истовремено дјелотворно функционисање тржишта Босне и Херцеговине.

Члан 2.

(Дефиниције)

У смислу овог закона:

- a) **организам** је свака биолошка јединка способна за размножавање и преношење генетичког материјала;
- b) **биолошка разноликост** је свеукупност свих живих организама који су саставни дијелови копнених, морских и других водених екосистема и еколошких комплекса, а укључује разноликост унутар врста, између врста, те разноликост између еколошких система;

- c) **генетички материјал** је дио биљке, животиње, микроорганизма, гљиве и вируса који садржи наследну информацију;
- d) **генетички модификовани организам** или ГМО је организам, осим људског, у којем је генетички материјал изменењен на начин који се не може постићи природним размножавањем или природном рекомбинацијом.

У смислу ове дефиниције:

Генетичка модификација организама означава циљану измену наследног генетичког материјала организма која не настаје природном рекомбинацијом и индукцијом мутација; односно означава уношење страног генетичког материјала у генетички материјал организма или уклањање дијела генетичког материјала организма.

Генетичка модификација настаје коришћењем сљедећих метода:

- технике рекомбинантне нуклеинске киселине које укључују стварање нових комбинација генетичког материјала уношењем молекула стране нуклеинске киселине, произведенних на било који начин изван организма, у вирус, бактеријски плазмид или други векторски систем и њихово укључивање у организам домаћина у којем се не појављују природно, али у којем посједују способност за континуирано размножавање;
- технике које укључују директно уношење у организам наследног материјала припремљеног изван тог организма укључујући микроинјекцију, макроинјекцију, електропорацију, биолистик и микроенкапсулацију;
- ћелијске фузије (укључујући фузију протопласта) или технике хибридиzacије код којих се живе ћелије са новим комбинацијама наследног генетичког материјала стварају фузијом двије или више ћелија помоћу метода које се не појављују природно.

Генетичка модификација не настаје ако се користе сљедеће технике:

- in vitro оплодња;

- 2) природни процеси попут конјугације, трансдукције, трансформације;
- 3) индукција полиплоидије;
- под условом да наведене технике не обухватају коришћење рекомбинантних молекула нуклеинске киселине или ГМО-а добијених техникама/методама различитим од оних на које се не примјењује овај закон;
- e) **генетичка разноликост** је одређена свеукупношћу гена одређене врсте организама и њиховом разноликошћу између припадајућих јединки и популација;
- f) **модификовани живи организам** означава сваки ГМО способан за размножавање или преношење генетичког материјала, укључујући стерилне организме способне за раст;
- g) **производ од ГМО-а** означава препарат који је произведен или садржи један или више ГМО-а, без обзира на степен његове обраде, који је намењен за стављање на тржиште;
- h) **прекограницни пренос** је увоз, транзит или извоз ГМО-а или производа који се састоје, садрже или потичу од ГМО-а;
- i) **транзит модификованих живих организама** означава сваки промет ГМО-а намењених кориснику у другој држави преко територије Босне и Херцеговине;
- j) **ограничена употреба** означава сваку активност којом се организми генетички модификују или којом се такви генетички модификовани организми узгајају, размножавају, складиште, превозе, уништавају или одлажу, а за коју се примјењују посебне мјере контроле ради ограничења њиховог контакта са општим популацијом или животном средином и осигуравања високог нивоа безбједности за општу популацију и животну средину;
- k) **контролисани затворени систем** је лабораторија, истраживачки или производни одјел или други простор изолован од животне средине физичким препекама или комбинацијом физичких, хемијских или биолошких препрека које онемогућавају дојир ГМО-а са вајском средином или њихов утицај на човјека, биљни и животињски свијет, микроорганизме и гљиве;
- l) **намјерно уношење** значи свако уношење у животну средину ГМО-а или комбинације ГМО-а за које се не користе никакве посебне мјере контроле ради ограничења њиховог контакта са општим популацијом или животном средином и осигуравања високог нивоа безбједности за општу популацију и животну средину без мјера безбједности за аутохтоне популације и генетичке ресурсе;
- m) **ненамјерно уношење** је случајно уношење живих модификованих организама у животну средину услед непредвиђених догађаја, несреща, неправилног рукувана или складиштења живих модификованих организама и других радњи;
- n) **стављање на тржиште** значи учинити ГМО или производе доступним трећој страни, уз плаћање или бесплатно;
- o) **производ** означава препарат који садржи или се састоји од ГМО-а или комбинације ГМО-а, који се ставља на тржиште;
- p) **захтјев** је писмено који садржи прописане податке, које подносилац захтјева подноси надлежном органу ради прибављања одобрења, сагласности или потврде за ограничену употребу, намјерно уношење или стављање на тржиште ГМО-а или производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а;
- r) **подносилац захтјева** је физичко или правно лице које подноси захтјев;
- s) **корисник** је физичко или правно лице које увози, ставља на тржиште, користи или производи ГМО или производе који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а;
- t) **пројењена ризика** је пројења директног или индиректног ризика за здравље људи и животну средину, непосредног или одгођеног, који може настати због ограничene употребе, намјерног уношења или стављања на тржиште ГМО-а;
- u) **план праћења** је осмишљено и системско праћење и надзорија ГМО-а и средине која га прима, ограничene употребе, поступака намјерног уношења и стављања на тржиште ГМО-а или производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а, те могућих штетних посљедица у складу са овим законом и другим релевантним прописима;
- v) **несрећа** означава сваки догађај који укључује значајно и ненамјерно уношење ГМО-а приликом ограничene употребе који би могао представљати непосредну или одгођену опасност за здравље људи или животну опасност;
- z) **произведен** од ГМО-а значи да у потпуности или дјелимично потиче од ГМО-а, али не садржи или се не састоји од ГМО-а;
- aa) **сљедивост** је способност праћења ГМО-а и производа произведених од ГМО-а у свим фазама њиховог стављања на тржиште путем производног и дистрибутивног ланца;
- bb) **јединствена идентификационна ознака** је једноставна нумеричка или алфанимеричка шифра, која служи идентификацији ГМО-а према одобреној генетичкој трансформацији на основу које је ГМО развијен и обезбеђује давање специфичне информације која се односи на тај ГМО;
- cc) **субјект у пословању са ГМО** је физичко или правно лице које производ ставља на тржиште или које прима производ који је стављен на тржиште у свакој фази производног и дистрибутивног ланца, али не искључује крајњег потрошача;
- dd) **прва фаза стављања производа на тржиште** је почетна трансакција у производном и дистрибутивном ланцу у којој се производ ставља на располагање трећој страни;
- ee) **запакован производ** је производ понуђен на продају, који се састоји од производа и амбалаже у коју је стављен прије него што је понуђен на продају без обзира да ли амбалажа обухвата производ у потпуности или само дјелимично, под условом да се садржај амбалаже не може мијењати без отварања амбалаже или њене промјене;
- ff) **генетички ресурси** су генетички материјал стварне или потенцијалне вриједности.

Члан 3.

(Надлежни органи)

- (1) У смислу овог закона надлежни органи су: Агенција за безбједност хране Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Агенција), Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине, Управа Босне и Херцеговине за заштиту здравља биља, органи ентитета, кантона и Брчко Дистрикта БиХ надлежни за област пољопривреде, шумарства и водопривреде, области здравства и заштите животне средине.
- (2) За спровођење овог закона, у случају када се ГМО и/или производи који садрже и/или се састоје и/или потичу од ГМО-а:
- a) ограничено употребљавају у контролисаном затвореном систему - надлежна су ентитетска министарства надлежна за питања науке уз сагласност органа ентитета, кантона и Брчко Дистрикта БиХ надлежних за област пољопривреде, шумарства и водопривреде и мишљења осталих надлежних органа;
- b) намјерно уносе у животну средину - надлежна су ентитетска министарства за питања пољопривреде, водопривреде и шумарства, уз претходно прибављено мишљење министарства здравства и министарства надлежних за заштиту животне средине;
- c) стављају на тржиште:

- 1) као храна или храна за животиње - надлежна је Агенција уз претходно прибављено мишљење надлежних органа;
 - 2) као репродукциони материјал у пољопривреди и шумарству или као средства за заштиту биља - надлежна је Управа Босне и Херцеговине за заштиту здравља биља уз сагласност органа ентитета, кантона и Брчко Дистрикта БиХ надлежних за област пољопривреде, шумарства и водопривреде;
 - 3) као лијекови или репродукциони материјал у ветеринарству - надлежна је Канцеларија за ветеринарство БиХ уз претходно прибављено мишљење надлежних органа;
 - 4) приликом употребе ГМО-а и/или производа који садрже и/или се састоје и/или потичу од ГМО-а у козметици, фармацији или здравственој заштити људи - надлежна су ентитетска министарства здравства и Брчко Дистрикта БиХ уз претходно прибављено мишљење надлежних органа;
 - 5) за инспекциски надзор означавања у промету ГМО-а и/или производа који садрже и/или се састоје и/или потичу од ГМО-а - надлежне су ентитетске управе за инспекцијске послове, кантоналне инспекције, инспекције у оквиру локалних органа управе и Инспекторат Владе Брчко Дистрикта БиХ.
- (3) Надлежни органи из ст. (1) и (2) овог члана спроводиће службене контроле, инспекциски и управни надзор у складу са важећим законским прописима у Босни и Херцеговини, ентитетима и Брчко Дистрикту БиХ. Надлежни органи дужни су да међусобно сарађују. Научно-стручно тијело основано у складу са овим законом дужно је да надлежним органима управе из ст. (1) и (2) овог члана пруже стручну помоћ у спровођењу овог закона.
- (4) Агенција је централно и координационо тијело за обављање стручних послова у вези са ГМО.

Члан 4.

(Примјена прописа о храни и других прописа)

- (1) На питања која нису регулисана овим законом, а односе се на увоз, транзит, стављање на тржиште, употребу, производњу, здравствену исправност и означавање хране и хране за животиње, која се састоји, садржи или води поријекло од ГМО-а, примјењују се одредбе Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04) и посебних прописа донесених на основу тог закона.
- (2) На увоз, транзит, стављање на тржиште, употребу и производњу лијекова, ветеринарских медицинских производа и ветеринарских фармацеутских производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а не примјењују се одредбе овог закона ако је то регулисано другим важећим прописима у Босни и Херцеговини, којима се утврђује:
 - a) одређена процјена ризика за животну средину у складу са чл. 10. и 35. овог закона;
 - b) изричита сагласност прије испуштања;
 - c) план надзирања, с циљем откривања дјеловања ГМО-а на здравље људи и животну средину;
 - d) на одговарајући начин, услови који се односе на поступање са новим подацима, подацима за јавност, подацима о резултатима испуштања, те размјена података једнака оним садржаним у овом закону и у мјерама предузетим у складу с њом.
- (3) У случајевима из ст. (1) и (2) овог члана обавезно се израђује пратећа техничка документација са обавјештењима, процјена ризика и план надзора над учинцима на животну средину у складу са овим законом.
- (4) На поступак издавања одобрења за обављање дјелатности у вези са ГМО примјењују се одредбе овог закона, Закона о храни и других важећих прописа у Босни и Херцеговини.

Члан 5.

(Изузеци од примјене)

Одредбе овог закона не примјењују се на:

- a) генетичке модификације које се добијају примјеном једне од сљедећих метода (под условом да не обухватaju коришћење рекомбинантних молекула нуклеинске киселине или ГМО-а различитих од оних произведених једном или више техника/метода наведених у наставку):
 - 1) мутагенеза;
 - 2) ћелијска фузија (укључујући и фузију протопласта) биљних ћелија организама који могу размјењивати генетички материјал традиционалним узгојним методама;
- b) ограничену употребу ГМО-а који нису штетни за здравље људи и животну средину према критеријумима одређеним посебним прописом;
- c) копнени, жељезнички, ваздушни, поморски и ријечни транспорт ГМО-а;
- d) поступања са живим модификованим организмима који су опасни по животну средину на која се примјењују одредбе посебних прописа којима се уређују превоз, транзит и поступање са опасним супстанцима, ако овим законом или прописом донесеним на основу њега није другачије одређено;
- e) самоклонирање које се састоји од уклањања секвенци нуклеинске киселине из ћелије организма, које може или и не мора бити праћено поновним уметањем цијеле или секвенце те нуклеинске киселине (или синтетичког еквивалента), са или без претходне ензимске или механичке фазе, у ћелије исте врсте или у ћелије филогенетички близко сродних врста које могу измјењивати генетички материјал природним физиолошким процесима, где не постоји вјероватноћа да ће добијени микроорганизми изазвати болест код људи, животиња или биљака. Самоклонирање може укључивати употребу рекомбинантних вектора са већ познатом праксом сигурне употребе у одређеном микроорганизму.

ГЛАВА II - УПОТРЕБА ГМО-а, ПОСТУПАК ОДОБРАВАЊА ГМО-а И ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

Члан 6.

(Употреба ГМО-а)

- (1) Прекогранични пренос, транзит, ограничена употреба, намјерно уношење у животну средину и стављање на тржиште ГМО-а и производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а (у даљем тексту: употреба ГМО-а) дозвољена је под условима и на начин прописан овим законом и посебним прописима.
- (2) Подносилац захтјева обавезан је да прибави одобрење за употребу ГМО-а и да обавља дјелатности у складу са условима прописаним у одобрењу.

Члан 7.

(Захтјев)

- (1) Поступак за издавање одобрења за употребу ГМО-а покреће се подношењем захтјева.
- (2) У захтјеву се наводе подаци о процјени ризика, безбједносне мјере које се морају предузети, детаљни подаци о сваком случају ограничene употребе, намјерног уношења или стављања на тржиште, те повјерљиви подаци.
- (3) Подносилац се у захтјеву може позвати на податке или резултате из захтјева које је надлежном органу поднио други подносилац, ако ти подаци нису означени као повјерљиви и ако има његову писмену сагласност. Подносилац захтјева може доставити додатне податке које сматра релевантним.
- (4) Савјет министара Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет министара), на предлог Агенције и надлежних органа, утврди посебним прописом детаљан садржај и начин подношења захтјева, поступак заштите повјерљивости података наведених у захтјеву, те поступак издавања одобрења.

Члан 8.

(Повјерљивост података)

- (1) Подносилац може у захтјеву означити податке који су пословна тајна или који су заштићени на основу посебног прописа. За податке који ће се у поступку сматрати тајним мора се навести прихватљиво оправдање.
- (2) Надлежни орган одлучује који ће се подаци у поступку сматрати повјерљивим и о одлуци обавјештава подносиоца захтјева.
- (3) Подносилац захтјева не може, као тајне податке, навести:
 - a) име и презиме, фирму и сједиште фирме;
 - b) намјеравани начин употребе ГМО-а и производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а, услове стављања производа на тржиште и услове употребе;
 - c) карактеристике ГМО-а и производа, односно њихових компоненти;
 - d) подручје и групу опасности ограничene употребе ГМО-а;
 - e) план праћења у вези са стављањем ГМО-а на тржиште, његовом употребом и мјерама у случају непредвиђених ризика приликом стављања на тржиште ГМО-а и производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а;
 - f) податке о могућим штетним и другим утицајима на здравље људи, биолошку разноликост или животну средину;
 - g) процејену ризика.
- (4) Ако подносилац одустане од захтјева, надлежни орган дужан је да чува повјерљивост података из става (1) овог члана.

Члан 9.

(Допуна захтјева)

- (1) Ако надлежни орган утврди да је захтјев непотпун или да није у складу са одредбама овог закона, одредиће подносиоцу захтјева рок у којем је дужан да уotpуни захтјев или отклони утврђене недостатке.
- (2) Ако подносилац захтјева не достави надлежном органу додатне податке у одређеном року, надлежни орган ће одбацити захтјев.
- (3) Рок у којем је подносилац захтјева дужан да достави накнадно затражене податке не узима се у обзир приликом рачуњања рока за упис у регистар из члана 23. овог закона и издавање одобрења за употребу ГМО-а.

Члан 10.

(Процејена ризика)

- (1) Подносилац захтјева дужан је да, преко овлашћеног правног лица, прије подношења захтјева за одобрење употребе ГМО-а, прибави процејену ризика употребе ГМО-а.
- (2) На основу анализе карактеристика ГМО-а, еколошког система, биолошке разноликости и утицаја на здравље људи или животну средину у процјени се утврђује:
 - a) могући негативни утицаји и њихове могуће последице на здравље људи или животну средину;
 - b) степен опасности;
 - c) потребне мјере за надзор;
 - d) потребне мјере за спречавање опасности и други поступци заштите.
- (3) Процејену ризику израђују правна лица која овласти Савјет министара на предлог Агенције.
- (4) Садржaj и обим процејене ризици и методологију за израду процејене, као и услове које мора испуњавати правно лице за израду процејене ризици прописује надлежни органи.

Члан 11.

(Рјешење о одобрењу)

- (1) Одобрење за употребу ГМО-а издаје рјешењем надлежни орган, након верификације надлежног научно-стручног тијела, у року од 90 дана, ако овим законом није другачије прописано. У рок за издавање рјешења не рачуна се рок у којем треба доставити стручно мишљење.

- (2) Против управних аката које на основу овог закона доносе надлежни органи из члана 3. овог закона није допуштена жалба, али се може покренути управни спор.

Члан 12.

(Мјере безbjедnosti i заштite)

- (1) Одобрењем за употребу ГМО-а утврђују се начин рада и мјере безbjедnosti, дозвољене технике и генетичке модификације.
- (2) У случају неконтролисаног коришћења или уношења у животну средину ГМО-а и производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а, Агенција ће наредбом одмах, а најкасније у року од три дана, утврдити одговарајуће мјере безbjедnosti и заштite.

Члан 13.

(Спречавање опасности)

- (1) Употреба ГМО-а обавља се на начин којим се спречава или на најмању могућу мјеру смањује опасност за биолошку разноликост, водећи рачуна о опасностима за здравље људи или животну средину уз претходну стручну експертизу прибављену од надлежног органа.
- (2) Ради спречавања негативног утицаја на очување и одрживо коришћење биолошке разноликости, водећи рачуна о опасностима за здравље људи или животну средину, обезбеђују се и спроводе одговарајуће мјере заштite с циљем безbjедне употребе и стављања на тржиште ГМО-а.
- (3) Савјет министара доноси мјере за спречавање опасности из ст. (1) и (2) овог члана на предлог Агенције у сарадњи са надлежним органима.

Члан 14.

(Поступање са отпадом)

- (1) Подносилац захтјева или лице које употребљава ГМО обавезно је да на прописан начин збрине и трајно нешкодљиво уништи настали отпад који садржи или потиче од ГМО-а тако да ГМО више није способан за репродукцију или пренос генетичког материјала, те да се његов генетички материјал не може пренијети на друге организме.
- (2) Начин збринавања и нешкодљивог уништавања отпада из става (1) овог члана биће регулисан посебним подзаконским актом.

Члан 15.

(Одговорност за штету)

- Корисник који увози, ставља на тржиште, користи или производи ГМО или производе који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а дужан је да надокнади штету коју проузрокује прекограницним преносом, транзитом, употребом, уношењем у животну средину или стављањем на тржиште ГМО-а или производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а, у складу са посебним прописима.

Члан 16.

(Давање овлашћења за лабораторије)

- Поступак оцењивања и овлашћивања лабораторија за испитивање, контролу и праћење ГМО-а и производа који се састоје, садрже или потичу од ГМО-а уређује Савјет министара, на предлог Агенције и мишљења Института за акредитовање Босне и Херцеговине.

Члан 17.

(Јавност података)

- (1) Подаци о употреби ГМО-а и подаци о поступцима одобравања надлежног органа у складу са овим законом су јавни.
- (2) Надлежни орган дужан је да у поступку за издавање одобрења за ограничenu употребу групе 3 и 4, као и одобрења за намерно уношење ГМО-а у животну средину, јавности да на увид:
 - a) садржај захтјева;
 - b) садржај техничке документације;
 - c) процејену ризику;
 - d) садржај мишљења Савјета за ГМО.

- (3) Јавни позив у којем се наводи место и вријеме за увид у акте из става (2) овог члана, те поступак давања мишљења и примједаба, објављује се путем средстава јавног информисања и web-странице Агенције.
- (4) Рок у којем надлежни орган даје на увид и омогућава давање мишљења и примједаба је 30 дана, и не рачуна се у рок за издавање рјешења.
- (5) Надлежни орган дужан је да у образложењу рјешења унесе своје изјашњење о примједбама и мишљењу јавности.

ГЛАВА III - ПРЕКОГРАНИЧНИ ПРЕНОС ГМО-а

Члан 18. (Увоз ГМО-а)

- (1) Дозвољен је увоз ГМО-а или производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а, ако је надлежни орган прије увоза издао одобрење за употребу ГМО-а у складу са одредбама овог закона и посебних прописа.
- (2) Дозвољен је увоз ради ограничење употребе ГМО-а уврштених у групу 1 или 2, ако је прије увоза прибављена потврда о упису контролисаног затвореног система у Регистар ГМО-а из члана 23. овог закона.

Члан 19.

(Ограниччење и забрана увоза)

Савјет министара ће, на предлог надлежног органа, привремено ограничити или забранити увоз и употребу ГМО-а или производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а:

- a) у случају недостатка научних информација и сазнања о могућим размјерама негативних посљедица на здравље људи, биолошку разноликост или животну средину;
- b) ако постоје нови или додатни научно утемељени подаци о томе да производ може изазвати опасности за здравље људи, биолошку разноликост или животну средину; или
- c) ако претходно испитивање није показало жељене резултате због којих је извршено модификовање.

ГЛАВА IV - ОГРАНИЧЕНА УПОТРЕБА ГМО-а

Члан 20.

(Класификација ограничење употребе)

- (1) За сваки случај ограничење употребе ГМО-а корисник је дужан да изврши процјену ризика за здравље људи и животну средину који може изазвати таква употреба, посебно узимајући у обзир и питање одлагања отпада и отпадних вода.
- (2) У односу на процјену потенцијалног ризика који настаје током обављања активности из ограничење употребе и примјеном посебно прописаног поступка на основу којег се утврђује ниво контроле, употреба ГМО-а дијели се на четири групе:
 - a) Група 1: активности без ризика или занемарљивог ризика, за које је примјерен први ниво контроле за заштиту здравља људи и животне средине;
 - b) Група 2: активности ниског ризика, за које је примјерен други ниво контроле за заштиту здравља људи и животне средине;
 - c) Група 3: активности умјerenog ризика, за које је примјерен трећи ниво контроле за заштиту здравља људи и животне средине;
 - d) Група 4: активности великог ризика за које је примјерен четврти ниво контроле за заштиту здравља људи и животне средине.
- (3) У случају дилеме у коју групу спада предложена употреба, примјењују се строже мјере заштите, ако се, уз сагласност надлежног органа, не оцијени оправданом примјена блажих мјера заштите.
- (4) Корисник је дужан да води евидентију о процјени ризика и у одговарајућем формату је достави надлежном органу као саставни дио захтјева.

Члан 21.

(Преиспитивање ограничење употребе)

- (1) Корисник је дужан да примјењује опште принципе, одговарајући ниво контроле и остale мјере заштите које одговарају одређеној групи ограничење употребе, како би се изложеност места рада и животне средине ГМО одржала на најнижем могућем прихватљивом нивоу и омогућио висок степен безбедности.
- (2) Процјена ризика, ниво контроле и остale мјере заштите преиспитују се периодично.
- (3) Процјена ризика, ниво контроле и остale мјере заштите преиспитују се без одгађања када постоје основни сумње да:
 - a) мјере контроле које се примјењују више нису адекватне;
 - b) ограничење употребе више не одговара додијељеној групи, или
 - c) процјена више није прикладна с обзиром на нова научна и техничка знања.

Члан 22.

(Контролисани затворени систем)

- (1) Ограничена употреба ГМО-а спроводи се у контролисаном затвореном систему који удовољава свим прописаним условима за ниво контроле према класификацији у који је уврштена намјеравана употреба.
- (2) Корисник је дужан да пријави надлежном органу објекат контролисаног затвореног система прије прве ограничење употребе ГМО-а.
- (3) Захтјев садржи минимално следеће податке:
 - a) име корисника укључујући и имена лица одговорних за надзор и безбедност;
 - b) информације о обуци и квалификацијама лица одговорних за надзор и безбедност;
 - c) појединости о свим стручним тијелима (биолошким одборима или пододборима корисника);
 - d) адресу и општи опис објекта и просторија;
 - e) опис природе послова који ће се обављати;
 - f) ниво контроле ограничење употребе;
 - g) само за Групу 1 ограничење употребе, процјену ризика и поступање са отпадом, односно његово деактивирање прије ослобађања.
- (4) Ако након подношења захтјева из става (3) овог члана кориснику постану доступне нове информације које могу значајно утицати на здравље људи или животну средину или информације о потреби уврштавања намјераване употребе у нови ниво контроле, дужан је да о томе обавијести надлежни орган и поднесе нови захтјев.

Члан 23.

(Упис у Регистар)

- (1) У поступку уписа у Регистар контролисаних затворених система надлежни орган је дужан да:
 - a) испита да ли контролисани затворени систем испуњава прописане услове и
 - b) прибави стручно мишљење Савјета за ГМО за ограничењу употребе ГМО-а.
- (2) Савјет за ГМО дужан је да да своје мишљење у року од 30 дана од дана пријема захтјева.
- (3) Орган надлежан за регистрацију дужан је да одлучи о захтјеву у року од 60 дана од дана његовог пријема.
- (4) Када се стекну сви прописани услови, орган надлежан за регистрацију дужан је да подносиоцу захтјева изда потврду о упису у Регистар контролисаних затворених система.

Члан 24.

(Процјена ризика)

- (1) Прије почетка ограничење употребе ГМО-а, подносилац захтјева дужан је да приложи комплетан елaborat о процјени ризика за намјеравану употребу који је израдила овлашћена институција, у складу са чланом 10. овог закона.
- (2) На основу процјене ризика, подносилац захтјева уврштава ограничењу употребе ГМО-а у један од степена опасности из члана 20. става (2) овог закона, уз сагласност надлежног органа.

(3) У случају дилеме у који степен опасности треба уврстити ограничenu употребу ГМО-а, уврштава се у степен са строжим мјерама надзора.

Члан 25.
(Захтјев Групе 1)

- (1) Ограничена употреба уврштена у први степен опасности (Група 1) може почети без подношења захтјева надлежном органу ако се обавља у контролисаном затвореном систему за који је издата потврда у складу са чланом 23. овог закона. Корисник је дужан да о томе писмено обавијести надлежни орган.
- (2) Корисник је дужан да достави процјену ризика за намјеравану употребу из става (1) овог члана само на захтјев надлежног органа.

Члан 26.
(Захтјев Групе 2)

- (1) Корисник је дужан да поднесе надлежном органу захтјев за сваку ограничenu употребу Групе 2 која ће се одвијати у затвореном систему за који је издата потврда из члана 23. овог закона.
- (2) Детаљан садржaj захтјева из става (1) овог члана прописаће надлежни орган.
- (3) Подносилац захтјева може одмах након подношења захтјева почети са ограниченој употребом Групе 2 ако:
 - a) је раније одобрена употреба Групе 2 или више групе у истом затвореном систему за који је издата потврда и
 - b) су били испуњени услови прописани одобрењем.
- (4) Ако за контролисани затворени систем није издата потврда, подносилац захтјева може почети ограничenu употребу Групе 2 у року од 45 дана од дана подношења захтјева или прије рока од 45 дана, само уз сагласност надлежног органа.

Члан 27.

(Поступање надлежног органа)

- (1) У случају из члана 26. став (3) овог закона, подносилац захтјева дужан је да затражи од надлежног органа издавање одобрења за намјеравану ограничenu употребу.
- (2) Надлежни орган доноси одлуку након прибављеног мишљења Савјета за ГМО у року од 45 дана од дана пријема захтјева.
- (3) Савјет за ГМО дужан је да достави мишљење надлежном органу у року од 21 дана од дана пријема копије захтјева.
- (4) Надлежни орган може у року из става (2) овог члана, а након прибављеног мишљења Савјета за ГМО, забранити ограничenu употребу и о томе издати рјешење.

Члан 28.

(Захтјев група 3 и 4)

- (1) За сваку ограничenu употребу група 3 и 4, која ће се одвијати у затвореном систему за који је издата потврда у складу са чланом 23. овог закона, потребно је добити одобрење надлежног органа.
- (2) Детаљан садржaj захтјева за одобрење из става (1) овог члана прописаће надлежни орган.
- (3) Надлежни орган након прибављеног позитивног мишљења Савјета за ГМО доноси рјешење о одобрењу ограничenu употребе група 3 и 4:
 - a) у року од 45 дана од дана подношења захтјева:
 - 1) ако ће се радње обављати у контролисаним затвореним системима за који су већ прије издата одобрења за ограничenu употребу група 3 и 4
 - 2) ако су биле испуњене све прописане мјере надзора;
 - b) у року од 90 дана од дана подношења захтјева.
- (4) Савјет за ГМО дужан је да достави мишљење у року од 21 дана за случајеве из става (3) тачка а) овог члана, а у року од 45 дана у случајевима из става (3) тачка б) овог члана од дана пријема копије захтјева.
- (5) Надлежни орган издаје одобрење из става (1) овог члана најдуже за период који је подносилац навео у свом захтјеву.

Члан 29.

(Допуна захтјева)

- (1) Након пријема захтјева из чл. 22, 26. и 28. овог закона, надлежни орган испитује усклађеност захтјева са одредбама овог закона, тачност и потпуност датих информација, исправност израде процјене ризика и групу ограничenu употребе и, по потреби, прикладност контроле и других мјера заштите, управљање отпадом и мјере за случај несреће.
- (2) Ако је потребно ради заштите здравља људи или животне средине, надлежни орган може у одређеном року:
 - a) захтијевати од подносиоца захтјева достављање нових података, измјену услова предложене употребе или измјену групе ограничenu употребе;
 - b) ограничити период у којем би ограничена употреба била дозвољена или прописати посебне услове за ограничenu употребу.
- (3) У случајевима из става (2) овог члана надлежни орган:
 - a) може наложити подносиоцу захтјева да не почиње употребу или
 - b) наложити прекид или привремено обустављање употребе, док надлежни орган на основу додатних информација или тражених измјена не одобри употребу.

Члан 30.

(Измјене ограничene употребе)

- (1) Ако подносилац захтјева односно корисник сазна за нове релевантне информације или измјени ограничenu употребу која може имати значајне посљедице на здравље људи или животну средину, дужан је да одмах обавијести надлежни орган и измјени захтјев у складу са чл. 22, 26. и 28. овог закона.
- (2) Ако надлежном органу постану доступне нове информације из става (1) овог члана, надлежни орган може захтијевати од подносиоца захтјева односно корисника да изврши измјену услова ограничene употребе, обустави или трајно прекине ограничenu употребу ГМО-а.

Члан 31.

(План мјера за случај несреће)

- (1) Подносилац захтјева дужан је да прије почетка ограничene употребе ГМО-а изради план мјера за случај несреће у складу са овим законом и посебним прописима.
- (2) Информације о плановима за случај несреће, укључујући релевантне безбедносне мјере које ће се примјењивати, надлежни орган из члана 3. овог закона доставља на одговарајући начин надлежним органима свих потенцијално угрожених држава, без њиховог претходног захтјева. Информације се ажурирају у одговарајућим временским размацима и са њима се упознаје јавност.
- (3) План мјера се израђује за случај несреће за ограничenu употребу при којој би неиспруњавање мјера контроле могло довести до велике опасности, непосредне или одгођене, за људе изван простора или за животну средину, осим у случајевима кад је такав план сачињен на основу посебних прописа.
- (4) План мјера за случај несреће одобрава надлежни орган издавањем рјешења о одобрењу.
- (5) Подносилац захтјева односно корисник обавезан је да Агенцији достави податке о плану мјера за случај несреће.
- (6) Подаци о мјерама за случај несреће морају бити доступни јавности.

Члан 32.

(Поступак у случају несреће)

- (1) У случају несреће, корисник је дужан да поступи у складу са планом прописаних мјера и одмах обавијести надлежни орган о сљедећим подацима:
 - a) околностима несреће;
 - b) врсти и количини ГМО-а који је из затвореног система ненамјерно унесен у животну средину;
 - c) потребним информацијама за процјену утицаја несреће на здравље људи, биолошку разноликост или животну средину;

- d) предузетим мјерама заштите.
- (2) У случају давања информација из става (1) овог члана, надлежни орган дужан је да:
- обезбиједи предузимање потребних мјера и хитно алармира све државе на које би несрећа могла утицати;
 - прикупи неопходне информације за потпуну анализу несреће и, по потреби, да препоруке за избегавање сличних несрећа у будућности и ограничавање њихових утицаја.

ГЛАВА V - НАМЈЕРНО УНОШЕЊЕ ГМО-а У ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Члан 33. (Дозвољено уношење)

Уношење генетички модификованих репродукционог биљног материјала у животну средину може се одобрити само на површинама које ће на предлог надлежног органа утврдити Савјет министара.

Члан 34. (Забране уношења)

- (1) Није дозвољено уношење ГМО-а у:
- заштићена подручја;
 - подручја еколошке мреже;
 - подручја намијењена органској пољопривредној производњи;
 - подручја намијењена еколошким облицима туризма;
 - подручја која представљају заштитне зоне утицаја и
 - подручја са очуваним аутотонним генофондом.
- (2) Заштитне зоне утицаја из става (1) е) овог члана обухватају просторе који спречавају ширење ГМО-а на подручја на којима није дозвољено намјерно уношење ГМО-а у животну средину. Заштитне зоне утицаја утврђују се према мјерама и условима за заштиту природе који су саставни дио одобрења о намјерном уношењу ГМО-а у животну средину.

Члан 35. (Обавезе подносиоца)

Прије предузимања намјерног уношења ГМО-а у животну средину, подносилац захтјева дужан је да посредством овлашћеног правног лица изради процјену ризика у складу са чланом 10. овог закона, план мјера за неконтролисано ширење и поднесе захтјев за издавање одобрења надлежном органу.

Члан 36. (План мјера)

- (1) План мјера из члана 35. овог закона садржи опис радњи и мјера које се спроводе у случају несреће, да би се изbjегло и минимизирало ширење изван мјesta уношења или подручја одређеног за употребу, посебно:
- методе и поступке контроле ГМО-а у случају неконтролисаног ширења;
 - методе за деконтаминацију погођеног подручја;
 - методе за уклањање или санацију биљака, животиња и тла;
 - методе за изолацију подручја изложеног ширењу;
 - планове за заштиту здравља људи и животне средине у случају појаве нежељених посљедица;
 - потребне мјере заштите.
- (2) Подносилац захтјева дужан је да поднесе план мјера:
- за прво намјерно уношење ГМО-а у животну средину;
 - након истека пет година од датума задњег подношења плана мјера;
 - у року од 30 дана од дана промјене услова и стања који могу озбиљно утицати на мјере прописане за случај несреће.
- (3) План мјера одобрава надлежни орган издавањем рјешења.
- (4) Детаљан садржај плана мјера и начин његовог спровођења прописује надлежни орган.

Члан 37.

(Захтјев за издавање одобрења)

- (1) Захтјев за издавање одобрења за намјерно уношење ГМО-а у животну средину садржи:
- техничку документацију са посебно прописаним подацима за обављање процјене ризика намјерног уношења ГМО-а или комбинације ГМО-а за животну средину, посебно:
 - опште податке, укључујући податке о особљу и обуци,
 - податке о ГМО-у,
 - податке о условима уношења и потенцијалној локацији уношења,
 - податке о међусобном дјеловању ГМО-а и животне средине,
 - план праћења ради утврђивања утицаја ГМО-а на здравље људи и животну средину,
 - податак о контроли, методама заштите, поступању са отпадом и плановима мјера за случај опасности и
 - сажетак техничке документације;
 - процјену ризика и закључке заједно са библиографским упутама и назнакама коришћених метода.
- (2) Надлежни орган може прихватити да се уношење истог ГМО-а или комбинације ГМО-а на истом мјесту или на различитим мјестима у исту сврху и у одређеном року може пријавити једним захтјевом.
- (3) Детаљан садржај захтјева и начин његовог подношења прописаће надлежни орган уз сагласност надлежних органа из области пољопривреде, шумарства, здравства и заштите животне средине.

Члан 38.

(Поступање по захтјеву)

- (1) Надлежни орган потврђује пријем захтјева и издаје одобрење за намјерно уношење ГМО-а у животну средину, по претходно прибављеном мишљењу Савјета за ГМО, у року од 90 дана од дана пријема пријаве ако су испуњени сви прописани услови.
- (2) Ако оцијени потребним, надлежни орган затражиће додатне податке од подносиоца уз навођење разлога и одредити му рок за достављање података.
- (3) Надлежни орган дужан је да копије захтјева из члана 37. овог закона одмах прослиједи Савјету за ГМО.
- (4) Ако Савјет за ГМО сматра да се из података наведених у захтјеву не може јасно утврдити какви ће бити утицаји намјерног уношења ГМО-а на здравље људи, биолошку разноликост или животну средину, може преко надлежног органа затражити од подносиоца додатне податке о овим утицајима намјераваног уношења ГМО-а.
- (5) Савјет за ГМО дужан је да достави своје мишљење у року од 45 дана од дана пријема захтјева.
- (6) Подносилац захтјева може почети намјерно уношење само након пријема рјешења и у складу са свим условима из одобрења.

Члан 39.

(Модификације или непланиране промјене)

- (1) Ако након подношења захтјева или издавања одобрења дође до модификације или непланиране промјене у намјерном уношењу ГМО-а које би могле штетно утицати на здравље људи или животну средину, или ако дође до нових података о таквим ризицима, подносилац захтјева односно корисник дужан је да истог дана:
- предузме мјере заштите здравља људи, биолошке разноликости и животне средине;
 - обавијести надлежни орган о модификацијама, непланираним промјенама или новим подацима и
 - преиспита и прилагоди мјере наведене у захтјеву према насталим промјенама.
- (2) У околностима из става (1) овог члана, надлежни орган обавезан је да:

- a) захтијева од подносиоца захтјева односно кориснику да измијени услове и предузме мјере за заштиту здравља људи и животне средине или
- b) привремено или трајно забрани намјерно уношење ГМО-а у животну средину из своје територијалне надлежности.
- (3) У случају модификација и непланираних промјена, надлежни орган дужан је да обавијести јавност након обављене процјене ризика.

Члан 40.

(Извјештај о резултатима)

- (1) Корисник је дужан да у року од 60 дана по истеку рока важења рјешења о одобрењу или у року утврђеном у одобрењу из члана 38. овог закона достави надлежном органу извјештај о резултатима намјерног уношења ГМО-а у животну средину.
- (2) Ако подносилац захтјева односно корисник намјерава било који материјал добијен од ГМО-а који је био предмет намјерног уношења у животну средину ставити на тржиште као производ, дужан је да у извјештај из става (1) овог члана укључи и податке о томе.
- (3) Материјал из става (2) овог члана може бити стављен на тржиште само ако је у складу са одредбама Главе VI овог закона.

Члан 41.

(Непланирано ширење)

- (1) У случају непланираног ширења ГМО-а, подносилац захтјева односно корисник дужан је да дјелује у складу са планом мјера из члана 36. овог закона и обавијести надлежни орган о:
 - a) обиму посљедица непланираног ширења и угрожености здравља људи и животне средине;
 - b) спроведним и потребним мјерама за заштиту здравља људи и животне средине;
 - c) спроведним и потребним мјерама за умањивање или уклањање посљедица, уклањање ГМО-а и санацију животне средине изложене непланираном ширењу и
 - d) другим подацима потребним за оцјену утицаја непланираног ширења на здравље људи и животну средину.
- (2) Надлежни органи из члана 3. овог закона доносе и спроводе програм отклањања посљедица неконтролисаног ширења ГМО-а у животној средини.
- (3) У програму се, на основу оцјене опасности, одређују:
 - a) носиоци, услови и мјере за умањивање или отклањање посљедица и спречавање даљег неконтролисаног ширења;
 - b) начин покривања трошкова и
 - c) потребна ограничења или забране у вези са даљим уношењем у животну средину, прометом или употребом ГМО-а.
- (4) Надлежни органи из члана 3. овог закона дужни су да посредством Агенције обавијесте Савјет министара и јавност путем медија о непланираном ширењу, припреми и спровођењу програма из става (2) овог члана.
- (5) У случајевима непланираног ширења ГМО-а које може имати значајне негативне посљедице на здравље људи или животну средину, надлежни орган обавијештава угрожене или потенцијално угрожене државе и, када је то потребно, одговарајуће међународне организације, те им ставља на располагање све податке потребне за утврђивање прикладних мјера.

ГЛАВА VI - СТАВЉАЊЕ ГМО-а У ПРОМЕТ КАО ПРОИЗВОДА ИЛИ САСТАВА ПРОИЗВОДА

Члан 42.

(Обавезе подносиоца захтјева)

- (1) Подносилац захтјева дужан је да прибави одобрење за сваки ГМО или производ који се састоји, садржи или води поријекло од ГМО-а који намјерава први пут ставити на тржиште.

- (2) Подносилац захтјева дужан је да прије подношења захтјева за издавање одобрења из става (1) овог члана прибави стручну процјену ризика у складу са чланом 10. овог закона.

Члан 43.

(Захтјев)

- (1) Захтјев за издавање одобрења садржи:
 - a) техничку документацију са прописаним саставним дијеловима;
 - b) процјену ризика за животну средину у складу са чланом 10. овог закона;
 - c) податке о условима стављања на тржиште, укључујући посебне услове употребе и руковања производом;
 - d) план праћења утицаја производа и његове употребе на здравље људи, биолошка разноликост или животну средину, укључујући период у којем ће се спроводити план праћења;
 - e) предлог периода за које се тражи одобрење;
 - f) предлог означавања производа;
 - g) предлог пакирања производа и
 - h) сажетак техничке документације.
- (2) Подносилац захтјева може у захтјев укључити научно верификоване податке о резултатима намјерног уношења у животну средину истих ГМО-а или комбинације ГМО-а које садржи производ, а који су били предмет његовог ранијег захтјева или податке о резултатима намјерног уношења које се још спроводи.
- (3) Подносилац захтјева дужан је да за сваку намјеравану употребу ГМО-а или производа која је другачија од одобрене поднесе надлежном органу нови захтјев ради добијања одобрења за стављање на тржиште.
- (4) Надлежни орган прописаће садржај захтјева и техничке документације за стављање на тржиште ГМО-а или производа, услове, план праћења, означавања и паковања производа.

Члан 44.

(Поступање по захтјеву)

- (1) Надлежни орган испитује и утврђује усклађеност захтјева са одредбама овог закона и других прописа, те након прибављеног позитивног мишљења Савјета за ГМО и спроведене јавне расправе израђује извјештај о процјени прикладности стављања на тржиште ГМО-а или производа од ГМО-а.
- (2) У извјештају се наводи да је одређени ГМО и производ који се састоји, садржи или води поријекло од ГМО-а:
 - a) прикладан за стављање на тржиште;
 - b) прикладан за стављање на тржиште према одређеним додатним условима или
 - c) неприкладан за стављање на тржиште.
- (3) Надлежни орган доставља извјештај из става (1) овог члана подносиоцу захтјева у року од 60 дана од дана пријема захтјева.
- (4) Надлежни орган прописује обим и садржај извјештаја из става (1) овог члана.

Члан 45.

(Поступање након пријема извјештаја)

- (1) У случају из члана 44. став (2) тачка b) овог закона, подносилац захтјева може, у року од седам дана од дана пријема извјештаја, одустати од захтјева или писаним путем обавијестити надлежни орган да намјерава допунити захтјев.
- (2) Ако подносилац захтјева обавијести надлежни орган да намјерава допунити захтјев, одређује му се рок у којем је дужан да достави допуну захтјева.
- (3) Надлежни орган обуставиће поступак за издавање одобрења ако подносилац захтјева:
 - a) одустане од захтјева;
 - b) не обавијести благовремено надлежни орган о намјери допуне захтјева или
 - c) не допуни захтјев у одређеном року.

Члан 46.

(Прибављање мишљења)

- (1) Ако стављање на тржиште ГМО-а или производа укључује и њихово намјерно уношење или могућност ненамјерног уношења у животну средину, надлежни орган затражиће мишљење Савјета за ГМО.
- (2) Савјет за ГМО дужан је да у року од 45 дана надлежном органу достави писано мишљење о уношењу у животну средину, односно намјераваном стављању на тржиште ГМО-а и производа. Мишљење се даје на основу цјеловите анализе безбједности производа и његовог утицаја на здравље људи, биолошку разноликост и животну средину.

Члан 47.

(Поступак за издавање одобрења)

- (1) Надлежни орган одлучује о одобрењу за стављање на тржиште ГМО-а или производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а у року од 105 дана од дана пријема захтјева након:
 - a) спроведеног испитивања да ли пријава задовољава прописане услове;
 - b) прибављања позитивног мишљења Савјета за ГМО;
 - c) спроведене јавне расправе и израде извјештаја о процјени прикладности стављања на тржиште ГМО-а и производа.
- (2) Одобрење за стављање на тржиште издаје се најдуже на рок од пет година, уз могућност продужења у складу са одредбама овог закона.
- (3) Прописе о спровођењу којима ће се уредити поступци за издавање одобрења донојеће надлежни органи у оквиру свог дјелокруга.

Члан 48.

(Садржай одобрења)

- (1) Одобрење за стављање на тржиште ГМО-а и производа садржи:
 - a) податке о ГМО-у и/или производу који се састоји, садржи или води поријекло од ГМО-а;
 - b) намјену и обим за коју се издаје одобрење, укључујући идентификацију производа са назнаком његових карактеристика;
 - c) период важења одобрења;
 - d) услове стављања на тржиште, укључујући посебне услове за употребу, руковање, паковање, те услове за заштиту животне средине или специфичног еколошког система или географског подручја;
 - e) обавезу контролисања узорака и достављања резултата надлежном органу на његов захтјев;
 - f) упутство за означавање;
 - g) упутство за план праћења, укључујући обавезу извјештавања надлежног органа о резултатима плана праћења и
 - h) друге услове које је дужно да испуњава лице које производ ставља на тржиште или га користи.
- (2) Одобрење, осим података који су прописани и означени као повјерљиви, и процјена ризика за здравље људи, биолошку разноликост и животну средину из члана 10. овог закона морају бити доступни јавности у складу са овим законом и другим прописима.

Члан 49.

(Продужење одобрења)

- (1) Захтјев за продужење одобрења подноси се надлежном органу најкасније девет мјесеци прије истека рока важења одобрења.
- (2) Захтјев садржи:
 - a) копију одобрења за стављање на тржиште;
 - b) извјештај о резултатима плана праћења, израђеног у складу са прописаном методологијом;
 - c) нове информације о опасности производа за здравље људи, биолошку разноликост и животну средину, ако подносилац располаже таквим информацијама;

- d) предлог за измену или допуну услова за стављање на тржиште из првог одобрења, а посебно оних који се тичу плана праћења и временског ограничења важења одобрења ако је то потребно.

- (3) На поступак рјешавања захтјева за продужење одобрења примјењују се одредбе чл. 43, 44. и 45. овог закона.
- (4) Важење одобрења може се продужити до пет година.
- (5) Ако се поднесе захтјев за продужење одобрења, подносилац захтјева може стављати производе на тржиште под условима који су утврђени у важећем одобрењу све док се не изда рјешење у складу са ставом (2) овог члана.

Члан 50.

(Нове информације о опасностима)

- (1) Ако након добијања одобрења подносилац захтјева односно корисник сазна за нове информације о опасностима за здравље људи, биолошку разноликост или животну средину, дужан је да одмах предузме мјере за заштиту и о томе обавијести надлежни орган који је издао одобрење.
- (2) У случају из става (1) овог члана подносилац захтјева односно корисник дужан је да на основу промијењених услова поднесе нови захтјев.
- (3) Сваки корисник ГМО-а или производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а дужан је да достави надлежном органу или подносиоцу захтјева нове информације о опасностима за здравље људи, биолошку разноликост или животну средину.
- (4) Ако прије или у току поступка за издавање одобрења надлежном органу постану доступне нове информације у вези са опасностима које представљају ГМО или производ, или њихова употреба, надлежни орган мора да узме на обзир те информације приликом доношења одлуке о стављању на тржиште ГМО-а или производа који се састоји, садржи или потиче од ГМО-а.
- (5) Ако након правоснажности рјешења надлежном органу постану доступне нове информације, дужан је да о томе обавијести и затражи мишљење Савјета за ГМО. На основу добијеног мишљења, надлежни орган може:
 - a) измијенити или допунити важеће одобрење, уз сагласност подносиоца захтјева, или
 - b) укинути рјешење о одобрењу.
- (6) У случају озбиљног ризика, надлежни орган из члана 3. овог закона примјењује или предузима хитне мјере, попут обустављања или престанка стављања на тржиште и о томе обавјештава јавност.

Члан 51.

(Сљедивост)

- (1) У првој фази стављања на тржиште производа који садрже или се састоји од ГМО-а, укључујући ринфузу, субјекти у пословању дужни су да обезбиједе да се субјекту у пословању који прима производ достави документација са сљедећим информацијама:
 - a) да производ садржи или се састоји од ГМО-а и
 - b) одговарајући јединствени код (бројчани и абецедни) додијељен производима који се састоје или садрже ГМО.
- (2) Начин дојдељивања јединственог кода производима који се састоје или садрже ГМО биће прописан подзаконским актом.
- (3) У свим даљњим фазама стављања на тржиште производа субјекти у пословању дужни су да обезбиједе да се примљене информације из става (1) овог члана пренесу у писаној форми субјектима који примају производе.
- (4) Ако производ садржи или се састоји од мјешавине ГМО-а који се употребљавају само и непосредно као храна или храна за животиње или за прераду, субјект у пословању може информације из става (1) тачка б) овог члана замјенити декларацијом о употреби уз коју прилаже попис јединствених идентификационих ознака свих ГМО-а.
- (5) Субјекти у пословању дужни су да воде базу података за период од пет година од дана извршења сваке трансакције.
- (6) У базу података уносе се:
 - a) информације из ст. (1), (2) и (3) овог члана и

- b) информације на основу којих се може идентификовати субјект који је ставио на располагање производе и субјект којем су производи стављени на располагање у пословању са производима из става (1) овог члана.

Члан 52.
(Означавање)

За производе који садрже или се састоје од ГМО-а субјекти у пословању дужни су да обезбиђеде да:

- a) на запакованом производу на ознаки пише: "Овај производ садржи компоненте генетички модификованих организама" или: "Овај производ садржи генетички модификован (назив организма)";
 b) се на незапакованом производу понуђеном крајњем потрошачу ознака: "Овај производ садржи генетички модификован организам" или "Овај производ садржи генетички модификован (назив организма)" стави на производ или непосредно уз производ.

Члан 53.
(Изузети од означавања)

- (1) Обавеза означавања не примјењује се на трагове одобрених ГМО-а у производу у омјеру који не прелази утврђени ниво под условом да су такви трагови случајни или технолошки неизбјежни. Посебним прописом утврдиће се ниво испод којег се ови производи изузимају од обавезе означавања у складу са чланом 52. овог закона.
 (2) Ради утврђивања случајног и технички неизбјежног присуства трагова, субјект у пословању дужан је да докаже надлежном органу да је предузео одговарајуће мјере како би избегао присуство таквих трагова.
 (3) Обавеза означавања не примјењује се на производе који садрже трагове одобрених ГМО-а или се од њих састоје или су од њих произведени, у омјеру који не прелази 0,9 % за сваку од прехранбених компоненти или за храну која се састоји од једног састојка, под условом да је споредан или технички неизбјежан.
 (4) Надлежни органи спроводе инспекцију и друге мјере контроле, укључујући узимање узорака и тестирање (квалитативно и квантитативно).

Члан 54.

(Руковање, превоз и паковање)

- (1) Приликом руковања, превоза и паковања ГМО-а, пратећом документацијом треба јасно обиљежити ГМО:
 a) који је намијењен директном коришћењу за храну или храну за животиње или за прераду; назначити да није намијењен намјерном уношењу у животну средину, те навести мјесто за прибављање даљњих информација;
 b) који је намијењен за ограничenu употребу, означити све услове и захтјеве за безбедно руковање, складиштење, превоз и употребу, мјесто за прибављање даљих информација, укључујући име и адресу појединца или институције којима је повјерен ГМО;
 c) који је намијењен намјерном уношењу у животну средину, означити идентитет и одговарајућа својства и обиљежја, све услове за безбедно руковање, складиштење, превоз и коришћење, као и мјесто за прибављање даљих информација.
 (2) Услове за руковање, паковање и обиљежавање ГМО-а прописује надлежни орган из члана 3. овог закона.

ГЛАВА VII - НАУЧНО-СТРУЧНО ТИЈЕЛО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Члан 55.
(Савјет за ГМО)

- (1) Ради праћења стања и развоја у области руковања ГМО-ом и пружања стручне помоћи надлежним органима у спровођењу овог закона, Савјет министара, на предлог Агенције, са листе кандидата из научних, стручних и образовних институција из ентитета и Брчко Дистрикта БиХ, одлуком бира чланове Савјета за ГМО на мандат од четири године, с тим да могу бити именовани на још један мандат.

(2) Савјет за ГМО има седам чланова, који се бирају искључиво између еминентних научника и стручњака из области микробиологије, генетике, медицине, ветеринарске медицине, биохемије, молекуларне биологије, фармације, биотехнологије, пољопривреде, шумарства, права, заштите на раду, заштите природе и заштите животне средине, водећи рачуна о равноправној заступљености свих народа и одговарајућој заступљености ентитета и Брчко Дистрикта БиХ.

- (3) Савјет за ГМО између својих чланова бира предсједника и његовог замјеника. Савјет за ГМО је самостално и независно тијело и његов рад је јаван. Савјет за ГМО одлучује већином гласова, која укључује најмање по једног представника сваког ентитета и сваког конститутивног народа.
 (4) Савјет за ГМО доноси пословник којим уређује начин рада.
 (5) Средства за рад Савјета за ГМО и обављање стручно-административних послова обезбеђују се у буџету институција Босне и Херцеговине.

Члан 56.
(Задаци Савјета за ГМО)

- (1) Савјет за ГМО обавља следеће послове:
 a) даје мишљења о употреби ГМО-а у управним поступцима и другим поступцима на захтјев надлежних органа у складу са овим законом;
 b) даје мишљење и предлоге у припреми прописа о употреби ГМО-а;
 c) даје мишљења и предлоге надлежним органима државне управе о питањима употребе ГМО-а;
 d) прати стање и развој у области коришћења генетичке технологије и употребе ГМО-а;
 e) прати научно-стручна достигнућа и даје мишљења у вези са употребом генетичке технологије и употребом ГМО-а;
 f) даје мишљења у вези са социјалним, етичким, техничким и технолошким, научним и другим условима коришћења ГМО-а;
 g) савјетује надлежне органе о питањима везаним за употребу ГМО-а и генетичке технологије;
 h) извјештава јавност путем медија и стручних скупова о стању и развоју у области употребе генетичке технологије и употребе ГМО-а, те о својим ставовима и мишљењима;
 i) обавља и друге стручне послове прописане овим законом и прописима донесеним на основу њега.
 (2) Савјет за ГМО подноси годишњи извјештај о раду. Извјештај се подноси Агенцији која о извјештају информише Савјет министара и објављује га на начин доступан јавности.

Члан 57.

(Обавеза чувања повјерљивих података)

- (1) Чланови Савјета за ГМО из члана 55. овог закона дужни су да током и након истека мандата чувају податке који су означени као повјерљиви, у складу са одредбама овог закона.
 (2) Обавези чувања тајности података подлијежу и сви спољни сарадници који учествују у раду Савјета за ГМО или у поступку за издавање одобрења у складу са овим законом.

ГЛАВА VIII - РЕГИСТАР ГМО-а

Члан 58.

(Јединствени и посебни регистри)

- (1) Јединствени кодирани регистар ГМО-а води Агенција, а посебне регистре воде надлежни органи у оквиру свог дјелокруга.
 (2) Форму и начин вођења регистара, те трошкове поступка регистрације прописаће Агенција.
 (3) Свако има право увједа у податке из регистара, те право да захтјева и добије изводе из регистара уз плаќање стварних трошкова издавања.

Члан 59.
(Упис података)

- (1) У регистру се воде евиденције о затвореним системима, издатим потврдама и одобрењима за ограничenu употребу, намјерном уношењу у животну средину и стављању на тржиште ГМО-а или производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а.
- (2) Евиденција садржи податке из захтјева, а посебно:
 - a) фирму и сједиште подносилаца захтјева:
 - 1) контролисаног затвореног система;
 - 2) за ограничenu употребу;
 - 3) за намјерно уношење у животну средину;
 - 4) за стављање на тржиште ГМО-а и производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а;
 - b) назив, степен опасности и опис затвореног система;
 - c) податке о ограниченоj употреби и податке о уврштавању у групе ограничene употребе и нивое контроле;
 - d) податке о намјерном уношењу у животну средину, укључујући тачну локацију уношења ГМО-а и
 - e) податке о стављању на тржиште ГМО-а и производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а.
- (3) Саставни дио регистрара чине издате потврде и одобрења за ограничenu употребу, намјерно уношење у животну средину или стављање на тржиште ГМО-а и производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а.
- (4) У регистар се не смију уписивати подаци који су означени као пословна тајна у складу са овим законом или подаци заштићени посебним прописом.

ГЛАВА IX - НАДЗОР

Члан 60.
(Управни надзор)

Управни надзор над примјеном одредаба овог закона и прописа донесених на основу њега врше надлежни органи из члана 3. овог закона у оквиру свог дјелокруга.

Члан 61.
(Инспекцијски надзор)

- (1) Инспекцијски надзор над примјеном овог закона и прописа донесених на основу њега врше надлежни инспекцијски органи у оквиру свог дјелокруга, у складу са важећим законским прописима у Босни и Херцеговини.
- (2) У спровођењу инспекцијског надзора надлежна инспекција има право и обавезу да лицима која не прибаве одобрење или друге сагласности надлежног органа рјешењем забрани прекогранични промет, транзит, ограничenu употребу, намјерно уношење у животну средину и стављање на тржиште ГМО-а и производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а.

Члан 62.

(Поступање органа инспекције)

- (1) Ако постоји сумња да се увози, уноси у животну средину, ставља на тржиште, употребљава или одлаже у животну средину ГМО или производ који се састоји, садржи или води поријекло од ГМО-а супротно одредбама овог закона или посебног прописа, надлежни инспектор наредиће да се пошиљка стави под царински надзор и затражити од увозника, односно корисника вјеродостојну исправу, те одредити рок у којем исправу треба предочити.
- (2) Ако увозник или корисник у одређеном року не предочи вјеродостојну исправу, инспектор ће привремено забранити увоз, ограничenu употребу, уношење у животну средину, стављање на тржиште, или одлагање у животну средину ГМО-а, а узорак ће доставити на анализу овлашћеној лабораторији.
- (3) Ако се анализом утврди да се ради о недозвољеном ГМО-у или производу који садржи или потиче од ГМО-а, инспектор ће забранити увоз, ограничenu употребу, уношење у животну средину, стављање на тржиште или одлагање у животну средину, а узети узорци или заплијењени ГМО и производи биће трајно и нешкодљиво уништени.

- (4) Трошкове анализе и уништавања, као и привременог похрањивања и чувања, ако се анализом утврди да се ради о недозвољеном увозу, ограниченоj употреби, уношењу у животну средину, стављању на тржиште или одлагање у животну средину, сноси увозник, односно корисник ГМО-а или производа који се састоји, садржи или води поријекло од ГМО-а.

ГЛАВА X - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 63.
(Казне)

- (1) Новчаном казном у износу од 50.000 КМ до 200.000 КМ казниће се за прекрај правно лице ако:
 - a) без допуштења или супротно утврђеним условима уноси у животну средину ГМО (члан 33);
 - b) уноси генетички модификовани репродукциони материјал у животну средину изван дозвољених површина (члан 33);
 - c) уноси ГМО у заштићена подручја, подручја еколошке мреже, или подручја намјењена еколошкоj производњи пољопривредних производа и еколошким облицима туризма, те подручја која представљају заштитне зоне утицаја (члан 34).
- (2) За прекрајај из става (1) овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 5.000 КМ до 20.000 КМ.
- (3) За прекрајај из става (1) овог члана казниће се појединач који обавља самосталну пословну дјелатност новчаном казном у износу од 10.000 КМ до 20.000 КМ.
- (4) За прекрајај из става (1) овог члана казниће се физичко лице новчаном казном у износу од 5.000 КМ до 10.000 КМ.

Члан 64.
(Казне)

- (1) Новчаном казном у износу од 30.000 КМ до 200.000 КМ казниће се за прекрај правно лице ако:
 - a) обавља послове овлашћене лабораторије без допуштења надлежног органа или супротно дозвољеном начину рада (члан 16);
 - b) увози ГМО без допуштења или на недозвољен начин (члан 18);
 - c) спроводи ограничenu употребу ГМО-а супротно прописаним мјерама контроле или другим безбједносним мјерама или супротно прописаним критеријумима за класификацију ограничene употребе везаним за ниво контроле (члан 20);
 - d) користи затворени систем без пријаве надлежном органу или уписа у регистар ГМО-а (чл. 22. и 23);
 - e) не уврсти ограничenu употребу ГМО-а у одговарајући степен опасности (члан 24);
 - f) употребљава ГМО из Групе 1 без потврде о упису у регистар ГМО-а (члан 25. став (1));
 - g) не достави надлежном органу на његов захтјев пројеџну ризику (члан 25. став (2));
 - h) спроводи ограничenu употребу Групе 2 без пријаве надлежном органу или супротно прописаним условима (члан 26);
 - i) спроводи ограничenu употребу група 3 и 4 без одобрења надлежног органа или супротно условима утврђеним у одобрењу (члан 28);
 - j) не поступа у складу са захтјевима надлежног органа (чл. 29. и 30);
 - k) не изради план мјера за случај несреће (члан 31. став (1));
 - l) не достави податке о плану мјера надлежном органу и другом надлежном органу или те податке не учини доступним јавности (члан 31. ст. (2) и (6));
 - m) у случају несреће, не придржава се плана мјера утврђених за случај несреће или о њој не обавијести надлежни орган (члан 32);
 - n) не изради пројеџну ризику, односно опасности или план мјера за случај неконтролисаног ширења ГМО-а (чл. 35. и 36);

- o) не обавијести надлежни орган о промјенама или не поступи по захтјеву надлежног органа за измјену услова уношења ГМО-а у животну средину (члан 39);
- p) не достави надлежном органу извјештај о резултатима намјерног уношења ГМО-а у животну средину у прописаном року (члан 40. став (1));
- r) у случају непланираног ширења ГМО-а у животну средину, не дјелује у складу са планом мјера или о догађају не обавијести надлежни орган (члан 41. став (1));
- s) ставља производ од ГМО-а на тржиште без допуштења или супротно допуштењу (чл. 42. и 47. став (2));
- t) не обавијести надлежне органе о опасностима производа од ГМО-а или не поднесе нови захтјев (члан 50);
- u) ставља на тржиште производ од ГМО-а без потребне документације или неозначен на прописани начин (чл. 51. и 52);
- v) у руковању, пакирању, превозу или транзиту ГМО-а не примјењује прописе о превозу опасних супстанци (члан 54);
- z) не збрињава или трајно нешкодљиво не уништава настали отпад који садржи или потиче од ГМО-а на прописан начин (члан 14);
 - aa) не надокнади штету коју проузрокује недозвољеним прекограницним преносом, транзитом, употребом, намјерним уношењем у животну средину или стављањем на тржиште ГМО-а или производа који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а (члан 15).
- (2) За прекршаје из става (1) овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 3.000 КМ до 20.000 КМ.
- (3) За прекршаје из става (1) овог члана казниће се појединачко који обавља самосталну пословну дјелатност новчаном казном у износу од 8.000 КМ до 20.000 КМ.
- (4) За прекршаје из става (1) овог члана казниће се физичко лице новчаном казном у износу од 3.000 КМ до 10.000 КМ.

Члан 65.

(Заштитне мјере)

- (1) За прекршаје из чл. 63. и 64. овог закона изрећи ће се заштитна мјера одузимања предмета.
- (2) За прекршаје из чл. 63. и 64. овог закона може се изрећи заштитна мјера забране обављања позива, дјелатности или дужности.

Члан 66.

(Имовинска корист)

Лицима одговорним за почињене прекршаје из чл. 63. и 64. овог закона одузеће се имовинска корист прибављена извршењем прекршаја.

Члан 67.

(Казнене одредбе)

У случају колизије са одредбама других прописа којима се пропisuju прекrшај u вези са употребом ГМО-а, примјениће се казнене одредбе овог закона.

ГЛАВА XI - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 68.

(Прописи о спровођењу)

Савјет министара, на предлог Агенције, у сарадњи са надлежним органима из члана 3. овог закона, у оквиру свог дјелокруга, у року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донојеће подзаконске акте којима ће бити регулисани:

- a) поступци за издавање одобрења;
- b) садржaj пријаве и техничке документације;
- c) садржaj и методологија израде процјене ризика;
- d) услови које мора испуњавати правно лице за израду процјене ризика;
- e) план мјера у случају опасности;

- f) критеријуми за уврштавање ограничene употребе у степене опасности;
- g) услови у вези са руковањем и паковањем ГМО-а;
- h) начин збрињавања и нешкодљивог уништавања отпада;
- i) начин додјељивања јединственог кода производима који се састоје или садрже ГМО;
- j) други подзаконски прописи, а који нису у надлежности ентитета.

Члан 69.

(Случајеви, односно поступци који чекају правоснажно рјешење)

- (1) Поступке покренуте према Закону о храни који се односе на ГМО и производе који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а настављаје надлежни органи из члана 3. према одредбама овог закона.
- (2) Корисници су дужни да захтјеве за ограничenu употребу ГМО-а, у складу са овим законом, поднесу у року од три мјесеца од доношења подзаконских прописа из члана 71. овог закона.
- (3) Надлежни органи из члана 3. овог закона дужни су да преузму на рјешавање предмете из става (1) овог члана у року од 15 дана од дана ступања на снагу овог закона.
- (4) Прекрајни поступци који се односе на ГМО и производе који се састоје, садрже или воде поријекло од ГМО-а, покренути до дана ступања на снагу овог закона, наставиће се пред надлежним судом.

Члан 70.

(Ограничавајуће одредбе)

Стручна тијела чије се оснивање прописује овим законом биће основана и почеће радити у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 71.

(Прелазне одредбе)

Савјет министара и надлежни органи, у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона, донојеће прописе у складу са овлашћењима из овог закона.

Члан 72.

(Ступање на снагу)

Овај закон ступа на снагу осамог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

ПСБиХ, број 315/09

26. фебруара 2009. године

Сарајево

Предсједавајући

Представничког дома

Предсједавајућа

Дома народа

Парламентарне скупштине БиХ Парламентарне скупштине БиХ

Бериз Белкић, с. р.

Душанка Мајкић, с. р.

Na osnovu člana IV. 4.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 44. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 21. januara 2009. godine, i na 25. sjednici Doma naroda, održanoj 26. februara 2009. godine, usvojila je

ZAKON

O GENETIČKI MODIFICIRANIM ORGANIZMIMA

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet i cilj)

- (1) Ovim zakonom propisuju se postupak i uslovi za ograničenu upotrebu, prekogranični prijenos, namjerno unošenje u okoliš i stavljanje na tržište genetički modificiranih organizama i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode poriјекло od genetički modificiranih organizama (u dalnjem tekstu: GMO).

(2) Cilj ovog zakona je osiguranje visokog nivoa zaštite života i zdravlja ljudi, zdravlja i dobrobiti životinja, okoliša i interesa potrošača s obzirom na GMO i proizvode od GMO-a kao i žive modificirane organizme uz istovremeno djelotvorno funkcioniranje tržišta Bosne i Hercegovine.

Član 2.
(Definicije)

U smislu ovog zakona:

- organizam** je svaka biološka jedinka sposobna za razmnožavanje i prijenos genetičkog materijala;
- biološka raznolikost** je sveukupnost svih živih organizama koji su sastavni dijelovi kopnenih, morskih i drugih vodenih ekosistema i ekoloških kompleksa, a uključuje raznolikost unutar vrsta, između vrsta, te raznolikost između ekoloških sistema;
- genetički materijal** je dio biljke, životinje, mikroorganizma, gljive i virusa koji sadrži nasljednu informaciju;
- genetički modificirani organizam** ili **GMO** je organizam, osim ljudskog, u kojem je genetički materijal izmijenjen na način koji se ne može postići prirodnim razmnožavanjem ili prirodnom rekombinacijom;

U smislu ove definicije:

Genetička modifikacija organizama označava ciljanu izmjenu nasljednog genetičkog materijala organizma koja ne nastaje prirodnom rekombinacijom i indukcijom mutacija; odnosno, označava unošenje stranog genetičkog materijala u genetički materijal organizma ili uklanjanje dijela genetičkog materijala organizma.

Genetička modifikacija nastaje korištenjem sljedećih metoda:

- tehnike rekombinantne nukleinske kiseline koje uključuju stvaranje novih kombinacija genetičkog materijala unošenjem molekula strane nukleinske kiseline, proizvedenih na bilo koji način izvan organizma, u virus, bakterijski plazmid ili drugi vektorski sistem i njihovo uključivanje u organizam domaćina u kojem se ne pojavljuju prirodno, ali u kojem posjeduju sposobnost za kontinuirano razmnožavanje;
- tehnike koje uključuju direktno unošenje u organizam nasljednog materijala pripremljenog izvan tog organizma uključujući mikroinjekciju, makroinjekciju, elektroporaciju, biolistik i mikroenkapsulaciju;
- ćelijske fuzije (uključujući fuziju protoplasta) ili tehnike hibridizacije kod kojih se žive ćelije s novim kombinacijama nasljednog genetičkog materijala stvaraju fuzijom dvije ili više ćelija pomoću metoda koje se ne pojavljuju prirodno.

Genetička modifikacija ne nastaje ako se koriste sljedeće tehnike:

- in vitro oplodnja;
 - prirođni procesi poput konjugacije, transdukcije, transformacije;
 - indukcija poliploidije;
- pod uslovom da navedene tehnike ne obuhvataju korištenje rekombinantnih molekula nukleinske kiseline ili GMO-a dobivenih tehnikama/mетодама različitim od onih na koje se ne primjenjuje ovaj zakon.
- genetička raznolikost** je određena sveukupnošću gena određene vrste organizama i njihovom raznolikošću između pripadajućih jedinki i populacija;
 - modificirani živi organizam** označava svaki GMO sposoban za razmnožavanje ili prijenos genetičkog materijala, uključujući sterilne organizme sposobne za rast;
 - proizvod od GMO-a** označava preparat koji je proizведен ili sadrži jedan ili više GMO-a, bez obzira na

stepen njegove obrade, koji je namijenjen za stavljanje na tržište;

- prekogranični prijenos** je uvoz, tranzit ili izvoz GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potiču od GMO-a;
- tranzit modificiranih živih organizama** označava svaki promet GMO-a namijenjenih korisniku u drugoj državi preko teritorije Bosne i Hercegovine;
- ograničena upotreba** označava svaku aktivnost kojom se organizmi genetički modificiraju ili kojom se takvi GMO-uzgajaju, razmnožavaju, skladište, prevoze, uništavaju ili odlažu, a za koju se primjenjuju posebne mjere kontrole radi ograničenja njihovog kontakta s općom populacijom ili okolišem i osiguranja visokog nivoa sigurnosti za opću populaciju i okoliš;
- kontrolirani zatvoreni sistem** je laboratorijski, istraživački ili proizvodni odjel ili drugi prostor izoliran od okoliša fizičkim preprekama ili kombinacijom fizičkih, hemijskih ili bioloških prepreka koje onemogućavaju dodir GMO-a s vanjskim okolišem ili njihov uticaj na čovjeka, biljni i životinjski svijet, mikroorganizme i gljive;
- namjerno unošenje** znači svako unošenje u okoliš GMO-a ili kombinacije GMO-a za koje se ne koriste nikakve posebne mjere kontrole radi ograničenja njihovog kontakta s općom populacijom ili okolišem i osiguranja visokog nivoa sigurnosti za opću populaciju i okoliš bez mjeta sigurnosti za autohtone populacije i genetičke resurse;
- nenamjerno unošenje** je slučajno unošenje živilih modificiranih organizama u okoliš zbog nepredviđenih događaja, nesreća, nepravilnog rukovanja ili skladištenja živilih modificiranih organizama i drugih radnji;
- stavljanje na tržište** znači učiniti GMO ili proizvode dostupnim trećoj strani, uz plaćanje ili besplatno;
- proizvod** označava preparat koji sadrži ili se sastoje od GMO-a ili kombinacije GMO-a, koji se stavlja na tržište;
- zahtjev** je pismeno koji sadrži propisane podatke, koje podnosič zahtjeva podnosi nadležnom organu radi pribavljanja odobrenja, saglasnosti ili potvrde za ograničenu upotrebu, namjerno unošenje ili stavljanje na tržište GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a;
- podnosič zahtjeva** je fizičko ili pravno lice koje podnosi zahtjev;
- korisnik** je fizičko ili pravno lice koje uvozi, stavlja na tržište, koristi ili proizvodi GMO ili proizvode koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a;
- procjena rizika** je procjena direktnog ili indirektnog rizika za zdravlje ljudi i okoliš, neposrednog ili odgodjenog, koji može nastati zbog ograničene upotrebe, namjernog unošenja ili stavljanja na tržište GMO-a;
- plan praćenja** je osmišljeno i sistemsko praćenje i nadziranje GMO-a i prijemnog okoliša, ograničene upotrebe, postupaka namjernog unošenja i stavljanja na tržište GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a, te mogućih štetnih posljedica u skladu s ovim zakonom i drugim relevantnim propisima;
- nesreća** je svaki događaj koji uključuje značajno i nenamjerno unošenje GMO-a prilikom ograničene upotrebe koji bi mogao predstavljati neposrednu ili odgodenu opasnost za zdravlje ljudi ili okoliš;
- proizведен od GMO-a** znači da u cijelosti ili djelimično potiče od GMO-a, ali ne sadrži ili se ne sastoje od GMO-a;
- sljedivost** je sposobnost slijedenja GMO-a i proizvoda proizvedenih od GMO-a u svim fazama njihovog stavljanja na tržište putem proizvodnog i distribucijskog lanca;
- jedinstvena identifikaciona oznaka** je jednostavna numerička ili alfanumerička šifra, koja služi identifikaciji GMO-a prema odobrenoj genetičkoj transformaciji na

- osnovu koje je GMO razvijen i osigurava davanje specifične informacije koja se odnosi na taj GMO;
- cc) subjekat u poslovanju s GMO-om je fizičko ili pravno lice koje proizvod stavlja na tržiste ili koje prima proizvod koji je stavljen na tržiste u svakoj fazi proizvodnog i distributivnog lanca, ali ne isključuje krajnjeg potrošača;
 - dd) **prva faza stavljanja proizvoda na tržiste** je početna transakcija u proizvodnom i distribucijskom lancu u kojoj se proizvod stavlja na raspolaganje trećoj strani;
 - ee) **zapakirani proizvod** je proizvod ponuden na prodaju koji se sastoji od proizvoda i ambalaže u koju je stavljen prije nego što je ponuden na prodaju bez obzira da li ambalaža obuhvata proizvod u cijelosti ili samo djelimično, pod uslovom da se sadržaj ambalaže ne može mijenjati bez otvaranja ambalaže ili njene promjene;
 - ff) **genetički resursi** znače genetički materijal od stvarne ili potencijalne vrijednosti.

Član 3.
(Nadležni organi)

- (1) U smislu ovog zakona, nadležni organi su: Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija), Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, organi entiteta, kantona i Brčko Distrikta BiH nadležni za oblast poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, te oblasti zdravstva i zaštite okoliša.
- (2) Za provodenje ovog zakona, u slučaju kada se GMO i/ili proizvodi koji sadrže i/ili se sastoje i/ili potiču od GMO-a:
- a) ograničeno upotrebljavaju u kontroliranom zatvorenom sistemu, nadležna su entetska ministarstva nadležna za pitanja nauke uz saglasnost organa entiteta, kantona i Brčko Distrikta BiH nadležnih za oblast poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i mišljenja ostalih nadležnih organa;
 - b) namjerno unose u okoliš, nadležna su entetska ministarstva za pitanja poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, uz prethodno pribavljeni mišljenje ministarstva zdravstva i ministarstava nadležnih za zaštitu okoliša;
 - c) stavljuju na tržiste:
 - 1) kao hrana ili hrana za životinje, nadležna je Agencija uz prethodno pribavljeni mišljenje nadležnih organa;
 - 2) kao reprodukcioni materijal u poljoprivredi i šumarstvu ili kao sredstva za zaštitu bilja, nadležna je Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, uz saglasnost organa entiteta, kantona i Brčko Distrikta BiH nadležnih za oblast poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
 - 3) kao lijekovi ili reprodukcioni materijal u veterinarstvu, nadležan je Ured za veterinarstvo BiH, uz prethodno pribavljeni mišljenje nadležnih organa;
 - 4) prilikom upotrebe GMO-a i/ili proizvoda koji sadrže i/ili se sastoje i/ili potiču od GMO-a u kozmetici, farmaciji ili zdravstvenoj zaštiti ljudi, nadležna su entetska ministarstva zdravstva i Brčko Distrikta BiH, uz prethodno pribavljeni mišljenje nadležnih organa;
 - 5) za inspekcijski nadzor označavanja u prometu GMO-a i/ili proizvoda koji sadrže i/ili se sastoje i/ili potiču od GMO-a nadležne su entetske uprave za inspekcijske poslove, kantonalne inspekcije, inspekcije u okviru lokalnih organa uprave i Inspektorat Vlade Brčko Distrikta BiH.
- (3) Nadležni organi iz st. (1) i (2) ovog člana provodit će službene kontrole, inspekcijski i upravni nadzor u skladu s važećim zakonskim propisima u Bosni i Hercegovini, entitetima i Brčko Distrikta BiH. Nadležni organi dužni su međusobno saradivati. Naučno-stručno tijelo osnovano u

skladu s ovim zakonom dužno je nadležnim organima uprave iz st. (1) i (2) ovog člana pružiti stručnu pomoć u provođenju ovog zakona.

- (4) Agencija je centralno i koordinaciono tijelo za obavljanje stručnih poslova u vezi sa GMO-om.

Član 4.

(Primjena propisa o hrani i drugih propisa)

- (1) Na pitanja koja nisu regulirana ovim zakonom, a odnose se na uvoz, tranzit, stavljanje na tržiste, upotrebu, proizvodnju, zdravstvenu ispravnost i označavanje hrane i hrane za životinje, koja se sastoji, sadrži ili vodi porijeklo od GMO-a, primjenjuju se odredbe Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", br.50/04) i posebnih propisa donesenih na osnovu tog zakona.
- (2) Na uvoz, tranzit, stavljanje na tržiste, upotrebu i proizvodnju lijekova, veterinarskih medicinskih proizvoda i veterinarskih farmaceutskih proizvoda, koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a, ne primjenjuju se odredbe ovog zakona ako je to regulirano drugim važećim propisima u Bosni i Hercegovini, kojima se utvrđuje:
 - a) odredena procjena rizika za okoliš u skladu s čl. 10. i 35. ovog zakona,
 - b) izričita saglasnost prije ispuštanja,
 - c) plan nadziranja, s ciljem otkrivanja učinka GMO-a na zdravlje ljudi i okoliša,
 - d) na odgovarajući način, uslovi koji se odnose na postupanje s novim podacima, podacima za javnost, podaci o rezultatima ispuštanja, te razmjena podataka jednaka onim sadržanim u ovom zakonu i u mjerama preduzetim u skladu s njom.

- (3) U slučajevima iz st. (1) i (2) ovog člana obavezno se izrađuje pripadajuća tehnička dokumentacija s obavještenjima, procjena rizika i plan nadzora nad učincima na okoliš u skladu s ovim zakonom.

- (4) Na postupak izdavanja odobrenja za obavljanje djelatnosti u vezi s GMO-om primjenjuju se odredbe ovog zakona, Zakona o hrani i drugih važećih propisa u Bosni i Hercegovini.

Član 5.

(Izuzeci od primjene)

Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na:

- a) genetičke modifikacije koje se dobivaju primjenom jedne od sljedećih metoda (pod uslovom da ne obuhvataju korištenje rekombinantnih molekula nukleinske kiseline ili GMO-a različitih od onih proizvedenih jednom ili više tehnika/metoda navedenih u nastavku):
 - 1) mutageneza;
 - 2) ćelijska fuzija (uključujući i fuziju protoplasta) biljnih ćelija organizama koji mogu razmjenjivati genetički materijal tradicionalnim uzgojnim metodama.
- b) ograničenu upotrebu GMO-a koji nisu štetni za zdravje ljudi i okoliš prema kriterijima određenim posebnim propisom;
- c) kopneni, željeznički, zračni, pomorski i riječni prijevoz GMO-a;
- d) postupanja sa živim modificiranim organizmima koji su opasni po okoliš na koja se primjenjuju odredbe posebnih propisa kojima se uređuju prijevoz, tranzit i postupanje s opasnim materijama, ako ovim zakonom ili na osnovu njega donesenim propisom nije drugačije određeno;
- e) samokloniranje koje se sastoji od uklanjanja sekvenci nukleinske kiseline iz ćelije organizma, koje može ali i ne mora biti praćeno ponovnim umetanjem cijele ili sekvence te nukleinske kiseline (ili sintetičkog ekvivalenta), sa ili bez prethodne enzimske ili mehaničke faze, u ćelije iste vrste ili u ćelije filogenetski blisko srodnih vrsta koje mogu izmjenjivati genetički materijal

prirodnim fiziološkim procesima, gdje ne postoji vjerovatnoća da će dobiveni mikroorganizam izazvati bolest kod ljudi, životinja ili biljaka. Samokloniranje može uključivati upotrebu rekombinantnih vektora s već poznatom praksom sigurne upotrebe u određenom mikroorganizmu.

POGLAVLJE II. UPOTREBA GMO-a, POSTUPAK ODOBRAVANJA GMO-a I ZAJEDNIČKE ODREDBE

Član 6. (Upotreba GMO-a)

- (1) Prekogranični prijenos, tranzit, ograničena upotreba, namjerno unošenje u okoliš i stavljanje na tržište GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a (u dalnjem tekstu: upotreba GMO-a) dozvoljeni su pod uslovima i na način propisan ovim zakonom i posebnim propisima.
- (2) Podnositelj zahtjeva obavezan je pribaviti odobrenje za upotrebu GMO-a i obavljati djelatnosti u skladu sa uslovima propisanim u odobrenju.

Član 7. (Zahtjev)

- (1) Postupak za izdavanje odobrenja za upotrebu GMO-a pokreće se podnošenjem zahtjeva.
- (2) U zahtjevu se navode podaci o procjeni rizika, sigurnosne mjere koje se moraju preduzeti, detaljni podaci o svakom slučaju ograničene upotrebe, namjernog unošenja ili stavljanja na tržište, te povjerljivi podaci.
- (3) Podnositelj se u zahtjevu može pozvati na podatke ili rezultate iz zahtjeva koje je nadležnom organu podnio drugi podnositelj, ako ti podaci nisu označeni kao povjerljivi i ako ima njegovu pismenu saglasnost. Podnositelj zahtjeva može dostaviti dodatne podatke koje smatra relevantnim.
- (4) Detaljan sadržaj i način podnošenja zahtjeva, postupak zaštite povjerljivosti podataka navedenih u zahtjevu, te postupak izdavanja odobrenja, utvrđit će posebnim propisom Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Vijeće ministara), na prijedlog Agencije i nadležnih organa.

Član 8. (Povjerljivost podataka)

- (1) Podnositelj može u zahtjevu označiti podatke koji su poslovna tajna ili koji su zaštićeni na osnovu posebnog propisa. Za podatke koji će se u postupku smatrati tajnim mora se navesti prihvatljivo opravdanje.
- (2) Nadležni organ odlučuje koji će se podaci u postupku smatrati povjerljivim i o odluci obavještava podnositelja zahtjeva.
- (3) Podnositelj zahtjeva ne može, kao tajne podatke, navesti:
 - a) ime i prezime, firmu i sjedište firme;
 - b) namjeravani način upotrebe GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a, uslove stavljanja proizvoda na tržište i uslove upotrebe;
 - c) karakteristike GMO-a i proizvoda, odnosno njihovih komponenti;
 - d) područje i grupu opasnosti ograničene upotrebe GMO-a;
 - e) plan praćenja u vezi sa stavljanjem GMO-a na tržište, njegovom upotrebom i mjerama slučaju nepredviđenih rizika prilikom stavljanja na tržište GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a;
 - f) podatke o mogućim štetnim i drugim uticajima na zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš;
 - g) procjenu rizika.
- (4) Ako podnositelj odustane od zahtjeva, nadležni organ dužan je čuvati povjerljivost podataka iz stava (1) ovog člana.

Član 9. (Dopuna zahtjeva)

- (1) Ako nadležni organ utvrdi da je zahtjev nepotpun ili da nije u skladu s odredbama ovog zakona, odredit će podnositelju zahtjeva rok u kojem je dužan upotpuniti zahtjev ili otkloniti utvrđene nedostatke.
- (2) Ako podnositelj zahtjeva ne dostavi nadležnom organu dodatne podatke u određenom roku, nadležni organ odbacit će zahtjev.
- (3) Rok u kojem je podnositelj zahtjev dužan dostaviti naknadno zatražene podatke ne uzima se u obzir pri računanju roka za upis u registar iz člana 23. ovog zakona i izdavanje odobrenja za upotrebu GMO-a.

Član 10. (Procjena rizika)

- (1) Podnositelj zahtjeva dužan je, preko ovlaštenog pravnog lica, prije podnošenja zahtjeva za odobrenje upotrebe GMO-a, pribaviti procjenu rizika upotrebe GMO-a.
- (2) Na osnovu analize karakteristika GMO-a, ekološkog sistema, biološke raznolikosti i uticaja na zdravlje ljudi ili okoliš u procjeni se utvrđuje:
 - a) procjena mogućih negativnih uticaja i njihove moguće posljedice na zdravlje ljudi ili okoliš;
 - b) stepen opasnosti;
 - c) potrebne mjere za nadzor;
 - d) potrebne mjere sprečavanja opasnosti i drugih postupaka zaštite.
- (3) Procjenu rizika izrađuju pravna lica koja ovlasti Vijeće ministara, na prijedlog Agencije.
- (4) Sadržaj i obim procjene rizika i metodologiju za izradu procjene, kao i uslove koje mora ispunjavati pravno lice za izradu procjene rizika propisat će nadležni organi.

Član 11. (Rješenje o odobrenju)

- (1) Odobrenje za upotrebu GMO-a izdaje rješenjem nadležni organ, nakon verifikacije nadležnog naučno-stručnog tijela, u roku od 90 dana, ako ovim zakonom nije drugačije propisano. U rok za izdavanje rješenja ne računa se rok u kojem se treba dostaviti stručno mišljenje.
- (2) Protiv upravnih akata koje na osnovu ovog zakona donose nadležni organi iz člana 3. ovog zakona nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Član 12. (Mjere sigurnosti i zaštite)

- (1) Odobrenjem za upotrebu GMO-a utvrđuje se način rada i mjere sigurnosti, dozvoljene tehnike i genetičke modifikacije.
- (2) U slučaju nekontroliranog korištenja ili unošenja u okoliš GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a, Agencija će naredbom odmah, a najkasnije u roku od tri dana utvrditi odgovarajuće mjere sigurnosti i zaštite.

Član 13. (Sprečavanje opasnosti)

- (1) Upotreba GMO-a obavlja se na način kojim se sprečava ili na najmanju moguću mjeru smanjuje opasnost za biološku raznolikost, vodeći računa o opasnostima za zdravlje ljudi ili okoliš uz prethodnu stručnu ekspertizu pribavljenu od nadležnog organa.
- (2) Radi sprečavanja negativnog uticaja na očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti, vodeći računa o opasnostima za zdravlje ljudi ili okoliša, osiguravaju se i

provode odgovarajuće mjere zaštite s ciljem sigurne upotrebe i stavljanja na tržište GMO-a.

(3) Vijeće ministara donosi mjere za sprečavanje opasnosti iz st. (1) i (2) ovog člana, na prijedlog Agencije, u saradnji s nadležnim organima.

Član 14.
(Postupanje s otpadom)

(1) Podnositelj zahtjeva ili lice koje upotrebljava GMO obavezno je na propisan način zbrinuti i trajno neškodljivo uništiti nastali otpad koji sadrži ili potiče od GMO-a na način da GMO više nije sposoban za reprodukciju ili prijenos genetičkog materijala, te da se njegov genetički materijal ne može prenijeti na druge organizme.

(2) Način zbrinjavanja i neškodljivog uništavanja otpada iz stava (1) ovog člana bit će reguliran posebnim podzakonskim aktom.

Član 15.
(Odgovornost za štetu)

Korisnik koji uvozi, stavlja na tržište, koristi ili proizvodi GMO ili proizvode koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a dužan je nadoknaditi štetu koju prouzrokuje prekograničnim prijenosom, tranzitom, upotrebotom, unošenjem u okoliš ili stavljanjem na tržište GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a na tržište, u skladu s posebnim propisima.

Član 16.
(Davanje ovlaštenja za laboratorije)

Postupak ocjenjivanja i ovlaštenja laboratorija za ispitivanje, kontrolu i praćenje GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potiču od GMO-a uređuje Vijeće ministara, na prijedlog Agencije i mišljenja Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine.

Član 17.
(Javnost podataka)

(1) Podaci o upotrebi GMO-a i podaci o postupcima odobravanja nadležnog organa u skladu s ovim zakonom su javni.

(2) Nadležni organ dužan je u postupku za izdavanje odobrenja za ograničenu upotrebu grupe 3 i 4, kao i odobrenja za namjerno unošenje GMO-a u okoliš, javnosti dati na uvid:

- sadržaj zahtjeva;
- sadržaj tehničke dokumentacije;
- procjenu rizika;
- sadržaj mišljenja Vijeća za GMO.

(3) Javni poziv u kojem se navodi mjesto i vrijeme za uvid u akte iz stava (2) ovog člana, te postupak davanja mišljenja i primjedbi, objavljuje se putem sredstava javnog informiranja i veb-stranice Agencije.

(4) Rok u kojem nadležni organ daje na uvid i omogućava davanje mišljenja i primjedbi je 30 dana i ne računa se u rok za izdavanje rješenja.

(5) Nadležni organ dužan je u obrazloženju rješenja unijeti svoje izjašnjenje o primjedbama i mišljenju javnosti.

POGLAVLJE III. PREKOGRANIČNI PRIJENOS GMO-a

Član 18.
(Uvoz GMO-a)

(1) Dozvoljen je uvoz GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a, ako je nadležni organ prije uvoza izdao odobrenje za upotrebu GMO-a u skladu s odredbama ovog zakona i posebnih propisa.

(2) Dozvoljen je uvoz radi ograničene upotrebe GMO-a uvrštenih u grupu 1 ili 2, ako je prije uvoza pribavljena potvrda o upisu kontroliranog zatvorenog sistema u registar GMO-a iz člana 23. ovog zakona.

Član 19.
(Ograničenje i zabranu uvoza)

Vijeće ministara, na prijedlog nadležnog organa, privremeno će ograničiti ili zabraniti uvoz i upotrebu GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a:

- u slučaju nedostatka naučnih informacija i saznanja o mogućim razmjerima negativnih posljedica na zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš;
- ako postoje novi ili dodatni naučno utemeljeni podaci o tome da proizvod može izazvati opasnosti po zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš ili
- ako prethodno ispitivanje nije pokazalo željene rezultate zbog kojih je izvršeno modificiranje.

POGLAVLJE IV. OGRANIČENA UPOTREBA GMO-a

Član 20.
(Klasifikacija ograničene upotrebe)

(1) U svakom slučaju ograničene upotrebe GMO-a, korisnik je dužan izvršiti procjenu rizika za zdravlje ljudi i okoliš koji može izazvati takva upotreba, posebno uzimajući u obzir i pitanje odlaganja otpada i otpadnih voda.

(2) U odnosu na procjenu potencijalnog rizika koji nastaje tokom izvođenja aktivnosti ograničene upotrebe i primjenom posebno propisanog postupka na osnovu kojeg se utvrđuje nivo kontrole, upotreba GMO-a dijeli se na četiri grupe:

- Grupa 1: aktivnosti bez rizika ili zanemarljivog rizika, za koje je primjeren prvi nivo kontrole za zaštitu zdravljaju ljudi i okoliša;
- Grupa 2: aktivnosti niskog rizika, za koje je primjeren drugi nivo kontrole za zaštitu zdravljaju ljudi i okoliša;
- Grupa 3: aktivnosti umjerenog rizika, za koje je primjeren treći nivo kontrole za zaštitu zdravljaju ljudi i okoliša;
- Grupa 4: aktivnosti velikog rizika za koje je primjeren četvrti nivo kontrole za zaštitu zdravljaju ljudi i okoliša.

(3) U slučaju dileme u koju grupu spada predložena upotreba, primjenjuju se strožije mjere zaštite, ako se, uz saglasnost nadležnog organa, ne ocijeni opravdanom primjena blažih mera zaštite.

(4) Korisnik je dužan voditi evidenciju o procjeni rizika i u odgovarajućoj formi dostaviti je nadležnom organu kao sastavni dio zahtjeva.

Član 21.
(Preispitivanje ograničene upotrebe)

(1) Korisnik je dužan primjenjivati opće principe, odgovarajući nivo kontrole i ostale mjeru zaštite koje odgovaraju određenoj grupi ograničene upotrebe, kako bi se izloženost mesta rada i okoliša GMO-u održala na najnižem mogućem prihvatljivom nivou i osigurao visoki stepen sigurnosti.

(2) Procjena rizika, nivo kontrole i ostale mjeru zaštite preispituju se periodično.

(3) Procjena rizika, nivo kontrole i ostale mjeru zaštite preispituju se bez odgadanja kada postoje osnovi sumnje da:

- mjeru kontrole koje se primjenjuju više nisu adekvatne;
- ograničena upotreba više ne odgovara dodijeljenoj grupi, ili
- procjena više nije prikladna s obzirom na nova naučna i tehnička znanja.

Član 22.
(Kontrolirani zatvoreni sistem)

(1) Ograničena upotreba GMO-a provodi se u kontroliranom zatvorenom sistemu koji zadovoljava sve propisane uslove za nivo kontrole prema klasifikaciji u koji je uvrštena namjeravana upotreba.

- (2) Корисник је дуžan пријавити надлеžном органу објекат контролiranog затвореног система пре прве ограничene употребе GMO-a.
- (3) Заhtjev sadrži minimalno sljedeće podatke:
- име корисника, uključujući i imena lica koja su odgovorna za nadzor i sigurnost;
 - informacije o obuci i kvalifikacijama lica odgovornih za nadzor i sigurnost;
 - pojedinosti o svim stručnim tijelima (biološkim odborima ili pododborima korisnika);
 - adresu i opći opis objekata i prostorija;
 - opis prirode posla koji će se obavljati;
 - nivo kontrole ограничene upotrebe;
 - samo za grupu 1 ограничene upotrebe, procjenu rizika i postupanje s otpadom, односно njegovo deaktiviranje пре oslobođanja.
- (4) Ako nakon podnošenja заhtjeva iz stava (3) ovog člana korisniku postanu dostupne nove informacije koje mogu značajno uticati na zdravlje ljudi ili okoliš ili informacije o potrebi uvrštavanja namjeravane upotrebe u novi nivo kontrole, dužan je o tome obavijestiti nadležni organ i podnijeti novi zahtjev.

Član 23.
(Upis u registar)

- (1) U postupku upisa u Registar kontroliranih затворениh sistema, nadležni organ dužan je da:
- ispita da li kontrolirani затворeni sistem ispunjava propisane uslove i
 - pribavi stručno mišljenje Vijeća za GMO za ограничenu upotrebu GMO-a.
- (2) Vijeće za GMO dužno je dati svoje mišljenje u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva.
- (3) Organ nadležan za registraciju dužan je o zahtjevu odlučiti u roku od 60 dana od dana njegovog prijema.
- (4) Kada se steknu svi propisani uslovi, organ nadležan za registraciju dužan je podnosiocu zahtjeva izdati potvrdu o upisu u Registar kontroliranih затворениh sistema.

Član 24.
(Procjena rizika)

- (1) Prije nego što počne s ограничonom upotrebom GMO-a, podnositelj zahtjeva dužan je priložiti kompletan elaborat koji je izradila ovlaštena institucija o procjeni rizika za namjeravanu upotrebu u skladu s članom 10. ovog zakona.
- (2) Na osnovu procjene rizika, podnositelj zahtjeva uvrštava ограничenu upotrebu GMO-a u jedan od stepena opasnosti iz člana 20. stav (2) ovog zakona, uz saglasnost nadležnog organa.
- (3) U slučaju dileme u koji stepen opasnosti treba uvrstiti ограничenu upotrebu GMO-a, uvrštava se u stepen sa strožijim mjerama nadzora.

Član 25.
(Zahtjev Grupe 1)

- (1) Ограничена upotreba u prvi stepen opasnosti (Група 1) може поčeti bez podnošenja zahtjeva nadležnom органу ako se obavlja u kontroliranom затвореном систему за koji je izdata potvrda u skladu с članom 23. ovog zakona. Корисник је дуžан о томе писмено обавijestiti надлеžни орган.
- (2) Корисник је дуžан доставити procjenu rizika за namjeravanu upotrebu iz stava (1) ovog člana само на заhtjev nadležnog organa.

Član 26.
(Zahtjev Grupe 2)

- (1) Корисник је дуžan podnijeti nadležном органу заhtjev за svaku ограничenu upotrebu Групе 2 која ће се обављати у затвореном систему за који је издата потврда из члана 23. ovog zakona.
- (2) Detaljan sadržaj zahtjeva iz stava (1) ovog člana propisat će nadležni organ.
- (3) Podnositelj zahtjeva може одmah nakon подношења заhtjeva поčeti с ограниченим употребом Групе 2 ако:
- је ranije одобрена употреба Групе 2 или више групе у истом затвореном систему за који је издата потврда i
 - su bili ispunjeni odobrenjem propisani uslovi.
- (4) Ако за контролирани затворени систем нисе издата потврда, подnositelj zahtjeva може поčeti ограничено употребу Групе 2 у roku od 45 dana од дана подношења заhtjeva ili prije roka od 45 dana, само uz saglasnost nadležnog organa.

Član 27.
(Postupanje nadležnog organa)

- (1) У случају из члана 26. stav (3) ovog zakona, подnositelj zahtjeva dužan je затражити од надлеžног органа издавање одобрења за намјеравану ограничenu upotrebu.
- (2) Nadležni organ donosi odluku nakon pribavljenog mišljenja Vijeća za GMO u roku od 45 dana od dana prijema zahtjeva.
- (3) Vijeće za GMO dužno je dostaviti mišljenje nadležnom organu u roku od 21 dana od dana prijema kopije zahtjeva.
- (4) Nadležni organ може у roku из става (2) ovog člana, а најкасније у складу са чланом 23. ovog zakona, забранити ограничenu upotrebu i o tome izdati rješenje.

Član 28.
(Zahtjev grupa 3 i 4)

- (1) За сваку ограничenu upotrebu група 3 и 4, која ће се обављати у затвореном систему за који је издата потврда у складу с чланом 23. ovog zakona, потребно је добити одobrenje надлеžnog organa.
- (2) Detaljan sadržaj zahtjeva за одобрење из става (1) ovog člana propisat će nadležni organ.
- (3) Nadležni organ, nakon pribavljenog pozitivnog mišljenja Vijeća za GMO, donosi rješenje о одобрењу ограничene upotrebe група 3 i 4:
- у roku od 45 dana од дана подношења заhtjeva:
 - ако ће се радње обављати у контролираним затвореним системима за који су већ прије издата одобрења за ограничenu upotrebu групе 3 i 4 i
 - ако су биле испunjene све propisane мјере надзора.
 - у roku od 90 dana од дана подношења заhtjeva.
- (4) Vijeće за GMO dužno je доставити mišljenje у roku од 21 dan за случајеве из става (3) тачка a) ovog člana, а у roku од 45 dana у случајевима из става (3) тачка b) ovog člana од дана пријема kopije zahtjeva.
- (5) Nadležni organ izdaje одобрење из става (1) ovog člana најдуже за период који је подnositelj naveo у свом заhtjevu.

Član 29.
(Dopuna zahtjeva)

- (1) Nakon пријема заhtjeva из чл. 22., 26. и 28. ovog zakona, надлеžni орган испituje usklađenost zahtjeva с одредбама ovog zakona, тачност и потпуност datih информација, исправност izrade procjene rizika i групу ограничene upotrebe i, по потреби, прикладност kontrole i других мјера заштите, управљањем otpadom i мјере u случају nesreće.
- (2) Ако је потребно ради заштите здравља ljudi или okoliša, надлеžni organ може у одређеном roku:

- a) zahtijevati od podnosioca zahtjeva dostavu novih podataka, izmjenju uslova predložene upotrebe ili izmjenju grupe ograničene upotrebe;
 - b) ograničiti period u kojem bi ograničena upotreba bila dozvoljena ili propisati posebne uslove za ograničenu upotrebu.
- (3) U slučajevima iz stava (2) ovog člana nadležni organ:
- a) može naložiti podnosiocu zahtjeva da ne započinje s upotrebom ili
 - b) naložiti prekid ili privremeno obustavljanje upotrebe, dok nadležni organ na osnovu dodatnih informacija ili traženih izmjena ne odobri upotrebu.

Član 30.

(Izmjene ograničene upotrebe)

- (1) Ako podnositac zahtjeva, odnosno korisnik sazna za nove relevantne informacije ili izmjeni ograničenu upotrebu koja može imati značajne posljedice na zdravlje ljudi ili okoliš, dužan je odmah obavijestiti nadležni organ i izmjeniti zahtjev u skladu s čl. 22., 26. i 28. ovog zakona.
- (2) Ako nadležnom organu postanu dostupne nove informacije iz stava (1) ovog člana, nadležni organ može zahtijevati od podnosioca zahtjeva, odnosno korisnika da izvrši izmjenu uslova ograničene upotrebe, obustavi ili trajno prekine ograničenu upotrebu GMO-a.

Član 31.

(Plan mjera u slučaju nesreće)

- (1) Podnositac zahtjeva dužan je prije započinjanja s ograničenom upotrebom GMO-a izraditi plan mjera u slučaju nesreće u skladu s ovim zakonom i posebnim propisima.
- (2) Informacije o planovima u slučaju nesreće, uključujući relevantne sigurnosne mjere koje će se primjenjivati, nadležni organ iz člana 3. ovog zakona dostavlja na odgovarajući način nadležnim organima svih potencijalno ugroženih država, bez njihovog prethodnog zahtjeva. Informacije se ažuriraju u odgovarajućim vremenskim razmacima i o njima se upoznaje javnost.
- (3) Plan mjera izrađuje se u slučaju nesreće za ograničenu upotrebu pri kojoj bi neispunjavanje mjera kontrole moglo dovesti do velike opasnosti, neposredne ili odgođene, za ljude izvan prostora ili za okoliš, osim u slučajevima kad je takav plan sačinjen na osnovu posebnih propisa.
- (4) Plan mjera u slučaju nesreće odobrava nadležni organ izdavanjem rješenja o odobrenju.
- (5) Podnositac zahtjeva, odnosno korisnik obavezan je dostaviti podatke o planu mjera u slučaju nesreće Agenciji.
- (6) Podaci o mjerama u slučaju nesreće moraju biti dostupni javnosti.

Član 32.

(Postupak u slučaju nesreće)

- (1) U slučaju nesreće korisnik je dužan postupiti u skladu s planom propisanih mjera i odmah obavijestiti nadležni organ o sljedećim podacima:
 - a) okolnostima nesreće;
 - b) vrsti i količini GMO-a koji je iz zatvorenog sistema nemjerno unesen u okoliš;
 - c) potrebnim informacijama za procjenu uticaja nesreće na zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš;
 - d) preduzetim mjerama zaštite.
- (2) U slučaju davanja informacija iz stava (1) ovog člana, nadležni organ dužan je:
 - a) osigurati preduzimanje potrebnih mjera i hitno alarmirati sve države na koje bi nesreća mogla imati uticaja;

- b) prikupiti neophodne informacije za potpunu analizu nesreće i, po potrebi, dati preporuke za izbjegavanje sličnih nesreća u budućnosti i za ograničavanje njihovog uticaja.

POGLAVLJE V. НАМЈЕРНО УНОШЕЊЕ GMO-А У ОКОЛИШ

Član 33.

(Dozvoljeno unošenje)

Unošenje genetički modificiranog reproduksijskog biljnog materijala u okoliš može se odobriti samo na površinama koje će, na prijedlog nadležnog organa, utvrditi Vijeće ministara.

Član 34.

(Zabrane unošenja)

- (1) Nije dozvoljeno unošenje GMO-a u:
 - a) zaštićena područja;
 - b) područja ekološke mreže;
 - c) područja namijenjena organskoj poljoprivrednoj proizvodnji;
 - d) područja namijenjena ekološkim oblicima turizma;
 - e) područja koja predstavljaju zaštitne zone uticaja i
 - f) područja s očuvanim autohtonim genofondom.
- (2) Zaštitne zone uticaja is stava (1) tačka e) ovog člana obuhvataju prostore koji sprečavaju širenje GMO-a na područja na kojima nije dozvoljeno namjerno unošenje GMO-a u okoliš. Zaštitne zone uticaja utvrđuju se prema mjerama i uslovima za zaštitu prirode koji su sastavni dio odobrenja o namjernom unošenju GMO-a u okoliš.

Član 35.

(Obaveze podnosioca)

Prije preduzimanja namjernog unošenja GMO-a u okoliš, podnositac zahtjeva dužan je preko ovlaštenog pravnog lica izraditi procjenu rizika u skladu s članom 10. ovog zakona, plan mjera za nekontrolirano širenje i podnijeti zahtjev za izdavanje odobrenja nadležnom organu.

Član 36.

(Plan mjera)

- (1) Plan mjera iz člana 35. ovog zakona sadrži opis radnji i mjeru koje se provode u slučaju nesreće kako bi se izbjeglo i minimiziralo širenje izvan mjesta unošenja ili područja određenog za upotrebu, posebno:
 - a) metode i postupke kontrole GMO-a u slučaju nekontroliranog širenja;
 - b) metode za dekontaminaciju pogodenog područja;
 - c) metode za uklanjanje ili sanaciju biljaka, životinja i tla;
 - d) metode za izolaciju područja izloženog širenju;
 - e) planove za zaštitu zdravlja ljudi i okoliša u slučaju pojave neželjenih posljedica;
 - f) potrebne mjeru zaštite.
- (2) Podnositac zahtjeva dužan je podnijeti plan mjera:
 - a) za prvo namjerno unošenje GMO-a u okoliš;
 - b) nakon isteka pet godina od datuma zadnjeg podnošenja plana mjera;
 - c) u roku od 30 dana od dana promjene uslova i stanja koji mogu ozbiljno uticati na mjeru propisane u slučaju nesreće.
- (3) Plan mjera odobrava nadležni organ izdavanjem rješenja.
- (4) Detaljan sadržaj plana mjera i način njegovog provođenja propisuje nadležni organ.

Član 37.

(Zahtjev za izdavanje odobrenja)

- (1) Zahtjev za izdavanje odobrenja za namjerno unošenje GMO-a u okoliš sadrži:

- a) tehnicičku dokumentaciju s posebno propisanim podacima za provođenje procjene rizika namjernog unošenja GMO-a ili kombinacije GMO-a za okoliš, posebno:
 - 1) opće podatke, uključujući podatke o osoblju i obuci,
 - 2) podatke o GMO-u,
 - 3) podatke o uslovima unošenja i potencijalnoj lokaciji unošenja,
 - 4) podatke o međusobnom djelovanju GMO-a i okoliša,
 - 5) plan praćenja radi utvrđivanja uticaja GMO-a na zdravlje ljudi i okoliš,
 - 6) podatke o kontroli, metodama zaštite, postupanju s otpadom i planovima mjera za slučaj opasnosti i
 - 7) sažetak tehničke dokumentacije,
 - b) procjenu rizika i zaključke zajedno s bibliografskim uputstvima i naznakama korištenih metoda.
- (2) Nadležni organ može prihvati da se unošenje istog GMO-a ili kombinacije GMO-a na istom ili na različitim mjestima u istu svrhu i u određenom roku mogu prijaviti jednim zahtjevom.
- (3) Detaljan sadržaj zahtjeva i način njegovog podnošenja propisat će nadležni organ uz saglasnost nadležnih organa iz oblasti poljoprivrede, šumarstva, zdravstva i zaštite okoliša.

Član 38.

(Postupanje po zahtjevu)

- (1) Nadležni organ potvrđuje prijem zahtjeva i izdaje odobrenje za namjerno unošenje GMO-a u okoliš, po prethodno pribavljenom mišljenju Vijeća za GMO, u roku od 90 dana od dana prijema prijave ako su ispunjeni svi propisani uslovi.
- (2) Ako ocijeni potrebnim, nadležni organ zatražit će dodatne podatke od podnosioca uz navođenje razloga i odrediti mu rok za dostavljanje podataka.
- (3) Nadležni organ dužan je kopije zahtjeva iz člana 37. ovog zakona odmah proslijediti Vijeću za GMO.
- (4) Ako Vijeće za GMO smatra da se iz podataka navedenih u zahtjevu ne može jasno utvrditi kakvi će biti uticaji namjernog unošenja GMO-a na zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš, može preko nadležnog organa zatražiti od podnosioca dodatne podatke o ovim uticajima namjeravanog unošenja GMO-a.
- (5) Vijeće za GMO dužno je dostaviti svoje mišljenje u roku od 45 dana od dana prijema zahtjeva.
- (6) Podnositelj zahtjeva može početi s namjernim unošenjem samo nakon prijema rješenja i u skladu sa svim uslovima iz odobrenja.

Član 39.

(Modifikacije ili neplanirane promjene)

- (1) Ako nakon podnošenja zahtjeva ili izdavanja odobrenja dođe do modifikacije ili neplanirane promjene u namjernom unošenju GMO-a koje bi mogle štetno uticati na zdravlje ljudi ili okoliš, ili ako dođe do novih podataka o takvim rizicima, podnositelj zahtjeva, odnosno korisnik dužan je istog dana:
 - a) preduzeti mjere zaštite zdravlja ljudi, biološke raznolikosti i okoliša;
 - b) obavijestiti nadležni organ o modifikacijama, neplaniranim promjenama ili novim podacima;
 - c) preispitati i prilagoditi mjere navedene u zahtjevu prema nastalim promjenama.
- (2) U okolnostima iz stava (1) ovog člana, nadležni organ obavezan je:

- a) zahtijevati od podnosioca zahtjeva, odnosno korisnika da izmjeni uslove i preduzme mjere za zaštitu zdravlja ljudi i okoliša ili
- b) privremeno ili trajno zabraniti namjerno unošenje GMO-a u okoliš iz svoje teritorijalne nadležnosti.

- (3) U slučaju modifikacija i neplaniranih promjena nadležni organ dužan je obavijestiti javnost nakon obavljenje procjene rizika.

Član 40.

(Izvještaj o rezultatima)

- (1) Korisnik je dužan, u roku od 60 dana po isteku roka važnosti rješenja o odobrenju ili u roku utvrđenom u odobrenju iz člana 38. ovog zakona, dostaviti nadležnom organu izvještaj o rezultatima namjernog unošenja GMO-a u okoliš.
- (2) Kad podnositelj zahtjeva, odnosno korisnik namjerava bilo koji materijal, dobiven od GMO-a koji je bio predmet namjernog unošenja u okoliš, staviti na tržiste kao proizvod, dužan je u izvještaj iz stava (1) ovog člana uključiti i podatke o tome.
- (3) Materijal iz stava (2) ovog člana može se staviti na tržiste samo ako je u skladu s odredbama poglavlja šest ovog zakona.

Član 41.

(Neplanirano širenje)

- (1) U slučaju neplaniranog širenja GMO-a, podnositelj zahtjeva, odnosno korisnik dužan je djelovati u skladu s planom mjera iz člana 36. ovog zakona i obavijestiti nadležni organ o:
 - a) obimu posljedica neplaniranog širenja i ugroženosti zdravlja ljudi i okoliša;
 - b) provedenim i potrebnim mjerama za zaštitu zdravlja ljudi i okoliša;
 - c) provedenim i potrebnim mjerama za umanjivanje ili uklanjanje posljedica, uklanjanje GMO-a i sanaciju okoliša izloženog neplaniranom širenju i
 - d) drugim podacima potrebnim za ocjenu uticaja neplaniranog širenja na zdravlje ljudi i okoliš.
- (2) Nadležni organi iz člana 3. ovog zakona donose i provode program oticanja posljedica nekontroliranog širenja GMO-a u okolišu.
- (3) U programu se, na osnovu ocjene opasnosti, određuju:
 - a) nosioci, uslovi i mjere za umanjivanje ili uklanjanje posljedica i sprečavanje daljnog nekontroliranog širenja;
 - b) način pokrivanja troškova i
 - c) potrebna ograničenja ili zabrane u vezi s dalnjim unošenjem u okoliš, prometom ili upotrebom GMO-a.
- (4) Nadležni organi iz člana 3. ovog zakona dužni su, preko Agencije, obavijestiti Vijeće ministara i javnost putem medija o neplaniranom širenju, pripremi i provođenju programa iz stava (2) ovog člana.
- (5) U slučajevima neplaniranog širenja GMO-a koje može imati značajne negativne posljedice na zdravlje ljudi ili okoliš, nadležni organ obavijestava ugrožene ili potencijalno ugrožene države i, kada je to potrebno, odgovarajuće međunarodne organizacije, te im stavљa na raspolaženje sve potrebne za utvrđivanje prikladnih mjera.

POGLAVLJE VI. STAVLJANJE GMO-a U PROMET KAO PROIZVODA ILI U SASTAVU PROIZVODA

Član 42.

(Obaveze podnosioca zahtjeva)

- (1) Podnositelj zahtjeva dužan je pribaviti odobrenje za svaki GMO ili proizvod koji se sastoji, sadrži ili vodi porijeklo od GMO-a koji namjerava prvi put staviti na tržiste.

(2) Подносилац заhtjeva dužan je prije podnošenja zahtjeva za izdavanje odobrenja iz stava (1) ovog člana pribaviti stručnu procjenu rizika u skladu s članom 10. ovog zakona.

Član 43.
(Zahtjev)

(1) Zahtjev za izdavanje odobrenja sadrži:

- tehničku dokumentaciju s propisanim sastavnim dijelovima;
- procjenu rizika za okoliš u skladu s članom 10. ovog zakona;
- podatke o uslovima stavljanja na tržište, uključujući posebne uslove upotrebe i rukovanja s proizvodom;
- plan praćenja uticaja proizvoda i njegove upotrebe na zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš, uključujući period u kojem će se provoditi plan praćenja;
- prijedlog perioda za koji se traži odobrenje;
- prijedlog označavanja proizvoda;
- prijedlog pakiranja proizvoda i
- sažetak tehničke dokumentacije.

(2) Podnoсилац zahtjeva može u zahtjev uključiti naučnoverificirane podatke o rezultatima namjernog unošenja u okoliš istih GMO-a ili kombinacije GMO-a koje sadrži proizvod, a koji su bili predmet njegovog ranijeg zahtjeva ili podatke o rezultatima namjernog unošenja koje se još provodi.

(3) Podnoсилаč zahtjeva dužan je za svaku namjeravanu upotrebu GMO-a ili proizvoda, koja je drugačija od odobrene, podnijeti nadležnom organu novi zahtjev radi dobivanja odobrenja za stavljanje na tržište.

(4) Sadržaj zahtjeva i tehničke dokumentacije za stavljanje na tržište GMO-a ili proizvoda, uslove, plan praćenja, označavanja i pakiranja proizvoda propisat će nadležni organ.

Član 44.
(Postupanje po zahtjevu)

(1) Nadležni organ ispituje i utvrđuje usklađenost zahtjeva s odredbama ovog zakona i drugih propisa, te nakon pribavljenog pozitivnog mišljenja Vijeća za GMO i provedene javne rasprave, izraduje izvještaj o procjeni prikladnosti stavljanja na tržište GMO-a ili proizvoda od GMO-a.

(2) U izvještaju se navodi da je određeni GMO i proizvod koji se sastoji, sadrži ili vodi porijeklo od GMO-a:

- prikladan za stavljanje na tržište;
- prikladan za stavljanje na tržište po određenim dodatnim uslovima ili
- neprikladan za stavljanje na tržište.

(3) Nadležni organ dostavlja izvještaj iz stava (1) ovog člana podnosiocu zahtjeva u roku od 60 dana od dana prijema zahtjeva.

(4) Nadležni organ propisuje obim i sadržaj izvještaja iz stava (1) ovog člana.

Član 45.

(Postupanje nakon prijema izvještaja)

(1) U slučaju iz člana 44. stav (2) tačka b) ovog zakona, podnoсилаč zahtjeva može, u roku od sedam dana od dana prijema izvještaja, odustati od zahtjeva ili pismenim putem obavijestiti nadležni organ da zahtjev namjerava dopuniti.

(2) Ako podnoсилаč zahtjeva obavijesti nadležni organ da zahtjev namjerava dopuniti, određuje mu se rok u kojem je dužan dostaviti dopunu zahtjeva.

(3) Nadležni organ obustaviti će postupak za izdavanje odobrenja ako podnoсилаč zahtjeva:

- odustane od zahtjeva;

- ne obavijesti blagovremeno nadležni organ o namjeri dopune zahtjeva ili
- ne dopuni zahtjev u određenom roku.

Član 46.
(Pribavljanje mišljenja)

(1) Ako stavljanje na tržište GMO-a ili proizvoda uključuje i njihovo namjerno unošenje ili mogućnost nemajernog unošenja u okoliš, nadležni organ zatražit će mišljenje Vijeća za GMO.

(2) Vijeće za GMO dužno je u roku od 45 dana nadležnom organu dostaviti pismo mišljenje o unošenju u okoliš, odnosno namjeravom stavljanju na tržište GMO-a i proizvoda. Mišljenje se daje na osnovu cjelovite analize sigurnosti proizvoda i njegovog uticaja na zdravlje ljudi, biološku raznolikost i okoliš.

Član 47.

(Postupak za izdavanje odobrenja)

(1) Nadležni organ odlučuje o odobrenju za stavljanje na tržište GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a u roku od 105 dana od dana prijema zahtjeva nakon:

- provedenog ispitivanja da li prijava zadovoljava propisane uslove;
- pribavljanja pozitivnog mišljenja Vijeća za GMO i
- provedene javne rasprave i izrade izvještaja o procjeni prikladnosti stavljanja na tržište GMO-a i proizvoda.

(2) Odobrenje za stavljanje na tržište izdaje se najduže na rok od pet godina, uz mogućnost produženja u skladu s odredbama ovog zakona.

(3) Provedbene propise kojima će se urediti postupci za izdavanje odobrenja donijet će nadležni organi u okviru svog djelokruga.

Član 48.
(Sadržaj odobrenja)

(1) Odobrenje za stavljanje na tržište GMO-a i proizvoda sadrži:

- podatke o GMO-u i/ili proizvodu koji se sastoji, sadrži ili vodi porijeklo od GMO-a;
- namjenu i obim za koju se izdaje odobrenje, uključujući identifikaciju proizvoda s naznakom njegovih karakteristika;
- period važenja odobrenja;
- uslove stavljanja na tržište, uključujući posebne uslove za upotrebu, rukovanje, pakiranje, te uslove za zaštitu okoliša ili specifičnog ekološkog sistema ili geografskog područja;
- obavezu kontroliranja uzoraka i dostavljanja rezultata nadležnom organu na njegov zahtjev;
- uputstvo za označavanje;
- uputstvo za plan praćenja, uključujući obavezu izvještavanja nadležnog organa o rezultatima plana praćenja i
- druge uslove koje je dužna ispunjavati osoba koja proizvod stavlja na tržište ili ga koristi.

(2) Odobrenje, osim podataka koji su propisani i označeni kao povjerljivi, i procjena rizika za zdravlje ljudi, biološku raznolikost i okoliš iz člana 10. ovog zakona, moraju biti dostupni javnosti u skladu s ovim zakonom i drugim propisima.

Član 49.

(Producenje odobrenja)

(1) Zahtjev za produženje odobrenja podnosi se nadležnom organu najkasnije devet mjeseci prije isteka roka važenja odobrenja.

(2) Zahtjev sadrži:

- a) kopiju odobrenja za stavljanje na tržište;
 - b) izvještaj o rezultatima plana praćenja, izrađenog u skladu s propisanom metodologijom;
 - c) nove informacije o opasnosti proizvoda za zdravlje ljudi, biološku raznolikost i okoliš, ako podnositelj raspolaže takvim informacijama;
 - d) prijedlog za izmjenu ili dopunu uslova za stavljanje na tržište iz prvog odobrenja, a posebno onih koji se tiču plana praćenja i vremenskog ograničenja važenja odobrenja ako je to potrebno.
- (3) Na postupak rješavanja zahtjeva za produženje odobrenja odgovarajuće se primjenjuju odredbe čl. 43., 44. i 45. ovog zakona.
- (4) Važenje odobrenja može se produžiti do pet godina.
- (5) Ako se podnese zahtjev za produženje odobrenja, podnositelj zahtjeva može stavljati proizvode na tržište pod uslovima koji su utvrđeni u važećem odobrenju sve dok se ne izda rješenje u skladu sa stavom (2) ovog člana.

Član 50.

(Nove informacije o opasnostima)

- (1) Ako nakon dobivanja odobrenja podnositelj zahtjeva, odnosno korisnik sazna za nove informacije o opasnostima za zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš, dužan je odmah preduzeti mjeru za zaštitu i o tome obavijestiti nadležni organ koji je izdao odobrenje.
- (2) U slučaju iz stava (1) ovog člana podnositelj zahtjeva, odnosno korisnik dužan je na osnovu promijenjenih uslova podnijeti novi zahtjev.
- (3) Nove informacije o opasnostima za zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš dužan je dostaviti svaki korisnik GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a nadležnom organu ili podnosiocu zahtjeva.
- (4) Ako prije ili u toku postupka za izdavanje odobrenja nadležnom organu postanu dostupne nove informacije u vezi s opasnostima koje predstavljaju GMO ili proizvod, ili njihova upotreba, nadležni organ mora uzeti u obzir te informacije prilikom donošenja odluke o stavljanju na tržište GMO-a ili proizvoda koji se sastoji, sadrži ili potiče od GMO-a.
- (5) Ako nakon pravosnažnosti rješenja, nadležnom organu postanu dostupne nove informacije, dužan je o tome obavijestiti i zatražiti mišljenje Vijeća za GMO. Na osnovu dobivenog mišljenja, nadležni organ može:
 - a) izmijeniti ili dopuniti važeće odobrenje, uz saglasnost podnosioca zahtjeva, ili
 - b) ukinuti rješenje o odobrenju.
- (6) Nadležni organ iz člana 3. ovog zakona u slučaju ozbiljnog rizika primjenjuje ili preduzima hitne mjeru, poput obustave ili prestanka stavljanja na tržište i o tome obavijesti javnost.

Član 51.

(Sljedivost)

- (1) U prvoj fazi stavljanja na tržište proizvoda koji sadrže ili se sastoje od GMO-a, uključujući rinfuzu, subjekti u poslovanju dužni su osigurati da se subjektu u poslovanju koji prima proizvod dostavi dokumentacija sa sljedećim informacijama:
 - a) da proizvod sadrži ili se sastoji od GMO-a i
 - b) odgovarajući jedinstveni kod (brojčani i abecedni) dodijeljen proizvodima koji se sastoje ili sadrže GMO.
- (2) Način dodjeljivanja jedinstvenog koda proizvodima koji se sastoje ili sadrže GMO propisuje se podzakonskim aktom.
- (3) U svim dalnjim fazama stavljanja na tržište proizvoda subjekti u poslovanju dužni su osigurati da se primljene informacije iz stava (1) ovog člana prenesu u pisanoj formi subjektima koji primaju proizvode.

- (4) Ako proizvod sadrži ili se sastoji od mješavine GMO-a, koji se upotrebljavaju samo i neposredno kao hrana ili hrana za životinje ili za preradu, subjekt u poslovanju može informacije iz stava (1) tačka b) ovog člana zamijeniti deklaracijom o upotrebi uz koju prilaže popis jedinstvenih identifikacijskih oznaka svih GMO-a.
- (5) Subjekti u poslovanju dužni su voditi bazu podataka za period od pet godina od dana izvršenja svake transakcije.
- (6) U bazu podataka unose se:
 - a) informacije iz st. (1), (2) i (3) ovog člana i
 - b) informacije na osnovu kojih se može identificirati subjekt koji je stavio na rapolaganje proizvode i subjekt kojem su proizvodi stavljeni na raspolaganje u poslovanju s proizvodima iz stava (1) ovog člana.

Član 52.

(Označavanje)

Za proizvode koji sadrže ili se sastoje od GMO-a subjekti u poslovanju dužni su osigurati da:

- a) na zapakiranom proizvodu na oznaci piše: "Ovaj proizvod sadrži komponente genetički modificiranih organizma" ili "Ovaj proizvod sadrži genetički modifisiran (naziv organizma)" ;
- b) se na nezapakiranom proizvodu ponuđenom krajnjem potrošaču oznaka: "Ovaj proizvod sadrži genetički modifisirane organizme" ili "Ovaj proizvod sadrži genetički modifisiran (naziv organizma)" stavi na proizvod ili neposredno uz proizvod.

Član 53.

(Izuzeci od označavanja)

- (1) Obaveza označavanja ne primjenjuje se na tragove odobrenih GMO-a u proizvodu u omjeru koji ne prelazi utvrđeni nivo pod uslovom da su takvi tragovi slučajni ili tehnički neizbjegljivi. Posebnim propisom bit će utvrđen nivo ispod kojeg se ovi proizvodi izuzimaju od obaveze označavanja u skladu s članom 52. ovog zakona.
- (2) S ciljem utvrđivanja slučajnog i tehnički neizbjegljivog prisustva tragova, subjekat u poslovanju dužan je dokazati nadležnom organu da je preuzeo odgovarajuće mjeru kako bi izbjegao prisustvo takvih tragova.
- (3) Obaveza označavanja ne primjenjuje se na proizvode koji sadrže tragove odobrenih GMO-a ili se od njih sastoje ili su od njih proizvedeni, u omjeru koji ne prelazi 0,9 % za svaku od prehrambenih komponenti ili za hranu koja se sastoje od jednog sastojka, pod uslovom da je sporedan ili tehnički neizbjegjan.
- (4) Nadležni organi provode inspekciju i druge mjeru kontrole uključujući uzimanje uzoraka i testiranje (kvalitativno i kvantitativno).

Član 54.

(Rukovanje, prijevoz i pakiranje)

- (1) Prilikom rukovanja, prijevoza i pakiranja GMO-a popratnom dokumentacijom treba jasno obilježiti GMO koji je namijenjen:
 - a) direktnom korištenju za hranu ili hranu za životinje ili za preradu; naznačiti da nisu namijenjeni namjernom unošenju u okoliš, te navesti mjesto za pribavljanje daljnjih informacija;
 - b) za ograničenu upotrebu označiti sve uslove i zahtjeve za sigurno rukovanje, skladištenje, prijevoz i upotrebu, mjesto za pribavljanje daljnjih informacija, uključujući ime i adresu pojedinca ili institucije kojima je povjeren GMO;
 - c) namjernom unošenju u okoliš označiti identitet i odgovarajuća svojstva i obilježja, sve uslove za sigurno rukovanje, skladištenje, prijevoz i korištenje, kao i mjesto za pribavljanje daljnjih informacija.

(2) Uslove rukovanja, pakiranja i obilježavanja GMO-a propisuje nadležni organ iz člana 3. ovog zakona.

POGLAVLJE VII. NAUČNO-STRUČNO TIJELO ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Član 55. (Vijeće za GMO)

(1) Radi praćenja stanja i razvoja u oblasti rukovanja GMO-om i pružanja stručne pomoći nadležnim organima u provođenju ovog zakona, Vijeće ministara, na prijedlog Agencije, sa liste kandidata iz naučnih, stručnih i obrazovnih institucija iz entiteta i Brčko Distrikta BiH, odlukom bira članove Vijeća za GMO na mandat od četiri godine, s tim da mogu biti imenovani na još jedan mandat.

(2) Vijeće za GMO ima sedam članova, koji se biraju isključivo između eminentnih naučnika i stručnjaka iz oblasti mikrobiologije, genetike, medicine, veterinarske medicine, biohemije, molekularne biologije, farmacije, biotehnologije, poljoprivrede, šumarstva, prava, zaštite na radu, zaštite prirode i zaštite životne sredine, vodeći računa o ravноправnoj zastupljenosti svih naroda i odgovarajućoj zastupljenosti entiteta i Brčko Distrikta BiH.

(3) Vijeće za GMO između svojih članova bira predsjednika i njegovog zamjenika. Vijeće za GMO je samostalno i nezavisno tijelo i njegov rad je javan. Vijeće za GMO odlučuje većinom glasova, koja uključuje najmanje po jednog predstavnika svakog entiteta i svakog konstitutivnog naroda.

(4) Vijeće za GMO donosi poslovnik kojim uređuje način rada.

(5) Sredstva za rad Vijeća za GMO i obavljanje stručno-administrativnih poslova osiguravaju se u Budžetu institucija Bosne i Hercegovine.

Član 56. (Zadaci Vijeća za GMO)

(1) Vijeće za GMO obavlja sljedeće poslove:

- daje mišljenja o upotrebi GMO-a u upravnim postupcima i drugim postupcima po zahtjevu nadležnih organa u skladu s ovim zakonom;
- daje mišljenje i prijedloge u pripremi propisa o upotrebi GMO-a;
- daje mišljenja i prijedloge nadležnim organima državne uprave o pitanjima upotrebe GMO-a;
- prati stanje i razvoj u oblasti korištenja genetičke tehnologije i upotrebe GMO-a;
- prati naučno-stručna dostignuća i daje mišljenja u vezi s upotrebom genetičke tehnologije i upotrebom GMO-a;
- daje mišljenja u vezi sa socijalnim, etičkim, tehničkim i tehnološkim, naučnim i drugim uslovima korištenja GMO-a;
- savjetuje nadležne organe o pitanjima vezanim za upotrebu GMO-a i genetičke tehnologije;
- izvještava javnost putem medija i stručnih skupova o stanju i razvoju u oblasti upotrebe genetičke tehnologije i upotrebe GMO-a, te o svojim stavovima i mišljenjima;
- obavlja i druge stručne poslove propisane ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu njega.

(2) Vijeće za GMO podnosi godišnji izvještaj o radu. Izvještaj se podnosi Agenciji koja o izvještaju informira Vijeće ministara i objavljuje ga na način dostupan javnosti.

Član 57. (Obaveza čuvanja povjerljivih podataka)

(1) Članovi Vijeća za GMO iz člana 55. ovog zakona dužni su u toku i nakon isteka mandata čuvati podatke koji su označeni kao povjerljivi u skladu s odredbama ovog zakona.

(2) Tajnost podataka dužni su čuvati i svi vanjski saradnici koji učestvuju u radu Vijeća za GMO ili u postupku izdavanja odobrenja u skladu s ovim zakonom.

POGLAVLJE VIII. REGISTAR GMO-a

Član 58. (Jedinstveni i posebni registri)

(1) Jedinstveni kodirani registar GMO-a vodi Agencija, a posebne registre nadležni organi u okviru svog djelokruga.

(2) Formu i način vođenja registara, te troškove postupka registracije propisat će Agencija.

(3) Svako ima pravo uvida u podatke iz registara, kao i pravo da zahtijeva i dobije izvode iz registara uz plaćanje stvarnih troškova izdavanja.

Član 59. (Upis podataka)

(1) U registru se vode evidencije o zatvorenim sistemima, izdatim potvrdoma i odobrenjima za ograničenu upotrebu, namjernom unošenju u okoliš i stavljanju na tržiste GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a.

(2) Evidencija sadrži podatke iz zahtjeva, a posebno:

- firmu i sjedište podnositelaca zahtjeva;
 - kontroliranog zatvorenog sistema;
 - za ograničenu upotrebu;
 - za namjerno unošenje u okoliš;
 - za stavljanje na tržiste GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a;
- naziv, stepen opasnosti i opis zatvorenog sistema;
- podatke o ograničenoj upotrebi i podatke o uvrštanju u grupe ograničene upotrebe i nivo kontrole;
- podatke o namjernom unošenju u okoliš, uključujući tačnu lokaciju unošenja GMO-a i
- podatke o stavljanju na tržiste GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a.

(3) Sastavni dio registra čine izdate potvrde i odobrenja za ograničenu upotrebu, namjerno unošenje u okoliš ili stavljanje na tržiste GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a.

(4) U registar se ne smiju upisivati podaci koji su označeni kao poslovna tajna u skladu s ovim zakonom ili podaci zaštićeni posebnim propisom.

POGLAVLJE IX. NADZOR

Član 60. (Upravni nadzor)

Upravni nadzor nad primjenom odredbi ovog zakona i na osnovu njega donesenih propisa vrše nadležni organi iz člana 3. ovog zakona u okviru svog djelokruga.

Član 61. (Inspekcijski nadzor)

(1) Inspecijski nadzor nad primjenom ovog zakona i na osnovu njega donesenih propisa obavljaju nadležni inspekcijski organi u okviru svog djelokruga, u skladu s važećim zakonskim propisima u Bosni i Hercegovini.

(2) U provođenju inspekcijskog nadzora nadležna inspekcija ima pravo i obavezu licima koja ne pribave odobrenje ili druge saglasnosti nadležnog organa rješenjem zabraniti prekogranični promet, tranzit, ograničenu upotrebu, namjerno unošenje u okoliš i stavljanje na tržiste GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a.

Član 62.

(Postupanje organa inspekcije)

- (1) Ako postoji sumnja da se uvozi, unosi u okoliš, stavlja na tržište, upotrebljava ili odlaze u okoliš GMO ili proizvod koji se sastoji, sadrži ili vodi porijeklo od GMO-a suprotno odredbama ovog zakona ili posebnog propisa, nadležni inspektor naredit će da se pošiljka stavi pod carinski nadzor i zatražiti od uvoznika, odnosno korisnika vjerodostojnu ispravu, te odrediti rok u kojem isprava treba da bude predložena.
- (2) Ako uvoznik ili korisnik u određenom roku ne predloži vjerodostojnu ispravu, inspektor će privremeno zabraniti uvoz, ograničenu upotrebu, unošenje u okoliš, stavljanje na tržište, ili odlaganje u okoliš GMO-a, a uzorak će dostaviti na analizu ovlaštenom laboratoriju.
- (3) Ako se analizom utvrdi da se radi o nedozvoljenom GMO-u ili proizvodu koji sadrži ili potiče od GMO-a, inspektor će zabraniti uvoz, ograničenu upotrebu, unošenje u okoliš, stavljanje na tržište ili odlaganje u okoliš, a uzeti uzorci ili zaplijenjeni GMO i proizvodi trajno će se i neškodljivo uništiti.
- (4) Troškove analize i uništavanja, kao i privremene pohrane i čuvanja, ako se analizom utvrdi da se radi o nedopuštenom uvozu, ograničenoj upotrebi, uvođenju u okoliš, stavljanju na tržište ili odlaganju u okoliš, snosi uvoznik, odnosno korisnik GMO-a ili proizvoda koji se sastoji, sadrži ili vodi porijeklo od GMO-a.

POGLAVLJE X. KAZNENE ODREDBE

Član 63.

(Kazne)

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 50.000 KM do 200.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ako:
 - a) bez dopuštenja ili suprotno utvrđenim uslovima uvodi u okoliš GMO (član 33.),
 - b) unosi genetički modificirani reprodukcioni materijal u okoliš izvan dozvoljenih površina (član 33.),
 - c) unosi GMO u zaštićena područja, područja ekološke mreže ili područja namijenjena ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda i ekološkim oblicima turizma, te područja koja predstavljaju zaštitne zone uticaja (član 34.).
- (2) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 5.000 KM do 20.000 KM.
- (3) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se pojedinac koji obavlja samostalnu poslovnu djelatnost novčanom kaznom u iznosu od 10.000 KM do 20.000 KM.
- (4) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se fizičko lice novčanom kaznom od 5.000 KM do 10.000 KM.

Član 64.

(Kazne)

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 30.000 KM do 200.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ako:
 - a) obavlja poslove ovlaštenog laboratorija bez dopuštenja nadležnog organa ili suprotno dozvoljenom načinu rada (član 16.),
 - b) uvozi GMO bez dopuštenja ili na nedozvoljen način (član 18.),
 - c) provodi ograničenu upotrebu GMO-a suprotno propisanim mjerama kontrole ili drugim sigurnosnim mjerama ili suprotno propisanim kriterijima za klasifikaciju ograničene upotrebe vezanim za nivo kontrole (član 20.),
 - d) koristi zatvoreni sistem bez prijave nadležnom organu ili upisa u registar GMO-a (član 22. i 23.),

- e) ne uvrsti ograničenu upotrebu GMO-a u odgovarajući stepen opasnosti (član 24.),
- f) upotrebljava GMO iz Grupe 1 bez potvrde o upisu u registar GMO-a (član 25. stav (1)),
- g) ne dostavi nadležnom organu na njegov zahtjev procjenu rizika (član 25. stav (2)),
- h) provodi ograničenu upotrebu Grupe 2 bez prijave nadležnom organu ili suprotno propisanim uslovima (član 26.),
- i) provodi ograničenu upotrebu grupa 3 i 4 bez odobrenja nadležnog organa ili suprotno uslovima utvrđenim u odobrenju (član 28.),
- j) ne postupa u skladu sa zahtjevima nadležnog organa (čl. 29. i 30.),
- k) ne izradi plan mjera u slučaju nesreće (član 31. stav (1)),
- l) ne dostavi podatke o planu mjera nadležnom organu i drugom nadležnom organu ili te podatke ne učini dostupnim javnosti (član 31. st. (2) i (6)),
- m) se, u slučaju nesreće, ne pridržava plana mjera utvrđenih za slučaj nesreće ili o njoj ne obavijesti nadležni organ (član 32.),
- n) ne izradi procjenu rizika, odnosno opasnosti ili plan mjera za slučaj nekontroliranog širenja GMO-a (čl. 35. i 36.),
- o) ne obavijesti nadležni organ o promjenama ili ne postupi po zahtjevu nadležnog organa za izmjenu uslova unošenja GMO-a u okoliš (član 39.),
- p) ne dostavi nadležnom organu izvještaj o rezultatima namjernog unošenja GMO-a u okoliš u propisanom roku (član 40. stav (1)),
- r) u slučaju neplaniranog širenja GMO-a u okoliš, ne djeluje u skladu s planom mjera ili o događaju ne obavijesti nadležni organ (član 41. stav (1)),
- s) stavlja proizvod od GMO-a na tržište bez dopuštenja ili suprotno dopuštenju (član 42. i 47. stav (2)),
- t) ne obavijesti nadležne organe o opasnostima proizvoda od GMO-a ili ne podnese novi zahtjev (član 50.),
- u) stavlja na tržište proizvod od GMO-a bez potrebne dokumentacije ili neoznačen na propisan način (član 51. i 52.),
- v) u rukovanju, pakiranju, prijevozu ili tranzitu GMO-a ne primjenjuje propise o prijevozu opasnih materija (član 54.),
- z) ne zbrinjava ili trajno neškodljivo ne uništava nastali otpad koji sadrži ili potiče od GMO-a na propisan način (član 14.),
- aa) ne nadoknadi štetu koju prouzrokuje nedopuštenim prekograničnim prijenosom, tranzitom, upotrebotom, namjernim unošenjem u okoliš ili stavljanjem na tržište GMO-a ili proizvoda koji se sastoji, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a (član 15.).

- (2) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 3.000 KM do 20.000 KM.

- (3) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se pojedinac koji obavlja samostalnu poslovnu djelatnost novčanom kaznom u iznosu od 8.000 KM do 20.000 KM.

- (4) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se fizičko lice novčanom kaznom od 3.000 KM do 10.000 KM.

Član 65.

(Zaštitne mjere)

- (1) Za prekršaje iz čl. 63. i 64. ovog zakona izreći će se zaštitna mjeru oduzimanja predmeta.
- (2) Za prekršaje iz čl. 63. i 64. ovog zakona može se izreći zaštitna mjeru zabrane obavljanja poziva, djelatnosti ili dužnosti.

Član 66.
(Imovinska korist)

Licima odgovornim za počinjene prekršaje iz čl. 63. i 64. ovog zakona oduzet će se imovinska korist pribavljenia izvršenjem prekršaja.

Član 67.
(Kaznene odredbe)

U slučaju kolizije s odredbama drugih propisa kojima se propisuju prekršaji u vezi s upotrebom GMO-a, primijenit će se kaznene odredbe ovog zakona.

POGLAVLJE XI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 68.
(Provredbeni propisi)

Vijeće ministara, na prijedlog Agencije, u saradnji s nadležnim organima iz člana 3. ovog zakona u okviru svog djelokruga, donijet će podzakonske akte u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona kojima će se regulirati:

- a) postupci za izdavanje odobrenja;
- b) sadržaj prijave i tehničke dokumentacije;
- c) sadržaj i metodologija izrade procjene rizika;
- d) uslovi koje mora ispunjavati pravno lice za izradu procjene rizika;
- e) plan mjera u slučaju opasnosti;
- f) kriterije za uvrštanje ograničene upotrebe u stepene opasnosti;
- g) uslove u vezi s rukovanjem i pakiranjem GMO-a;
- h) način zbrinjavanja i neškodljivog uništavanja otpada;
- i) način dodjeljivanja jedinstvenog koda proizvodima koji se sastoje ili sadrže GMO;
- j) druge podzakonske propise, a koji nisu u nadležnosti entiteta.

Član 69.

(Slučajevi, odnosno postupci koji čekaju pravosnažno rješenje)

- (1) Postupke započete prema Zakonu o hrani koji se odnose na GMO i proizvode koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a nastaviti će nadležni organi iz člana 3. prema odredbama ovog zakona.
- (2) Zahtjeve za ograničenu upotrebu GMO-a u skladu s ovim zakonom korisnici su dužni podnijeti u roku od tri mjeseca od donošenja podzakonskih propisa iz člana 71. ovog zakona.
- (3) Nadležni organi iz člana 3. ovog zakona dužni su preuzeti na rješavanje predmete iz stava (1) ovog člana u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (4) Prekršajni postupci koji se odnose na GMO i proizvode koji se sastoje, sadrže ili vode porijeklo od GMO-a, započeti do dana stupanja na snagu ovog zakona, bit će nastavljeni pred nadležnim sudom.

Član 70.
(Ograničavajuće odredbe)

Stručna tijela, čije se osnivanje propisuje ovim zakonom, bit će osnovana i počet će raditi u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 71.
(Prijelazne odredbe)

Vijeće ministara i nadležni organi će u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti propise u skladu s ovlaštenjima iz ovog zakona.

Član 72.
(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

PSBiH broj 315/09
26. februara 2009. godine
Sarajevo

Predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH	Beriz Belkić, s. r.	Predsjedavajuća Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Dušanka Majkić, s. r.
---	---------------------	--

Temeljem članka IV.4.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 44. sjednici Zastupničkog doma, održanoj 21. siječnja 2009. godine, i na 25. sjednici Doma naroda, održanoj 26. veljače 2009. godine, usvojila je

ZAKON

O GENETSKI MODIFICIRANIM ORGANIZMIMA

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.
(Predmet i cilj)

- (1) Ovim se Zakonom propisuju postupak i uvjeti za ograničenu uporabu, prekogranični prijenos, namjerno uvođenje u okoliš i stavljanje na tržište genetski modificiranih organizama i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječu od genetski modificiranih organizama (u daljnjem tekstu: GMO).
- (2) Cilj ovoga Zakona je osiguranje visoke razine zaštite života i zdravlja ljudi, zdravlja i dobrobiti životinja, okoliša i interesa potrošača, s obzirom na GMO-e i proizvode od GMO-a, kao i žive modificirane organizme, uz istovremeno djelotvorno funkcioniranje tržišta Bosne i Hercegovine.

Članak 2.
(Definicije)

U smislu ovoga Zakona:

- a) **Organizam** je svaka biološka jedinka sposobna za razmnožavanje i prijenos genetskog materijala;
- b) **Biološka raznolikost** je sveukupnost svih živih organizama koji su sastavni dijelovi kopnenih, morskih i drugih vodenih ekosustava i ekoloških kompleksa, a uključuje raznolikost unutar vrsta, između vrsta te raznolikost između ekoloških sustava;
- c) **Genetski materijal** je dio biljke, životinje, mikroorganizma, gljive i virusa koji sadrži nasljednu informaciju;
- d) **Genetski modificirani organizam** ili **GMO** je organizam, osim ljudskog, u kojem je genetski materijal izmijenjen na način koji se ne može postići prirodnim razmnožavanjem ili prirodnom rekombinacijom;

U smislu ove definicije:

Genetska modifikacija organizama označava ciljanu izmjenu nasljednog genetskog materijala organizma koja ne nastaje prirodnom rekombinacijom i indukcijom mutacija; odnosno označava unos stranog genetskog materijala u genetski materijal organizma ili uklanjanje dijela genetskog materijala organizma.

Genetska modifikacija nastaje primjenom sljedećih metoda:

- 1) tehnike rekombinantne nukleinske kiseline koje uključuju stvaranje novih kombinacija genetskog materijala unošenjem molekula strane nukleinske kiseline, proizvedenim na bilo koji način izvan organizma, u virus, bakterijski plazmid ili drugi vektorski sustav i njihovo uključivanje u organizam domaćina u kojem se ne pojavljuju prirodno, ali u

- kojem imaju sposobnost kontinuiranog razmnožavanja;
- 2) tehnike koje uključuju izravno unošenje u organizam nasljednog materijala pripremljenog izvan tog organizma, uključujući mikroinjekciju, makroinjekciju, elektroporaciju, biolistik i mikroenkapsulaciju;
 - 3) stanične fuzije (uključujući fuziju protoplasta) ili tehnike hibridizacije kod kojih se žive stanice s novim kombinacijama nasljednog genetskog materijala stvaraju fuzijom dviju ili više stanica pomoću metoda koje se ne pojavljuju prirodno.
- Genetska modifikacija** ne nastaje ako se primjenjuju sljedeće tehnike:
- 1) *in vitro* oplodnja;
 - 2) prirodni procesi poput konjugacije, transdukcije, transformacije;
 - 3) indukcija poliploidije; pod uvjetom da navedene tehnike ne obuhvaćaju korištenje rekombinantnih molekula nukleinske kiseline ili GMO-a dobivenih tehnikama/metodama različitim od onih na koje se ne primjenjuje ovaj Zakon.
 - e) **Genetska raznolikost** određena je sveukupnošću gena određene vrste organizama i njihovom raznolikošću između pripadajućih jedinki i populacija;
 - f) **Modificirani živi organizam** označava svaki GMO sposoban za razmnožavanje ili prijenos genetskog materijala, uključujući sterilne organizme sposobne za rast;
 - g) **Proizvod od GMO-a** označava pripravak koji je proizведен ili sadrži jedan ili više GMO-a, bez obzira na stupanj njegove obrade, koji je namijenjen stavljanju na tržište;
 - h) **Prekogranični prijenos** je uvoz, provoz (tranzit) ili izvoz GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a;
 - i) **Provoz (tranzit) modificiranih živih organizama** označava svaki promet GMO-a namijenjenih korisnicima u drugoj državi preko teritorija Bosne i Hercegovine;
 - j) **Ograničena uporaba** označava svako djelovanje kojim se organizmi genetski modifikuju ili kojom se takvi GMO-i uzgajaju, razmnožavaju, skladište, prevoze, uništavaju ili odlazu, a za koju se primjenjuju posebne kontrolne mjere radi ograničenja njihova dodira s općom populacijom ili okolišem i osiguranja visoke razine sigurnosti za opću populaciju i okoliš;
 - k) **Kontrolirani zatvoreni sustav** je laboratorijski, istraživački ili proizvodni odjel ili drugi prostor izoliran od okoliša fizičkim preprekama ili kombinacijom fizičkih, kemijskih ili bioloških prepreka koje onemogućuju dodir GMO-a s vanjskim okolišem ili njihov utjecaj na čovjeka, biljni i životinjski svijet, mikroorganizme i gljive;
 - l) **Namjerno uvođenje** znači svako uvođenje u okoliš GMO-a ili kombinacije GMO-a za koje se ne koriste nikakve posebne kontrolne mjere radi ograničenja njihova dodira s općom populacijom ili okolišem i osiguranja visoke razine sigurnosti za opću populaciju i okoliš, bez sigurnosnih mjera za autohtone populacije i genetske resurse;
 - m) **Nenamjerno uvođenje** je slučajno uvođenje živih modificiranih organizama u okoliš uslijed nepredviđenih događaja, nesreća, nepravilnog postupanja ili skladištenja živih modificiranih organizama i drugih radnji;
 - n) **Stavljanje na tržište** znači učiniti GMO-e ili proizvode dostupnim trećoj strani, bilo uz plaćanje ili besplatno;
 - o) **Proizvod** označava pripravak koji sadrži ili se sastoji od GMO-a ili kombinacije GMO-a, koji se stavlja na tržište;
 - p) **Zahtjev** je pismeno koje sadrži propisane podatke što ih podnositelj zahtjeva podnosi nadležnom tijelu radi pribavljanja odobrenja, suglasnosti ili potvrde za

ograničenu uporabu, namjerno uvođenje ili stavljanje na tržište GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a;

- r) **Podnositelj zahtjeva** je fizička ili pravna osoba koja podnosi zahtjev;
- s) **Korisnik** je fizička ili pravna osoba koja uvozi, stavlja na tržište, koristi ili proizvodi GMO-e ili proizvode koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a;
- t) **Procjena rizika** je procjena izravnog ili neizravnog rizika za zdravlje ljudi i okoliša, neposrednog ili odgodenog, koji može nastati uslijed ograničene uporabe, namjernog uvođenja ili stavljanja na tržište GMO-a;
- u) **Plan praćenja** je osmišljeno i sustavno praćenje i nadziranje GMO-a i prijamnog okoliša, ograničene uporabe, postupaka namjernog uvođenja i stavljanja na tržište GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a, te mogućih štetnih posljedica skladno ovome Zakonu i drugim relevantnim propisima;
- v) **Nesreća** označava svaki događaj koji uključuje značajno i nenamjerno uvođenje GMO-a u ograničenoj uporabi koji bi mogao predstavljati neposrednu ili odgodenu opasnost za zdravlje ljudi ili okoliš;
- z) **Proizveden od GMO-a** znači da u cijelosti ili djelomično potječe od GMO-a, ali ne sadrži ili se ne sastoji od GMO-a;
- aa) **Sljedivost** je sposobnost slijedenja GMO-a i proizvoda proizvedenih od GMO-a u svim fazama njihova stavljanja na tržište putem proizvodnog i distribucijskog lanca;
- bb) **Jedinstvena identifikacijska oznaka** je jedinstvena numerička ili alfanumerička šifra koja služi za identifikaciju GMO-a na temelju odobrene genetske preobrazbe na osnovi koje je GMO razvijen i osigurava davanje specifične informacije koja se odnosi na taj GMO;
- cc) **Subjekt u poslovanju s GMO-om** je fizička ili pravna osoba koja stavlja proizvod na tržište ili koja prima proizvod stavljen na tržište u svakoj fazi proizvodnog i distribucijskog lanca, ali ne isključuje krajnjeg potrošača;
- dd) **Prva faza stavljanja proizvoda na tržište** je početna transakcija u proizvodnom i distribucijskom lancu, u kojoj se proizvod stavlja na raspolaganje trećoj strani;
- ee) **Zapakirani proizvod** je proizvod ponuđen na prodaju koji se sastoji od proizvoda i pakovine (ambalaže) u koju je stavljen prije nego što je ponuđen na prodaju, bez obzira obuhvaća li pakovina proizvod u cijelosti ili samo djelomično, pod uvjetom da se sadržaj pakovine ne može mijenjati bez njezina otvaranja ili promjene;
- ff) **Genetski resursi** su genetski materijal od stvarne ili potencijalne vrijednosti.

Članak 3. (Nadležna tijela)

- (1) U smislu ovoga Zakona, nadležna tijela su: Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija), Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, tijela entiteta, kantona i Brčko Distrikta BiH nadležna za područje poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, područje zdravstva i zaštite okoliša.
- (2) Za provedbu ovoga Zakona, u slučaju kada se GMO i/ili proizvodi koji sadrže i/ili se sastoje i/ili potječe od GMO-a:
 - a) ograničeno rabe u kontroliranom zatvorenom sustavu - nadležna su entitetska ministarstva nadležna za pitanja znanosti uz suglasnost tijela entiteta, kantona i Brčko Distrikta BiH nadležnih za područja poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i mišljenja ostalih nadležnih tijela;
 - b) namjerno uvođe u okoliš - nadležna su entitetska ministarstva za pitanja poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, uz

- prethodno pribavljeni mišljenje ministarstva zdravstva i ministarstava nadležnih za zaštitu okoliša;
- c) stavljaju na tržište:
- 1) kao hrana ili hrana za životinje - nadležna je Agencija uz prethodno pribavljeni mišljenje nadležnih tijela;
 - 2) kao reproduksijski materijal u poljoprivredi i šumarstvu ili kao sredstva za zaštitu bilja - nadležna je Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravljiva bilja uz suglasnost tijela entiteta, kantona i Brčko Distrikta BiH nadležnih za područje poljoprivrede, šumarstva i vodopрivrede;
 - 3) kao liječkovi ili reproduksijski materijal u veterinarstvu - nadležan je Ured za veterinarstvo BiH uz prethodno pribavljeni mišljenje nadležnih tijela;
 - 4) pri uporabi GMO-a i/ili proizvoda koji sadrže i/ili se sastoje i/ili potječe od GMO-a u kozmetici, farmaciji ili zdravstvenoj zaštiti ljudi - nadležna su entitetska ministarstva zdravstva i Brčko Distrikta BiH uz prethodno pribavljeni mišljenje nadležnih tijela;
 - 5) za inspekcijski nadzor označavanja u prometu GMO-a i/ili proizvoda koji sadrže i/ili se sastoje i/ili potječe od GMO-a nadležne su entitetske uprave za inspekcijske poslove, kantonalne inspekcije, inspekcije unutar lokalnih tijela uprave i Inspektorat Vlade Brčko Distrikta BiH.
- (3) Nadležna tijela iz st. (1) i (2) ovoga članka provodit će službene kontrole, inspekcijski i upravni nadzor sukladno valjanim zakonskim propisima Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko Distrikta BiH. Nadležna su tijela dužna međusobno suradivati. Znanstveno-stručno tijelo osnovano sukladno ovome Zakonu dužno je nadležnim tijelima uprave iz st. (1) i (2) ovoga članka pružiti stručnu pomoć u provedbi ovoga Zakona.
- (4) Agencija je središnje i koordinacijsko tijelo za obavljanje stručnih poslova u vezi s GMO-om.

Članak 4.

(Primjena propisa o hrani i drugih propisa)

- (1) Na pitanja koja nisu uredena ovim Zakonom, a odnose se na uvoz, provoz, stavljanje na tržište, uporabu, proizvodnju, zdravstvenu ispravnost i označavanje hrane i hrane za životinje koja se sastoji, sadrži ili potječe od GMO-a primjenjuju se odredbe Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04) i posebnih propisa donesenih na temelju toga Zakona.
- (2) Na uvoz, provoz, stavljanje na tržište, uporabu i proizvodnju liječkova, veterinarskih medicinskih proizvoda i veterinarskih farmaceutskih proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a ne primjenjuju se odredbe ovoga Zakona ukoliko je to uredeno drugim valjanim propisima u Bosni i Hercegovini kojima se utvrđuje:
- a) određena procjena rizika za okoliš, sukladno čl. 10. i 35. ovoga Zakona;
 - b) izričita suglasnost prije ispuštanja;
 - c) plan nadzora, radi otkrivanja učinka GMO-a na zdravlje ljudi i okoliš;
 - d) na odgovarajući način, uvjeti koji se odnose na postupanje s novim podacima, podacima za javnost, podaci o rezultatima ispuštanja te razmijena podataka jednaka onima sadržanim u ovome Zakonu i u mjerama poduzetim sukladno ovome Zakonu.
- (3) U slučajevima iz st. (1) i (2) ovoga članka obvezno se izrađuje pripadajuća tehnička dokumentacija s obavijestima, procjena rizika i plan nadzora nad učincima na okoliš, sukladno ovome Zakonu.
- (4) Na postupak izdavanja odobrenja za obavljanje djelatnosti u vezi s GMO-ima primjenjuju se odredbe ovoga Zakona,

Zakona o hrani i drugih valjanih propisa u Bosni i Hercegovini.

Članak 5.

(Izuzeci od primjene)

Odredbe ovoga Zakona ne primjenjuju se na:

- a) genetske modifikacije koje se dobivaju primjenom jedne od sljedećih metoda (pod uvjetom da ne obuhvaćaju korištenje rekombinantnih molekula nukleinske kiseline ili GMO-a različitih od onih proizvedenih jednom ili više tehnika/metoda navedenih u nastavku):
 - 1) mutageneza;
 - 2) fuziju stanica (uključujući i fuziju protoplasta) biljnih stanica organizama koji mogu razmjenjivati genetski materijal tradicionalnim uzgojnim metodama.
- b) ograničenu uporabu GMO-a koji nisu štetni za zdravje ljudi i okoliš prema kriterijima određenim posebnim propisom;
- c) kopneni, željeznički, zračni, pomorski i riječni prijevoz GMO-a;
- d) postupanja sa živim modificiranim organizmima koji su opasni za okoliš na koja se primjenjuju odredbe posebnih propisa kojima se uređuju prijevoz, provoz i postupanje s opasnim tvarima, ako ovim Zakonom ili temeljem njega donesenim propisom nije drukčije određeno;
- e) samokloniranje koje se sastoji od uklanjanja sekvenca nukleinske kiseline iz stanice organizma, koje može ali i ne mora biti praćeno ponovnim umetanjem cijele ili sekvencije te nukleinske kiseline (ili sintetičnog ekvivalenta), s ili bez prethodne enzimske ili mehaničke faze, u stanice iste vrste ili u stanice filogenetski blisko srodnih vrsta koje mogu izmjenjivati genetski materijal prirodnim fiziološkim procesima, gdje nema vjerojatnoće da će dobiveni mikroorganizam izazvati bolest kod ljudi, životinja ili biljaka. Samokloniranje može uključivati uporabu rekombinantnih vektora s već poznatom praksom sigurne uporabe u određenom mikroorganizmu.

POGLAVLJE II. UPORABA GMO-a, POSTUPAK ODOBRAVANJA GMO-a I ZAJEDNIČKE ODREDBE

Članak 6.

(Uporaba GMO-a)

- (1) Prekogranični prijenos, provoz, ograničena uporaba, namjerno uvođenje u okoliš i stavljanje na tržište GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a (u dalnjem tekstu: uporaba GMO-a) dopuštena je pod uvjetima i na način propisan ovim Zakonom i posebnim propisima.
- (2) Podnositelj zahtjeva obvezan je pribaviti odobrenje za uporabu GMO-a i obavljati djelatnosti sukladno odobrenjem propisanim uvjetima.

Članak 7.

(Zahtjev)

- (1) Postupak izdavanja odobrenja za uporabu GMO-a pokreće se podnošnjem zahtjeva.
- (2) U zahtjevu se navode podaci o procjeni rizika, sigurnosne mjeru koje se moraju poduzeti, podrobni podaci o svakom slučaju ograničene uporabe, namjernog uvođenja ili stavljanja na tržište, te povjerljivi podaci.
- (3) Podnositelj se u zahtjevu može pozvati na podatke ili rezultate iz zahtjeva koje je nadležnom tijelu podnio drugi podnositelj ukoliko ti podaci nisu označeni kao povjerljivi i ako ima njegovu pisani suglasnost. Podnositelj zahtjeva može dostaviti dodatne podatke koje smatra relevantnim.
- (4) Na prijedlog Agencije i nadležnih tijela, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Vijeće ministara) posebnim će propisom pobliže utvrditi sadržaj i način

подношења заhtjeva, postupak zaštite povjerljivosti podataka navedenih u zahtjevu te postupak izдавanja odobrenja.

Članak 8.
(Povjerljivost podataka)

- (1) Podnositelj u zahtjevu može označiti podatke koji su poslovna tajna ili su zaštićeni na temelju posebnog propisa. Za podatke koji će se u postupku smatrati tajnjima mora se navesti prihvatljivo opravdanje.
- (2) Nadležno tijelo odlučuje koji će se podaci u postupku smatrati povjerljivima i o odluci obavještava podnositelja zahtjeva.
- (3) Podnositelj zahtjeva ne može navesti kao tajne podatke:
 - a) ime i prezime, tvrtku i sjedište tvrtke;
 - b) namjeravani način uporabe GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječu od GMO-a, uvjete za stavljanje proizvoda na tržište i uvjete za uporabu;
 - c) značajke GMO-a i proizvoda, odnosno njihovih komponenata;
 - d) područje i skupinu opasnosti ograničene uporabe GMO-a;
 - e) plan praćenja u vezi sa stavljanjem GMO-a na tržište, njegovom uporabom i mjerama u slučaju nepredviđenih rizika pri stavljanju na tržište GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječu od GMO-a;
 - f) podatke o mogućim štetnim i drugim utjecajima na zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš;
 - g) procjenu rizika.
- (4) Ukoliko podnositelj odustane od zahtjeva, nadležno je tijelo dužno čuvati povjerljivost podataka iz stavka (1) ovoga članka.

Članak 9.
(Dopuna zahtjeva)

- (1) Ukoliko nadležno tijelo utvrdi da je zahtjev nepotpun ili da nije sukladan odredbama ovoga Zakona, podnositelju zahtjeva odredit će rok u kojem je dužan upotpuniti zahtjev ili otkloniti utvrđene nedostatke.
- (2) Ukoliko podnositelj zahtjeva ne dostavi nadležnom tijelu dodatne podatke u određenome roku, nadležno će tijelo odbaciti zahtjev.
- (3) Rok u kojem je podnositelj zahtjeva dužan dostaviti naknadno zatražene podatke ne uzima se u obzir pri računanju roka za upis u registar iz članka 23. ovoga Zakona i izdavanje odobrenja za uporabu GMO-a.

Članak 10.
(Procjena rizika)

- (1) Podnositelj zahtjeva dužan je posredstvom ovlaštene pravne osobe, prije podnošenja zahtjeva za odobrenje uporabe GMO-a, pribaviti procjenu rizika uporabe GMO-a.
- (2) Na temelju analize značajki GMO-a, ekološkog sustava, biološke raznolikosti i utjecaja na zdravlje ljudi ili okoliš, procjenom se utvrđuje:
 - a) procjena mogućih negativnih utjecaja i njihove moguće posljedice na zdravlje ljudi ili okoliš;
 - b) stupanj opasnosti;
 - c) potrebne mjere za nadzor;
 - d) potrebne mjere za sprečavanje opasnosti i drugih postupaka zaštite.
- (3) Procjenu rizika izrađuju pravne osobe koje ovlasti Vijeće ministara na prijedlog Agencije.
- (4) Nadležna tijela propisat će sadržaj i opseg procjene rizika i metodologiju za izradu procjene, te uvjete koje mora ispunjavati pravna osoba za izradu procjene rizika.

Članak 11.
(Rješenje o odobrenju)

- (1) Odobrenje za uporabu GMO-a rješenjem izdaje nadležno tijelo nakon verifikacije nadležnog znanstveno-stručnog tijela u roku od 90 dana, ukoliko ovim Zakonom nije drukčije propisano. U rok za izdavanje rješenja ne računa se rok u kojem je potrebno dostaviti stručno mišljenje.
- (2) Protiv upravnih akata koje na temelju ovoga Zakona donose nadležna tijela iz članka 3. ovoga Zakona nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Članak 12.
(Mjere sigurnosti i zaštite)

- (1) Odobrenjem za uporabu GMO-a utvrđuje se način rada i sigurnosne mjere, dopuštene tehnike i genetske modifikacije.
- (2) U slučaju nekontrolirane uporabe ili uvođenja u okoliš GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječu od GMO-a, Agencija će naredbom odmah, a najkasnije u roku od tri dana, utvrditi odgovarajuće mjere sigurnosti i zaštite.

Članak 13.
(Sprečavanje opasnosti)

- (1) Uporaba GMO-a provodi se na način kojim se sprečava ili svodi na najmanju moguću mjeru opasnost za biološku raznolikost, vodeći računa o opasnostima za zdravlje ljudi ili okoliš, uz prethodnu stručnu ekspertizu pribavljenu od nadležnog tijela.
- (2) Radi sprečavanja negativnog utjecaja na očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti, vodeći računa o opasnostima za zdravlje ljudi ili okoliš, osiguravaju se i provode odgovarajuće mjere zaštite, s ciljem sigurne uporabe i stavljanja na tržište GMO-a.
- (3) Vijeće ministara na prijedlog Agencije, u suradnji s nadležnim tijelima, donosi mjere za sprečavanje opasnosti iz st. (1) i (2) ovoga članka.

Članak 14.
(Postupanje s otpadom)

- (1) Podnositelj zahtjeva ili osoba koja rabi GMO-e obvezna je na propisani način zbrinuti i trajno neškodljivo uništiti nastali otpad koji sadrži ili potječe od GMO-a, tako da GMO više nije sposoban za reprodukciju ili prijenos genetskog materijala te da se njegov genetski materijal ne može prenijeti na druge organizme.
- (2) Način zbrinjavanja i neškodljivog uništavanja otpada iz stavka (1) ovoga članka bit će propisani posebnim podzakonskim aktom.

Članak 15.
(Odgovornost za štetu)

Korisnik koji uvozi, stavlja na tržište, rabi ili proizvodi GMO-e ili proizvode koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a dužan je nadoknaditi štetu koju prouzroči prekograničnim prijenosom, provozom, uporabom, uvođenjem u okoliš ili stavljanjem na tržište GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a i sukladno posebnim propisima.

Članak 16.

(Davanje ovlasti laboratorijima)

Vijeće ministara na prijedlog Agencije i uz mišljenje Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine uređuje postupak ocjenjivanja i ovlašćivanja laboratorija za ispitivanje, kontrolu i praćenje GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a.

Članak 17.
(Javnost podataka)

- (1) Podaci o uporabi GMO-a i podaci o postupcima odobravanja nadležnog tijela, sukladno ovome Zakonu, javni su.

- (2) Nadležno tijelo dužno je u postupku izdavanja odobrenja za ograničenu uporabu skupina 3. i 4, kao i odobrenja za namjerno uvođenje GMO-a u okoliš, javnosti dati na uvid:
- sadržaj zahtjeva;
 - sadržaj tehničke dokumentacije;
 - procjenu rizika;
 - sadržaj mišljenja Vijeća za GMO.
- (3) Putem sredstava javnog pripćavanja i web-stranice Agencije objavljuje se javni poziv u kojem se navodi mjesto i vrijeme uvida u akte iz stavka (2) ovoga članka te postupak davanja mišljenja i primjedaba.
- (4) Rok u kojem nadležno tijelo daje na uvid i omogućuje davanje mišljenja i primjedaba je 30 dana i ne računa se u rok za izdavanje rješenja.
- (5) Nadležno tijelo dužno je u obrazloženju rješenja unijeti svoje očitovanje o primjedbama i mišljenju javnosti.

POGLAVLJE III. PREKOGRANIČNI PRIJENOS GMO-a

Članak 18. (Uvoz GMO-a)

- (1) Dopušten je uvoz GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječu od GMO-a ukoliko je nadležno tijelo prije uvoza izdalo odobrenje za uporabu GMO-a, sukladno odredbama ovoga Zakona i posebnih propisa.
- (2) Dopušten je uvoz radi ograničene uporabe GMO-a uvrštenih u skupine 1. ili 2. ukoliko je prije uvoza pribavljena potvrda o upisu kontroliranog zatvorenog sustava u Registrar GMO-a iz članka 23. ovoga Žakona.

Članak 19. (Ograničenje i zabrana uvoza)

Vijeće ministara će na prijedlog nadležnoga tijela privremeno ograničiti ili zabraniti uvoz i uporabu GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječu od GMO-a:

- u slučaju nedostatka znanstvenih informacija i saznanja o mogućim razmjerima negativnih posljedica na zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš;
- ukoliko postoje novi ili dodatni znanstveno utemeljeni podaci o tome da proizvod može izazvati opasnosti za zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš ili
- ukoliko prethodno ispitivanje nije pokazalo željene rezultate zbog kojih je obavljeno modificiranje.

POGLAVLJE IV. OGRANIČENA UPORABA GMO-a

Članak 20. (Klasificiranje ograničene uporabe)

- (1) Korisnik je dužan za svaki slučaj ograničene uporabe GMO-a obaviti procjenu rizika za zdravlje ljudi i okoliš što ga može izazvati takva uporaba, osobito uzimajući u obzir i pitanje odlaganja otpada i otpadnih voda.
- (2) U odnosu na procjenu potencijalnog rizika koji nastaje tijekom obavljanja djelatnosti iz ograničene uporabe i primjenom posebno propisanog postupka, na temelju kojega se utvrđuje kontrolna razina, uporaba GMO-a dijeli se na četiri skupine:
- Skupina 1 - aktivnosti bez rizika ili zanemariva rizika, za koje je primjerena prva kontrolna razina za zaštitu zdravlja ljudi i okoliša;
 - Skupina 2 - aktivnosti niskoga rizika, za koje je primjerena druga kontrolna razina za zaštitu zdravlja ljudi i okoliša;
 - Skupina 3 - aktivnosti umjerenog rizika, za koje je primjerena treća kontrolna razina za zaštitu zdravlja ljudi i okoliša;
 - Skupina 4 - aktivnosti visokog rizika, za koje je primjerena četvrta kontrolna razina za zaštitu zdravlja ljudi i okoliša.

(3) U slučaju dvojbe glede skupine u koju spada predložena uporaba, primjenjuju se strožije mjere zaštite ukoliko se, uz suglasnost nadležnog tijela, ne ocijeni opravdanom primjena blažih mjera zaštite.

- (4) Korisnik je dužan voditi evidenciju o procjeni rizika i, kao sastavni dio zahtjeva, dostaviti je nadležnom tijelu u odgovarajućem obliku.

Članak 21.

(Preispitivanje ograničene uporabe)

- Korisnik je dužan primjenjivati opća načela, odgovarajuću razinu kontrole i ostale mjere zaštite koje odgovaraju određenoj skupini ograničene uporabe, kako bi se izloženost mjesta rada i okoliša GMO-a održala na najnižoj mogućoj prihvatljivoj razini i osigurao visok stupanj sigurnosti.
- Periodično se preispituju procjena rizika, razina kontrole i ostale mjere zaštite.
- Procjena rizika, razina kontrole i ostale mjere zaštite preispituju se bez odgode kada postoje osnovi sumnje:
 - da više nisu primjerene kontrolne mjere koje se primjenjuju,
 - da ograničena uporaba više ne odgovara dodijeljenoj skupini ili
 - da procjena više nije prikladna, s obzirom na nova znanstvena i tehnička znanja.

Članak 22.

(Kontrolirani zatvoreni sustav)

- Ograničena uporaba GMO-a provodi se u kontroliranom zatvorenom sustavu koji zadovoljava sve propisane uvjete za razinu kontrole u koju je, prema klasifikaciji, uvrštena namjeravana uporaba.
- Korisnik je dužan nadležnome tijelu prijaviti objekt kontroliranog zatvorenog sustava prije prve ograničene uporabe GMO-a.
- Zahtjev sadrži najmanje sljedeće podatke:
 - ime korisnika, uključujući i imena osoba odgovornih za nadzor i sigurnost;
 - informacije o obuci i kvalifikacijama osoba odgovornih za nadzor i sigurnost;
 - pojedinosti o svim stručnim tijelima (biološkim odborima ili pododborima korisnika);
 - adresu i opći opis objekata i prostorija;
 - opis prirode posla koji će se obavljati;
 - razinu kontrole ograničene uporabe ;
 - samo za Skupinu 1 ograničene uporabe - procjenu rizika i postupanje s otpadom, odnosno njegovo deaktiviranje prije oslobođanja.

- (4) Ako nakon podnošenja zahtjeva iz stavka (3) ovoga članka korisniku postanu dostupne nove informacije koje mogu bitno utjecati na zdravlje ljudi ili okoliš ili informacije o potrebi uvrštenja namjeravane uporabe u novu razinu kontrole, dužan je o tome obavijestiti nadležno tijelo i podnijeti novi zahtjev.

Članak 23.

(Upis u registar)

- Nadležno tijelo dužno je u postupku upisa u Registrar kontroliranih zatvorenih sustava:
 - ispitati ispunjava li kontrolirani zatvoreni sustav propisane uvjete i
 - pribaviti stručno mišljenje Vijeća za GMO za ograničenu uporabu GMO-a.
- Vijeće za GMO dužno je dati svoje mišljenje u roku od 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva.
- Tijelo nadležno za registraciju dužno je odlučiti o zahtjevu u roku od 60 dana od dana njegova zaprimanja.

- (4) Kada se steknu svi propisani uvjeti, tijelo nadležno za registraciju dužno je podnositelju zahtjeva izdati potvrdu o upisu u Registar kontroliranih zatvorenih sustava.

Članak 24.
(Procjena rizika)

- (1) Prije započinjanja ograničene uporabe GMO-a, podnositelj zahtjeva dužan je priložiti cijelovit elaborat o procjeni rizika za namjeravanu uporabu, koji je izradila ovlaštena institucija sukladno članku 10. ovoga Zakona.
- (2) Na temelju procjene rizika, podnositelj zahtjeva uvrštava ograničenu uporabu GMO-a u jedan od stupnjeva opasnosti iz članka 20. stavak (2) ovoga Zakona, uz suglasnost nadležnog tijela.
- (3) U slučaju dvojbe glede stupnja opasnosti u koji je potrebno uvrstiti ograničenu uporabu GMO-a, uvrštava se u stupanj sa strožijim mjerama nadzora.

Članak 25.
(Zahtjev Skupine 1.)

- (1) Ograničena uporaba u prvi stupanj opasnosti (Skupina 1.) može započeti bez podnošenja zahtjeva nadležnom tijelu ako se obavlja u kontroliranom zatvorenom sustavu za koji je izdana potvrda sukladno članku 23. ovoga Zakona. Korisnik je dužan o tome pisano obavijestiti nadležno tijelo.
- (2) Korisnik je dužan dostaviti procjenu rizika za namjeravanu uporabu iz stavka (1) ovoga članka samo na zahtjev nadležnog tijela.

Članak 26.
(Zahtjev Skupine 2.)

- (1) Korisnik je dužan nadležnom tijelu podnijeti zahtjev za svaku ograničenu uporabu Skupine 2. koja će se obavljati u zatvorenom sustavu za koji je izdana potvrda iz članka 23. ovoga Zakona.
- (2) Nadležno tijelo propisat će podroban sadržaj zahtjeva iz stavka (1) ovoga članka.
- (3) Podnositelj zahtjeva odmah nakon podnošenja zahtjeva može započeti ograničenu uporabu Skupine 2:
 - a) ako je ranije odobrena uporaba Skupine 2. ili više skupine u istom zatvorenom sustavu za koji je izdana potvrda i
 - b) ako su bili ispunjeni odobrenjem propisani uvjeti.
- (4) Ukoliko za kontrolirani zatvoreni sustav nije izdana potvrda, podnositelj zahtjeva može započeti ograničenu uporabu Skupine 2. u roku od 45 dana od dana podnošenja zahtjeva ili prije roka od 45 dana, samo uz suglasnost nadležnog tijela.

Članak 27.
(Postupanje nadležnog tijela)

- (1) U slučaju iz članka 26. stavak (3) ovoga Zakona, podnositelj zahtjeva dužan je od nadležnog tijela zatražiti izdavanje odobrenja za namjeravanu ograničenu uporabu.
- (2) Nadležno tijelo donosi odluku nakon što pribavi mišljenje Vijeća za GMO u roku od 45 dana od dana zaprimanja zahtjeva.
- (3) Vijeće za GMO dužno je dostaviti mišljenje nadležnom tijelu u roku od 21 dana od dana primitka preslike zahtjeva.
- (4) Nadležno tijelo, nakon što pribavi mišljenje Vijeća za GMO, može zabraniti ograničenu uporabu u roku iz stavka (2) ovoga članka i o tome izdati rješenje.

Članak 28.
(Zahtjev skupina 3. i 4.)

- (1) Za svaku ograničenu uporabu skupina 3. i 4. koja će se provoditi u zatvorenom sustavu za koji je izdana potvrda

sukladno članku 23. ovoga Zakona, potrebno je dobiti odobrenje nadležnog tijela.

- (2) Nadležno tijelo pobliže će propisati sadržaj zahtjeva za odobrenje iz stavka (1) ovoga članka.
- (3) Nakon što pribavi pozitivno mišljenje Vijeća za GMO, nadležno tijelo donosi rješenje o odobrenju ograničene uporabe skupina 3. i 4:
 - a) u roku od 45 dana od dana podnošenja zahtjeva:
 - 1) ako će se radnje obavljati u kontroliranim zatvorenim sustavima za koje su ranije izdana odobrenja za ograničenu uporabu skupina 3. i 4. i
 - 2) ako su bile ispunjene sve propisane mjere nadzora,
 - b) u roku od 90 dana od dana podnošenja zahtjeva.
- (4) Vijeće za GMO dužno je dostaviti mišljenje u roku od 21 dana za slučajeve iz stavka (3) točka a) ovoga članka, a u roku od 45 dana u slučajevima iz stavka (3) točka b) ovoga članka od dana zaprimanja preslike zahtjeva.
- (5) Nadležno tijelo izdaje odobrenje iz stavka (1) ovoga članka najduže za razdoblje koje je podnositelj naveo u svome zahtjevu.

Članak 29.
(Dopuna zahtjeva)

- (1) Nakon što zaprimi zahtjeve iz čl. 22, 26. i 28. ovoga Zakona, nadležno tijelo ispituje usklađenost zahtjeva s odredbama ovoga Zakona, točnost i potpunost danih informacija, ispravnost izrade procjene rizika i skupinu ograničene uporabe i, prema potrebi, prikladnost kontrole i drugih mjera zaštite, postupanje s otpadom i mjere za slučaj nesreće.
- (2) Ako je potrebno za zaštitu zdravlja ljudi ili okoliša, nadležno tijelo u određenom roku može:
 - a) zahtijevati od podnositelja zahtjeva dostavu novih podataka, izmjenju uvjeta predložene uporabe ili izmjenju skupine ograničene uporabe;
 - b) ograničiti razdoblje u kojem bi ograničena uporaba bila dopuštena ili propisati posebne uvjete za ograničenu uporabu.
- (3) U slučajevima iz stavka (2) ovoga članka, nadležno tijelo:
 - a) može naložiti podnositelju zahtjeva da ne započinje uporabu ili
 - b) naložiti prekid ili privremenu obustavu uporabe dok nadležno tijelo ne odobri uporabu, na temelju dodatnih informacija ili traženih izmjena

Članak 30.
(Izmjene ograničene uporabe)

- (1) Ukoliko podnositelj zahtjeva odnosno korisnik dozna nove relevantne informacije ili izmjeni ograničenu uporabu, što može imati bitne posljedice na zdravlje ljudi ili okoliš, dužan je odmah obavijestiti nadležno tijelo i izmjeniti zahtjev sukladno čl. 22, 26. i 28. ovoga Zakona.
- (2) Ukoliko nadležnom tijelu postanu dostupne nove informacije iz stavka (1) ovoga članka, od podnositelja zahtjeva odnosno korisnika može zahtijevati da izmjeni uvjete ograničene uporabe, obustavi ili trajno prekine ograničenu uporabu GMO-a.

Članak 31.
(Plan mjera za slučaj nesreće)

- (1) Podnositelj zahtjeva dužan je prije nego što započne ograničenu uporabu GMO-a izraditi plan mjera za slučaj nesreće, sukladno ovome Zakonu i posebnim propisima.
- (2) Nadležno tijelo iz članka 3. ovoga Zakona na odgovarajući način dostavlja informacije o planovima za slučaj nesreće, uključujući relevantne sigurnosne mjere koje će biti primjenjivane, nadležnim tijelima svih potencijalno ugroženih država, bez njihova prethodnog zahtjeva.

Информације се аžuriraju у одговарајућим временским размацима и о њима се упознаје јавност.

- (3) Plan mjera izрађује се за slučaj nesreće за ограничено употребу тijekom које би неисpunjавање мјера надзора могло довести до велике опасности, непосредне или одгодене, за људе изван простора или за окoliš, осим у slučajevima када је такав план сачинjen на темељу posebnih propisa.
- (4) Nadležno tijelo одобрава план мјера за slučaj nesreće izдавanjem rješenja о одобренju.
- (5) Поднositelj заhtjeva односно корисник обvezan je Аgenciji dostaviti податке о плану мјера за slučaj nesreće.
- (6) Подаци о мјерама за slučaj nesreće moraju бити доступни јавности.

Članak 32.

(Postupak u slučaju nesreće)

- (1) U slučaju nesreće корисник је дужан поступити сукладно плану прописаних мјера и одmah обавјестити nadležno tijelo о следеćем:
 - a) o okolnostima nesreće;
 - b) o vrsti i количини GMO-a koji je iz затвореног sustava nenamjerno уведен у окoliš;
 - c) o потребним информацијама за procjenu utjecaja nesreće na zdravlje људи, биолошку raznolikost ili окoliš;
 - d) o poduzetim mјерама заštite.
- (2) U slučaju давања информација из ставка (1) ovoga članka nadležno tijelo дужно је:
 - a) osigurati poduzimanje потребних мјера и hitno alarmirati sve države на које би nesreća могла имати utjecaja;
 - b) prikupiti потребне информације за потпуnu analizu nesreće i, prema потреби, dati препоруке за izbjegavanje sličnih nesreća u будућnosti i za ограничавање njihovih utjecaja.

POGLAVLJE V. НАМЈЕРНО УВОЂЕЊЕ GMO-А У ОКОЛИШ

Članak 33.

(Dopušteno увођење)

Увођење генетски модифицираног reproducкијског биљног материјала у окoliš може бити одобрено само на површинама које ће утврдити Вijeće ministara на приједлог nadležnog тijela.

Članak 34.

(Zabrane увођења)

- (1) Забранјено је увођење GMO-а у:
 - a) заштићена подручја;
 - b) подручја еколошке мреже;
 - c) подручја намјенијена organskoj poljoprivrednoj proizvodnji;
 - d) подручја намјенијена еколошким обlicima turizma;
 - e) подручја која су заштите zone utjecaja i
 - f) подручја с очуваним autohtonim genofondom.
- (2) Заштите zone utjecaja is stavka (1) e) ovoga članka obuhvaćaju просторе који спречавају ширење GMO-а на подручја на којима је забранјено namjerno увођење GMO-а у окoliš. Заштите zone utjecaja utvrđuju se prema мјерама i uvjetima за заштиту природе који чине сastavni dio одobrenja o namjernom уvođenju GMO-а u okoliš.

Članak 35.

(Obveze поднositelja)

Pриje poduzimanja namjernog увођења GMO-а u okoliš, поднositelj заhtjeva дужан је посредством ovlaštene правне особе израдити procjenu rizika, sukladno članku 10. ovoga Zakona, plan мјера за nekontrolirano ширење i nadležnom тijelu podnijeti заhtjev за издавање одобрења.

Članak 36.

(Plan мјера)

- (1) Plan мјера из članka 35. ovoga Zakona sadrži opis radnji i мјера које се проводе за slučaj nesreće, како би се izbjeglo i минимизирало ширење изван места увођења ili подручја одреденог за употребу, a osobito:
 - a) metode i postupke kontrole GMO-a u slučaju nekontroliranog ширења;
 - b) metode за dekontaminaciju pogodenog подручја;
 - c) metode за укланjanje ili санацију biljaka, животина i tla;
 - d) metode за izolaciju подручја izloženog ширењу;
 - e) planove за заштиту zdravlja људи и окoliša u slučaju pojave neželenih posljedica;
 - f) потребне мјере заštite.
 - (2) Поднositelj заhtjeva dužan je поднijети план мјера:
 - a) за прво namjerno увођење GMO-a u okoliš;
 - b) nakon isteka pet godina od dana zadnjeg подношења плана мјера;
 - c) u roku do 30 dana od dana promjene uvjeta i stanja koji mogu ozbiljno utjecati на мјере propisane за slučaj nesreće.
 - (3) Nadležno tijelo одобрава план мјера издавanjem rješenja.
 - (4) Nadležno tijelo поближе propisuje сadržaj плана мјера и начин njegove provedbe.
- ### Članak 37.
- (Заhtjev за издавање одобрења)
- (1) Заhtjev за издавање одобрења за namjerno увођење GMO-a u okoliš sadrži:
 - a) tehničku dokumentaciju s posebno propisanim podacima za obavljanje procjene rizika namjernog увођења GMO-a ili kombinacije GMO-a u okoliš, a naročito:
 - 1) опće podatke, uključujući podatke o osoblju i obuci;
 - 2) podatke o GMO-u;
 - 3) podatke o uvjetima увођења i potencijalnoj lokaciji увођења;
 - 4) podatke o medusobnom djelovanju GMO-a i okoliša;
 - 5) plan praćenja radi utvrđivanja utjecaja GMO-a na zdravlje људи i okoliš;
 - 6) podatke o контроли, методама заštite, поступања s otpadom i planovima мјера за slučaj опасности i
 - 7) sažetak tehničke dokumentacije,
 - b) procjenu rizika i zaključke, zajedno s bibliografskim uputama i naznakama primijenjenih metoda.
 - (2) Nadležno tijelo može прихватити да se jednim заhtjevom u одреденом року може пријавити увођење истог GMO-a ili kombinacije GMO-a на истом месту ili na različitim mestima u istu svrhu i u одреденом року.
 - (3) Nadležno tijelo ће, uz suglasnost nadležnih тijела за подручја poljoprivrede, šumarstva, zdravstva i заштите окoliša, поближе propisati сadržaj заhtjeva i начин njegova подношења.
- ### Članak 38.
- (Postupanje po заhtjevu)
- (1) Nadležno tijelo потврђује запримање заhtjeva i izdaje одобрење за namjerno увођење GMO-a u okoliš, по prethodno pribavljenom mišljenju Vijeća za GMO, u roku od 90 dana od dana запримања prijave ako су испunjени сви propisani uvjeti.
 - (2) Уколико ocjeni потребним, nadležno ће тijelo zatražiti dodatne podatke od поднositelja uz navođenje razloga i odrediti mu рок за доставу података.
 - (3) Nadležno tijelo дужно је preslike заhtjeva из članka 37. ovoga Zakona одmah присlijeditи Vijeću za GMO.

- (4) Уколико Вijeće za GMO smatra да se iz podataka navedenih u zahtjevu ne može jasno utvrditi kakvi će biti utjecaji namjernog uvođenja GMO-a na zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš, posredstvom nadležnog tijela može zatražiti od podnositelja dodatne podatke o tim utjecajima namjeravanog uvođenja GMO-a.
- (5) Vijeće za GMO dužno je dostaviti svoje mišljenje u roku od 45 dana od dana zaprimanja zahtjeva.
- (6) Podnositelj zahtjeva može započeti namjerno uvođenje samo nakon primitka rješenja i sukladno svim uvjetima iz odobrenja.

Članak 39.

(Modifikacije ili neplanirane promjene)

- (1) Ukoliko nakon podnošenja zahtjeva ili izdavanja odobrenja dode do modifikacije ili neplanirane promjene u namjernom uvođenju GMO-a koje bi mogle štetno utjecati na zdravlje ljudi ili okoliš, ili ako dode do novih podataka o takvim rizicima, podnositelj zahtjeva odnosno korisnik dužan je istoga dana:
- poduzeti mјere zaštite zdravlja ljudi, biološke raznolikosti i okoliša;
 - obavijestiti nadležno tijelo o modifikacijama, neplaniranim promjenama ili novim podacima i
 - preispitati i prilagoditi mјere navedene u zahtjevu prema nastalim promjenama.
- (2) U okolnostima iz stavka (1) ovoga članka, nadležno tijelo obvezno je:
- zahtjevati od podnositelja zahtjeva odnosno korisnika da izmjeni uvjete i poduzme mјere za zaštitu zdravlja ljudi i okoliša ili
 - privremeno ili trajno zabraniti namjerno uvođenje GMO-a u okoliš iz svoje teritorijalne nadležnosti.
- (3) U slučaju modifikacija i neplaniranih promjena, nadležno tijelo dužno je obavijestiti javnost nakon što obavi procjenu rizika.

Članak 40.

(Izvješće o rezultatima)

- (1) Korisnik je dužan, u roku od 60 dana nakon isteka roka važnosti rješenja o odobrenju ili u roku utvrđenom odobrenjem iz članka 38. ovoga Zakona, nadležnom tijelu dostaviti izvješće o rezultatima namjernog uvođenja GMO-a u okoliš.
- (2) Ukoliko podnositelj zahtjeva odnosno korisnik namjerava bilo koji materijal dobiven od GMO-a koji je bio predmetom namjernog uvođenja u okoliš staviti na tržište kao proizvod, dužan je u izvješće iz stavka (1) ovoga članka unijeti i podatke o tome.
- (3) Materijal iz stavka (2) ovoga članka može biti stavljen na tržište samo ako je sukladan odredbama Poglavlja VI. ovoga Zakona.

Članak 41.

(Neplanirano širenje)

- (1) U slučaju neplaniranog širenja GMO-a, podnositelj zahtjeva odnosno korisnik dužan je djelovati sukladno planu mјera iz članka 36. ovoga Zakona i nadležno tijelo obavijestiti:
- o opsegu posljedica neplaniranog širenja i ugroženosti zdravlja ljudi i okoliša;
 - o provedenim i potrebnim mjerama za zaštitu zdravlja ljudi i okoliša;
 - o provedenim i potrebnim mjerama za umanjivanje ili uklanjanje posljedica, uklanjanje GMO-a i sanaciju okoliša izloženog neplaniranom širenju i
 - o drugim podacima potrebnim za ocjenu utjecaja neplaniranog širenja na zdravlje ljudi i okoliš.

(2) Nadležna tijela iz članka 3. ovoga Zakona donose i provode program oticanja posljedica nekontroliranog širenja GMO-a u okolišu.

(3) Programom se, na temelju ocjene opasnosti, određuju:

- nositelji, uvjeti i mјere za umanjivanje ili oticanje posljedica i sprecavanje daljnog nekontroliranog širenja,
- način pokrića troškova i
- potrebna ograničenja ili zabrane u vezi s dalnjim uvođenjem u okoliš, prometom ili uporabom GMO-a.

(4) Nadležna tijela iz članka 3. ovoga Zakona dužna su posredstvom Agencije obavijestiti Vijeće ministara i javnost putem medija o neplaniranom širenju, pripremi i provođenju programa iz stavka (2) ovoga članka.

(5) U slučajevima neplaniranog širenja GMO-a koje može imati bitne negativne posljedice na zdravlje ljudi ili okoliš, nadležno tijelo obavještava ugrožene ili potencijalno ugrožene države i, kada je to potrebno, odgovarajuće međunarodne organizacije, te im stavlja na raspolaganje sve podatke potrebne za utvrđivanje prikladnih mјera.

POGLAVLJE VI. STAVLJANJE GMO-a U PROMET KAO PROIZVODA ILI SASTAVNOG DIJELA PROIZVODA

Članak 42.

(Obveze podnositelja zahtjeva)

- (1) Podnositelj zahtjeva dužan je pribaviti odobrenje za svaki GMO ili proizvod koji se sastoji, sadrži ili potječe od GMO-a koji namjerava prvi puta staviti na tržište.
- (2) Podnositelj zahtjeva dužan je prije podnošenja zahtjeva za izdavanje odobrenja iz stavka (1) ovoga članka pribaviti stručnu procjenu rizika, sukladno članku 10. ovoga Zakona.

Članak 43.

(Zahtjev)

- (1) Zahtjev za izdavanje odobrenja sadrži:
- tehničku dokumentaciju s propisanim sastavnim dijelovima;
 - procjenu rizika za okoliš, sukladno članku 10. ovoga Zakona;
 - podatke o uvjetima za stavljanje na tržište, uključujući posebne uvjete za uporabu i rukovanje proizvodom;
 - plan praćenja utjecaja proizvoda i njegove uporabe na zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš, uključujući razdoblje u kojem će se provoditi plan praćenja;
 - prijedlog razdoblja za koje se traži odobrenje;
 - prijedlog označavanja proizvoda;
 - prijedlog pakiranja proizvoda i
 - sažetak tehničke dokumentacije.
- (2) Podnositelj zahtjeva može unijeti u zahtjev znanstveno verificirane podatke o rezultatima namjernog uvođenja u okoliš istih GMO-a ili kombinacije GMO-a što ih proizvod sadrži, a koji su bili predmetom njegova ranijeg zahtjeva ili podatke o rezultatima namjernog uvođenja koje se još provodi.

(3) Podnositelj zahtjeva dužan je za svaku namjeravanu uporabu GMO-a ili proizvoda koja je drukčija od odobrene podnijeti nadležnom tijelu novi zahtjev radi dobivanja odobrenja za stavljanje na tržište.

(4) Nadležno tijelo propisat će: sadržaj zahtjeva i tehničke dokumentacije za stavljanje na tržište GMO-a ili proizvoda, uvjete, plan praćenja, označavanja i pakiranja proizvoda.

Članak 44.

(Postupanje po zahtjevu)

- (1) Nadležno tijelo ispituje i utvrđuje usklađenosnost zahtjeva s odredbama ovoga Zakona i drugih propisa te, nakon što pribavi pozitivno mišljenje Vijeća za GMO i provede javnu

- raspravu, izrađuje izvješće o procjeni prikladnosti stavljanja na tržište GMO-a ili proizvoda od GMO-a.
- (2) U izvješću se navodi da je određeni GMO i proizvod koji se sastoje, sadrži ili potječe od GMO-a:
 - a) prikladan za stavljanje na tržište,
 - b) prikladan za stavljanje na tržište pod određenim dodatnim uvjetima ili
 - c) neprikladan za stavljanje na tržište.
 - (3) Nadležno tijelo dostavlja izvješće iz stavka (1) ovoga članka podnositelju zahtjeva u roku od 60 dana od dana zaprimanja zahtjeva.
 - (4) Nadležno tijelo propisuje opseg i sadržaj izvješća iz stavka (1) ovoga članka.

Članak 45.

(Postupanje nakon primitka izvješća)

- (1) U slučaju iz članka 44. stavak (2) točka b) ovoga Zakona, podnositelj zahtjeva u roku od sedam dana od dana primitka izvješća može odustati od zahtjeva ili pismenim putem obavijestiti nadležno tijelo o namjeri dopune zahtjeva.
- (2) Ukoliko podnositelj zahtjeva obavijesti nadležno tijelo o namjeri dopune zahtjeva, određuje mu se rok u kojem je dužan dostaviti dopunu zahtjeva.
- (3) Nadležno tijelo obustaviti će postupak izdavanja odobrenja ako podnositelj zahtjeva:
 - a) odustane od zahtjeva,
 - b) pravodobno ne obavijesti nadležno tijelo o namjeri dopune zahtjeva ili
 - c) ne dopuni zahtjev u određenom roku.

Članak 46.

(Pribavljanje mišljenja)

- (1) Ukoliko stavljanje na tržište GMO-a ili proizvoda uključuje i njihovo namjerno uvođenje ili mogućnost nemamjnog uvođenja u okoliš, nadležno će tijelo zatražiti mišljenje Vijeća za GMO.
- (2) Vijeće za GMO dužno je u roku od 45 dana nadležnom tijelu dostaviti pisano mišljenje o uvođenju u okoliš, odnosno o namjeravanim stavljanju na tržište GMO-a i proizvoda. Mišljenje se daje na temelju cijelovite analize sigurnosti proizvoda i njegova utjecaja na zdravlje ljudi, biološku raznolikost i okoliš.

Članak 47.

(Postupak izdavanja odobrenja)

- (1) Nadležno tijelo odlučuje o odobrenju za stavljanje na tržište GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječu od GMO-a u roku od 105 dana od dana zaprimanja zahtjeva nakon što:
 - a) provede ispitivanje o tome zadovoljava li prijava propisane uvjete;
 - b) pribavi pozitivno mišljenje Vijeća za GMO;
 - c) provede javnu raspravu i izradi izvješće o procjeni prikladnosti stavljanja na tržište GMO-a i proizvoda.
- (2) Odobrenje za stavljanje na tržište izdaje se najduže za razdoblje od pet godina, uz mogućnost produljenja sukladno odredbama ovoga Zakona.
- (3) Nadležno tijelo donijet će provedbene propise iz svoga djelokruga kojima će biti uredeni postupci izdavanja odobrenja.

Članak 48.

(Sadržaj odobrenja)

- (1) Odobrenje za stavljanje na tržište GMO-a i proizvoda sadrži:
 - a) podatke o GMO-u i/ili proizvodu koji se sastoje, sadrži ili potječe od GMO-a;

- b) namjenu i opseg za koju se izdaje odobrenje, uključujući identifikaciju proizvoda s naznakom njegovih značajki;
- c) rok važenja odobrenja;
- d) uvjete za stavljanje na tržište, uključujući posebne uvjete za uporabu, rukovanje, pakiranje, te uvjete za zaštitu okoliša ili specifičnog ekološkog sustava ili zemljopisnog područja;
- e) obvezu kontroliranja uzoraka i dostave rezultata nadležnom tijelu na njegov zahtjev;
- f) uputu za označavanje;
- g) uputu za plan praćenja, uključujući obvezu izvješćivanja nadležnog tijela o rezultatima plana praćenja i
- h) druge uvjete koje je dužna ispunjavati osoba koja proizvod stavlja na tržište ili ga rabi.

- (2) Odobrenje, osim podataka propisanih i označenih kao povjerljivi, i procjena rizika za zdravlje ljudi, biološku raznolikost i okoliš iz članka 10. ovoga Zakona moraju biti dostupni javnosti sukladno ovome Zakonu i drugim propisima.

Članak 49.

(Produljenje odobrenja)

- (1) Zahtjev za produljenje odobrenja podnosi se nadležnom tijelu, najkasnije devet mjeseci prije isteka roka važenja odobrenja.
- (2) Zahtjev sadrži:
 - a) presliku odobrenja za stavljanje na tržište;
 - b) izvješće o rezultatima plana praćenja, izrađenog prema propisanoj metodologiji;
 - c) nove informacije o opasnosti proizvoda za zdravlje ljudi, biološku raznolikost i okoliš, ukoliko podnositelj raspolaže takvim informacijama;
 - d) prijedlog za izmjenu ili dopunu uvjeta za stavljanje na tržište iz prvog odobrenja, a posebice onih koji se tiču plana praćenja i vremenskog ograničenja važenja odobrenja ako je to potrebno.
- (3) Na postupak rješavanja zahtjeva za produljenje odobrenja odgovarajuće se primjenjuju odredbe čl. 43., 44. i 45. ovoga Zakona.
- (4) Važenje odobrenja može biti produljeno do pet godina.
- (5) Ukoliko podnese zahtjev za produljenje odobrenja, podnositelj zahtjeva može stavljati proizvode na tržište pod uvjetima utvrđenim u važećem odobrenju do izdavanja rješenja, sukladno stavku (2) ovoga članka.

Članak 50.

(Nove informacije o opasnostima)

- (1) Ukoliko nakon dobivanja odobrenja podnositelj zahtjeva odnosno korisnik dozna nove informacije o opasnostima za zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš, dužan je odmah poduzeti mjere za zaštitu i o tome obavijestiti nadležno tijelo koje je izdalо odobrenje.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka, podnositelj zahtjeva odnosno korisnik dužan je, na temelju promjenjenih uvjeta, podnijeti novi zahtjev.
- (3) Svaki korisnik GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a dužan je dostaviti nadležnom tijelu ili podnositelju zahtjeva nove informacije o opasnostima za zdravlje ljudi, biološku raznolikost ili okoliš.
- (4) Ukoliko prije ili tijekom postupka izdavanja odobrenja nadležnom tijelu postanu dostupne nove informacije u vezi s opasnostima koje predstavljaju GMO-i ili proizvod ili njihova uporaba, nadležno tijelo mora uzeti u obzir te informacije pri donošenju odluke o stavljanju na tržište GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrži ili potječe od GMO-a.

- (5) Ukoliko nadležnom tijelu nakon pravomoćnosti rješenja postanu dostupne nove informacije, dužan je o tome obavijestiti i zatražiti mišljenje Vijeća za GMO. Na temelju dobivenog mišljenja, nadležno tijelo može:
- izmijeniti ili dopuniti važeće odobrenje, uz suglasnost podnositelja zahtjeva ili
 - ukinuti rješenje o odobrenju.
- (6) Nadležno tijelo iz članka 3. ovoga Zakona u slučaju ozbiljnog rizika primjenjuje ili poduzima hitne mjere, poput obustave ili prestanka stavljanja na tržiste, i o tome obavještava javnost.

Članak 51.
(Sljedivost)

- U prvoj fazi stavljanja na tržiste proizvoda koji sadrže ili se sastoje od GMO-a, uključujući rinfuzu, subjekti u poslovanju dužni su osigurati subjektu u poslovanju koji prima proizvod dostavu dokumentacije sa sljedećim informacijama:
 - da je proizvod sadrži ili se sastoji od GMO-a i
 - odgovarajući jedinstveni kod (brojčani i abecedni) dodijeljen proizvodima koji se sastoje ili sadrže GMO.
- Način dodjele jedinstvenog koda proizvodima koji se sastoje ili sadrže GMO bit će propisan podzakonskim aktom.
- U svim dalnjim fazama stavljanja na tržiste proizvoda subjekti u poslovanju dužni su osigurati prenošenje primljenih informacija iz stavka (1) ovoga članka u pisanom obliku subjektima koji primaju proizvode.
- Ukoliko proizvod sadrži ili se sastoji od mješavine GMO-a koji se upotrebljavaju samo i neposredno kao hrana ili hrana za životinje ili za preradu, subjekt u poslovanju može zamijeniti informacije iz stavka (1) b) ovoga članka deklaracijom o uporabi, uz koju prilaže popis jedinstvenih identifikacijskih oznaka svih GMO-a.
- Subjekti u poslovanju dužni su voditi bazu podataka za razdoblje od pet godina od dana izvršenja svake transakcije.
- U bazu podataka unose se:
 - informacije iz st. (1), (2) i (3) ovoga članka i
 - informacije na temelju kojih se može identificirati subjekt koji je stavio na rapolaganje proizvode i subjekt kojem su proizvodi stavljeni na raspolaganje u poslovanju s proizvodima iz stavka (1) ovoga članka.

Članak 52.
(Označavanje)

Za proizvode koji sadrže ili se sastoje od GMO-a subjekti u poslovanju dužni su osigurati:

- da na zapakiranom proizvodu u oznaci piše: "Ovaj proizvod sadrži komponente genetski modificiranih organizma" ili "Ovaj proizvod sadrži genetski modificirani (naziv organizma)",
- da uz nezapakiran proizvod ponuđen krajnjem potrošaču bude stavljena oznaka: "Ovaj proizvod sadrži genetski modificirane organizme" ili "Ovaj proizvod sadrži genetski modificiran (naziv organizma)", i to na proizvod ili neposredno uz proizvod.

Članak 53.
(Izuzeci od označavanja)

- Obveza označavanja ne primjenjuje se na tragove odobrenih GMO-a u proizvodu u omjeru koji ne premašuje utvrđenu razinu, pod uvjetom da su takvi tragovi slučajni ili tehnički neizbjegljivi. Posebnim će propisom biti utvrđena razina ispod koje se ovi proizvodi izuzumaju od obveze označavanja, sukladno članku 52. ovoga Zakona.
- Radi utvrđivanja slučajne i tehnički neizbjegljive prisutnosti tragova, subjekti u poslovanju dužni su nadležnom tijelu dokazati da je poduzeo odgovarajuće mjere kako bi izbjegao prisutnost takvih tragova.

(3) Obveza označavanja ne primjenjuje se na proizvode koji sadrže tragove odobrenih GMO-a ili proizvoda koji se od njih sastoje ili su od njih proizvedeni, u omjeru koji ne premašuje 0,9% za svaku prehrambenu komponentu ili za hranu koja se sastoji od jednog sastojka, pod uvjetom da je sporedan ili tehnički neizbjegljiv.

(4) Nadležna tijela provode inspekciju i druge kontrolne mjere, uključujući uzimanje uzoraka i testiranje (kvalitativno i kvantitativno).

Članak 54.
(Rukovanje, prijevoz i pakiranje)

- Pri rukovanju, prijevozu i pakiranju GMO-a, popratnom je dokumentacijom potrebno jasno obilježiti GMO:
 - da je namijenjen izravnoj uporabi za hranu ili hranu za životinje ili za preradu, naznačiti da nisu namijenjeni namjernom uvođenju u okoliš i navesti mjesto za pribavljanje dalnjih informacija;
 - da je namijenjen za ograničenu uporabu, te označiti sve uvjete i zahtjeve za sigurno rukovanje, skladištenje, prijevoz i uporabu, mjesto za pribavljanje dalnjih informacija, uključujući ime i adresu pojedinca ili institucije kojima je povjeren GMO;
 - da je namijenjen namjernom uvođenju u okoliš, te označiti identitet i odgovarajuće značajke i obilježja, sve uvjete za sigurno rukovanje, skladištenje, prijevoz i uporabu, kao i mjesto za pribavljanje dalnjih informacija.
- Nadležno tijelo iz članka 3. ovoga Zakona propisuje uvjete za rukovanje, pakiranje i obilježavanje GMO-a.

POGLAVLJE VII. ZNANSTVENO-STRUČNO TIJELO ZA PROVEDBU ZAKONA

Članak 55.
(Vijeće za GMO)

- Radi praćenja stanja i razvoja u području rukovanja s GMO-om i pružanja stručne pomoći nadležnim tijelima u provedbi ovoga Žakona, Vijeće ministara na prijedlog Agencije, s kandidatske liste iz znanstvenih, stručnih i obrazovnih institucija entiteta i Brčko Distrikta BiH, odlukom bira članove Vijeća za GMO na mandat od četiri godine, s tim što mogu biti imenovani na još jedan mandat.
- Vijeće za GMO ima sedam članova koji se biraju isključivo između eminentnih znanstvenika i stručnjaka u području mikrobiologije, genetike, medicine, veterinarske medicine, biokemije, molekularne biologije, farmacije, biotehnologije, poljoprivrede, šumarstva, prava, zaštite na radu, zaštite prirode i zaštite okoliša, vodeći računa o ravnopravnoj zastupljenosti svih naroda i odgovarajućoj zastupljenosti entiteta i Brčko Distrikta BiH.
- Vijeće za GMO između svojih članova bira predsjednika i njegova zamjenika. Vijeće za GMO samostalno je i neovisno tijelo i njegov je rad javan. Vijeće za GMO odlučuje većinom glasova, koja uključuje najmanje po jednog predstavnika svakog entiteta i svakog konstitutivnog naroda.
- Vijeće za GMO donosi poslovnik kojim uređuje način rada.
- Sredstva za rad Vijeće za GMO i obavljanje stručno-administrativnih poslova osiguravaju se u proračunu institucija Bosne i Hercegovine.

Članak 56.
(Zadaća Vijeće za GMO)

- Vijeće za GMO obavlja sljedeće poslove:
 - daje mišljenja o uporabi GMO-a u upravnim postupcima i drugim postupcima po zahtjevu nadležnih tijela sukladno ovome Zakonu;
 - daje mišljenje i prijedloge u pripremi propisa o uporabi GMO-a;

- c) daje mišljenja i prijedloge nadležnim tijelima državne uprave o pitanjima uporabe GMO-a;
 - d) prati stanje i razvoj u području korištenja genetske tehnologije i uporabe GMO-a;
 - e) prati znanstveno-stručna postignuća i daje mišljenja u vezi s uporabom genetske tehnologije i uporabom GMO-a;
 - f) daje mišljenja u vezi sa socijalnim, etičkim, tehničkim i tehnološkim, znanstvenim i drugim uvjetima uporabe GMO-a;
 - g) savjetuje nadležna tijela o pitanjima vezanim uz uporabu GMO-a i genetske tehnologije;
 - h) izvještava javnost putem medija i stručnih skupova o stanju i razvoju u području uporabe genetske tehnologije i uporabe GMO-a, te o svojim stavovima i mišljenjima;
 - i) obavlja i druge stručne poslove propisane ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju njega.
- (2) Vijeće za GMO podnosi godišnje izvješće o radu. Izvješće podnosi Agenciji koja o njemu informira Vijeće ministara i objavljuje ga na način dostupan javnosti.

Članak 57.

(Obveza čuvanja povjerljivih podataka)

- (1) Članovi Vijeća za GMO iz članka 55. ovoga Zakona dužni su tijekom i nakon isteka mandata čuvati podatke koji su označeni kao povjerljivi, sukladno odredbama ovoga Zakona.
- (2) Obvezni čuvanja tajnosti podataka podliježu i svi vanjski suradnici koji sudjeluju u radu Vijeća za GMO ili u postupku izdavanja odobrenja, sukladno ovome Zakonu.

POGLAVLJE VIII. REGISTAR GMO-a

Članak 58.

(Jedinstveni i posebni registri)

- (1) Agencija vodi jedinstveni kodirani Registrar GMO-a, a nadležna tijela posebne registre iz svoga djelokruga.
- (2) Agencija će propisati oblik i način vođenja registara te troškove registarskog postupka.
- (3) Svi imaju pravo uvida u podatke iz registara, te pravo zahtijevati i dobiti izvatke iz registara uz plaćanje stvarnih troškova izdavanja.

Članak 59.

(Upis podataka)

- (1) U registru se vode evidencije o zatvorenim sustavima, o izdanim potvrdoma i odobrenjima za ograničenu uporabu, o namjernom uvođenju u okoliš i stavljanju na tržiste GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a.
- (2) Evidencija sadrži podatke iz zahtjeva, a naročito:
 - a) tvrtku i sjedište podnositelja zahtjeva:
 - 1) kontroliranog zatvorenog sustava,
 - 2) za ograničenu uporabu,
 - 3) za namjerno uvođenje u okoliš,
 - 4) za stavljanje na tržiste GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a;
 - b) naziv, stupanj opasnosti i opis zatvorenog sustava;
 - c) podatke o ograničenoj uporabi i podatke o uvrštanju u skupine ograničene uporabe i razine kontrole;
 - d) podatke o namjernom uvođenju u okoliš, uključujući točnu lokaciju uvođenja GMO-a i
 - e) podatke o stavljanju na tržiste GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a.
- (3) Sastavni dio registara čine izdane potvrde i odobrenja za ograničenu uporabu, namjerno uvođenje u okoliš ili stavljanje na tržiste GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a.

- (4) U registar se ne smiju upisivati podaci označeni kao poslovna tajna, sukladno ovome Zakonu, ili podaci zaštićeni posebnim propisom.

POGLAVLJE IX. NADZOR

Članak 60.

(Upravni nadzor)

Upravni nadzor nad primjenom odredaba ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega provode nadležna tijela iz članka 3. ovoga Zakona unutar svoga djelokruga.

Članak 61.

(Inspekcijski nadzor)

- (1) Inspekcijski nadzor nad primjenom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega provode nadležna inspekcijska tijela unutar svoga djelokruga, sukladno valjanim zakonskim propisima u Bosni i Hercegovini.
- (2) U provođenju inspekcijskog nadzora, nadležna inspekcija ima pravo i obvezu osobama koje ne pribave odobrenje ili druge suglasnosti nadležnog tijela rješenjem zabraniti prekogranični promet, provoz, ograničenu uporabu, namjerno uvođenje u okoliš i stavljanje na tržiste GMO-a i proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a.

Članak 62.

(Postupanje inspekcijskih tijela)

- (1) Ukoliko postoji sumnja da se GMO ili proizvod koji se sastoji, sadrži ili potječe od GMO-a uvozi, uvodi u okoliš, stavlja na tržiste, rabi ili odlaže u okoliš suprotno odredbama ovoga Zakona ili posebnog propisa, nadležni inspektor naložiti će stavljanje pošiljke pod carinski nadzor i od uvoznika odnosno korisnika zatražiti vjerodostojnu ispravu, te odrediti rok u kojem je potrebno predložiti ispravu.
- (2) Ukoliko uvoznik ili korisnik u određenom roku ne predloži vjerodostojnu ispravu, inspektor će privremeno zabraniti uvoz, ograničenu uporabu, uvođenje u okoliš, stavljanje na tržiste ili odlaganje u okoliš GMO-a, a uzorak će dostaviti na analizu ovlaštenom laboratoriju.
- (3) Ukoliko se analizom utvrdi da se radi o nedopuštenom GMO-u ili proizvodu koji sadrži ili potječe od GMO-a, inspektor će zabraniti uvoz, ograničenu uporabu, uvođenje u okoliš, stavljanje na tržiste ili odlaganje u okoliš, a uzeti uzorci ili zaplijenjeni GMO-i i proizvodi bit će trajno i neškodljivo uništeni.
- (4) Troškove analize i uništavanja, kao i privremene pohrane i čuvanja snosi uvoznik odnosno korisnik GMO-a ili proizvoda koji se sastoji, sadrži ili potječe od GMO-a ako se analizom utvrdi da se radi o nedopuštenom uvozu, ograničenoj uporabi, uvođenju u okoliš, stavljanju na tržiste ili odlaganju u okoliš.

POGLAVLJE X. KAZNENE ODREDBE

Članak 63.

(Kazne)

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 50.000 KM do 200.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba:
 - a) ako bez dopuštenja ili suprotno utvrđenim uvjetima uvodi u okoliš GMO-e (članak 33),
 - b) ako uvodi genetski modificirani reproduksijski materijal u okoliš izvan dopuštenih površina (članak 33),
 - c) ako uvodi GMO-e u zaštićena područja, područja ekološke mreže ili područja namijenjena ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda i ekološkim oblicima turizma, te područja koja su zaštitne zone utjecaja (članak 34).
- (2) Za prekršaje iz stavka (1) ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 5.000 KM do 20.000 KM.

- (3) Za prekršaje iz stavka (1) ovoga članka kaznit će se pojedinac koji obavlja samostalnu poslovnu djelatnost novčanom kaznom u iznosu od 10.000 KM do 20.000 KM.
- (4) Za prekršaje iz stavka (1) ovoga članka kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 5.000 KM do 10.000 KM.

Članak 64.
(Kazne)

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 30.000 KM do 200.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba:
- ako obavlja poslove ovlaštenog laboratorijskog nadležnog tijela ili suprotno dopuštenom načinu rada (članak 16);
 - ako uvozi GMO-e bez dopuštenja ili na nedopušteni način (članak 18);
 - ako provodi ograničenu uporabu GMO-a suprotno propisanim kontrolnim mjerama ili drugim sigurnosnim mjerama ili suprotno propisanim kriterijima za klasifikaciju ograničene uporabe vezanim uz razinu kontrole (članak 20);
 - ako koristi zatvoreni sustav bez prijave nadležnom tijelu ili upisa u Registrar GMO-a (čl. 22. i 23);
 - ako ne uvrsti ograničenu uporabu GMO-a u odgovarajući stupanj opasnosti (članak 24);
 - ako rabi GMO-e iz Skupine 1. bez potvrde o upisu u Registrar GMO-a (članak 25. stavak (1));
 - ako ne dostavi nadležnom tijelu na njegov zahtjev procjenu rizika (članak 25. stavak (2));
 - ako provodi ograničenu uporabu Skupine 2. bez prijave nadležnom tijelu ili suprotno propisanim uvjetima (članak 26);
 - ako provodi ograničenu uporabu skupina 3. i 4. bez odobrenja nadležnog tijela ili suprotno odobrenjem uvjetima utvrđenim (članak 28);
 - ako ne postupa sukladno zahtjevima nadležnog tijela (čl. 29. i 30);
 - ako ne izradi plan mjera za slučaj nesreće (članak 31. stavak (1));
 - ako ne dostavi podatke o planu mjera nadležnom tijelu i drugom nadležnom tijelu ili te podatke ne učini dostupnim javnosti (članak 31. st. (2) i (6));
 - ako se u slučaju nesreće ne pridržava plana mjera utvrđenih za slučaj nesreće ili o njoj ne obavijesti nadležno tijelo (članak 32);
 - ako ne izradi procjenu rizika, odnosno opasnosti ili plan mjera za slučaj nekontroliranog širenja GMO-a (čl. 35. i 36);
 - ako ne obavijesti nadležno tijelo o promjenama ili ne postupi po zahtjevu nadležnog tijela za izmjenu uvjeta za uvođenje GMO-a u okoliš (članak 39);
 - ako ne dostavi nadležnom tijelu izješće o rezultatima namjernog uvođenja GMO-a u okoliš u propisanom roku (članak 40. stavak (1));
 - ako u slučaju neplaniranog širenja GMO-a u okoliš ne djeluje sukladno planu mjera ili o događaju ne obavijesti nadležno tijelo (članak 41. stavak (1));
 - ako stavlja proizvod od GMO-a na tržište bez odobrenja ili suprotno odobrenju (čl. 42. i 47. stavak (2));
 - ako ne obavijesti nadležna tijela o opasnostima proizvoda od GMO-a ili ne podnese novi zahtjev (članak 50);
 - ako stavlja na tržište proizvod od GMO-a bez potrebne dokumentacije ili neoznačen na propisani način (čl. 51. i 52);
 - ako pri rukovanju, pakiranju, prijevozu ili provozu GMO-a ne primjenjuje propise o prijevozu opasnih tvari (članak 54);
 - ako ne zbrinjava ili trajno neškodljivo ne uništava nastali otpad koji sadrži ili potječe od GMO-a na propisani način (članak 14);

aa) ako ne nadoknadi štetu koju prouzroči nedopuštenim prekograničnim prijenosom, provozom, uporabom, namjernim uvođenjem u okoliš ili stavljanjem na tržište GMO-a ili proizvoda koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a (članak 15).

- (2) Za prekršaje iz stavka (1) ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 3.000 KM do 20.000 KM.
- (3) Za prekršaje iz stavka (1) ovoga članka kaznit će se pojedinac koji obavlja samostalnu poslovnu djelatnost novčanom kaznom u iznosu od 8.000 KM do 20.000 KM.
- (4) Za prekršaje iz stavka (1) ovoga člana kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 3.000 KM do 10.000 KM.

Članak 65.
(Zaštitne mjere)

- (1) Za prekršaje iz čl. 63. i 64. ovoga Zakona izreći će se zaštitna mjera oduzimanja predmeta.
- (2) Za prekršaje iz čl. 63. i 64. ovoga Zakona može se izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja poziva, djelatnosti ili dužnosti.

Članak 66.
(Imovinska korist)

Osobama odgovornim za počinjene prekršaje iz čl. 63. i 64. ovoga Zakona bit će oduzeta imovinska korist pribavljena činjenjem prekršaja.

Članak 67.
(Kaznene odredbe)

U slučaju kolizije s odredbama drugih propisa kojima se propisuju prekršaji u vezi s uporabom GMO-a, primijenit će se kaznene odredbe ovoga Zakona.

POGLAVLJE XI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 68.
(Provjedbeni propisi)

Vijeće ministara će na prijedlog Agencije, u suradnji s nadležnim tijelima iz članka 3. ovoga Zakona, donijeti podzakonske akte iz svoga djelokruga u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona kojima će biti regulirani:

- postupci izdavanja odobrenja;
- sadržaj prijave i tehničke dokumentacije;
- sadržaj i metodologija izrade procjene rizika;
- uvjeti koje mora ispunjavati pravna osoba za izradu procjene rizika;
- plan mjera u slučaju opasnosti;
- kriteriji za uvrštanje ograničene uporabe u stupnjeve opasnosti;
- uvjeti u vezi s rukovanjem i pakiranjem GMO-a;
- način zbrinjavanja i neškodljivog uništavanja otpada;
- način dodjele jedinstvenog koda proizvodima koji se sastoje ili sadrže GMO;
- druge podzakonske propise, a koji nisu u nadležnosti entiteta.

Članak 69.
(Slučajevi odnosno postupci koji čekaju pravomoćno rješenje)

- (1) Postupke pokrenute prema Zakonu o hrani koji se odnose na GMO-e i proizvode koji se sastoje, sadrže ili potječe od GMO-a nastaviti će nadležna tijela iz članka 3. prema odredbama ovoga Zakona.
- (2) Korisnici su dužni, sukladno ovome Zakonu, podnijeti zahtjeve za ograničenu uporabu GMO-a u roku od tri mjeseca od donošenja podzakonskih propisa iz članka 71. ovoga Zakona.

(3) Nadležna tijela iz članka 3. ovoga Zakona dužna su preuzeti na rješavanje predmete iz stavka (1) ovoga članka u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(4) Prekršajni postupci koji se odnose na GMO-e i proizvode koji se sastoje, sadrže ili potječu od GMO-a pokrenuti do dana stupanja na snagu ovoga Zakona nastaviti će se pred nadležnim sudom.

Članak 70.

(Ograničavajuće odredbe)

Stručna tijela, čije se osnivanje propisuje ovim Zakonom, bit će osnovana i započet će rad u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 71.

(Prijeđazne odredbe)

Vijeće ministara i nadležna tijela će u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona donijeti propise, sukladno ovlastima iz ovoga Zakona.

Članak 72.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

PS BiH broj 315/09

26. veljače 2009. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Beriz Belkić, v. r.

Predsjedateljica
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Dušanka Majkić, v. r.

ИНСТИТУЦИЈА ОМБУДСМАНА ЗА ЗАШТИТУ ПОТРОШАЧА У БИХ

На основу чланова 28. и 32a. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Службени гласник BiH", број 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06 и 32/07), члана 61. Zakona o upravi ("Службени гласник BiH", број 32/02) и члана 4. Правилnika o унутрашњој организацији и систематизацији послова у Институцији Омбудсмана за заштиту потрошача у БиХ, омбудсман за заштиту потрошача доноси

Рјешење

- ЉУБИЦА ЧОЛОВИЋ, именује се за помоћника директора у Институцији Омбудсмана за заштиту потрошача у Босни и Херцеговини, почев од 16.03.2009. године.
- Именованој припада плата из Б5 платног разреда руководећих држavnih службеника у институцијама Bosne и Херцеговине.
- Ово Рјешење ће се објавити у "Службеном гласнику BiH."

Број 01-1-12-80/09

16. марта 2009. године
Мостар

Омбудсман
Драган Доко, с. р.

Na osnovu članova 28. i 32a. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Службени гласник BiH", број 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06 и 32/07), člana 61. Zakona o upravi ("Службени гласник BiH", број 32/02) i člana 4. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova u Instituciji Ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH, ombudsman za zaštitu potrošača donosi

Рјешење

- LJUBICA ČOLOVIĆ, imenuje se za помоћника директора у Институцији Омбудсмана за заштиту потрошача у Bosni i Hercegovini, почев од 16.03.2009. godine.

- Imenovanoj pripada plaća iz B5 platnog razreda rukovodećih državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine.

- Ovo Rješenje će se objaviti u "Službenom glasniku BiH."

Broj 01-1-12-80/09

16. марта 2009. године
Мостар

Ombudsman
Dragan Doko, s. r.

Temeljem članka 28. i 32a. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Службени гласник BiH", број 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06 и 32/07), članka 61. Zakona o upravi ("Службени гласник BiH", број 32/02) i članka 4. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova u Instituciji Ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH, ombudsman za zaštitu potrošača donosi

Рјешење

- LJUBICA ČOLOVIĆ, imenuje se za помоћника директора у Институцији Омбудсмана за заштиту потроšača u Bosni i Hercegovini, почев од 16.03.2009. godine.

- Imenovanoj pripada plaća iz B5 platnog razreda rukovodećih državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine.

- Ovo Rješenje će se objaviti u "Službenom glasniku BiH."

Broj 01-1-12-80/09

16. оžујка 2009. године
Мостар

Ombudsman
Dragan Doko, v. r.

На основу чланова 28. и 32a. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Службени гласник BiH", број 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06 и 32/07), člana 61. Zakona o upravi ("Службени гласник BiH", број 32/02) i člana 4. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova u Instituciji Ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH, омбудсман за заштиту потроšača доноси

Рјешење

- МЕДИХА БАКАЛОВИЋ, именује се за помоћника директора у Институцији Омбудсмана за заштиту потроšača u Bosni i Hercegovini, почев од 16.03.2009. године.

- Именованој припада плата из Б5 платног разреда руководећих држavnih службеника у институцијама Bosne и Херцеговине.

- Ово Рјешење ће се објавити у "Службеном гласнику BiH."

Број 01-1-12-83/09

16. марта 2009. године
Мостар

Омбудсман
Драган Доко, с. р.

Na osnovu članova 28. i 32a. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Службени гласник BiH", број 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06 и 32/07), člana 61. Zakona o upravi ("Службени гласник BiH", број 32/02) i člana 4. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova u Instituciji Ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH, ombudsman za zaštitu potrošača donosi

Рјешење

- MEDIHA BAKALOVIĆ, imenuje se za помоћника директора у Институцији Омбудсмана за заштиту потроšača u Bosni i Hercegovini, почев од 16.03.2009. године.

- Именованoj pripada plaća iz B5 platnog razreda rukovodećih državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine.

3. Ovo Rješenje će se objaviti u "Službenom glasniku BiH."

Broj 01-1-12-83/09

16. marta 2009. godine

Mostar

Ombudsman
Dragan Doko, s. r.

Temeljem članaka 28. i 32a. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06 i 32/07), članka 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02) i članka 4. Pravilnika o unutarnjem ustroju i sistematizaciji poslova u Instituciji Ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH, ombudsman za zaštitu potrošača donosi

RJEŠENJE

- MEDIHA BAKALOVIĆ imenuje se za pomoćnika direktora u Instituciji Ombudsmana za zaštitu potrošača u Bosni i Hercegovini, počev od 16. 03. 2009. godine.
- Imenovanoj pripada plaća iz B5 platnog razreda rukovodećih državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine.
- Ovo Rješenje će se objaviti u "Službenom glasniku BiH."

Broj 01-1-12-83/09

16. ožujka 2009. godine

Mostar

Ombudsman
Dragan Doko, v. r.

СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Sud Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u Vijeću za upravne sporove sastavljenom od sudija Jasminke Oručević Čohadžić, kao predsjednika Vijeća, Davora Žilića i Jadranske Brenje, kao članova Vijeća, uz sudjelovanje Ivke Kafedžić, kao zapisničara, u upravnom sporu tužitelja Svena Alkalaja iz Sarajeva, ulica Husrefa Redžića br. 1, koga zastupa Žarko Bulić, advokat iz Sarajeva, protiv odluke broj 05-2-07-8-114/08 od 24.04.2008. godine, tužene Centralne izborne komisija BiH, Sarajevo, u upravnoj stvari sukoba interesa, na nejavoj sjednici održanoj 12. marta 2009. godine, donio je sljedeći

PRESUDU

Tužba se odbija.

OBRAZLOŽENJE

Osporenom odlukom, broj i datum naveden u uvodu presude, Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je utvrdila da je tužitelj u periodu od 09.02.2007. godine do 21.01.2008. godine, istovremeno obavljao funkciju ministra inostranih poslova u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i funkciju člana Nadzornog odbora dioničkog društva "VGT osiguranje" Visoko, koje je poslovalo sa organima vlasti u iznosu većem od 5.000,00 KM godišnje, čime je izvršio povredu odredbe člana 6. stav 2. Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine, pa mu je na osnovu navedenih zakonskih propisa, primjenom člana 20. stav 1. navedenog zakona, izrečena sankcija nepodobnosti za kandidovanje za bilo koju neposrednu ili posredno izabrano funkciu u periodu od četiri godine nakon počinjenog prekršaja, tj. od 21.01.2008. godine.

Protiv ove odluke tužitelj je blagovremeno podnio tužbu za pokretanje upravnog spora, kojom predlaže da se tužba uvaži i osporena odluka poništi. Tužitelj odluku osporava iz razloga predviđenih odredbom čl. 11. tačka 1. i 3. Zakona o upravnim sporovima BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02, 88/07 i 83/08), odnosno iz razloga što u pobijanom aktu nije primijenjen ili je nepravilno primijenjen zakon BiH i što u upravnom postupku koji je prethodio donošenju pobijanog akta nije postupljeno po pravilima postupka, jer je tuženi organ iz utvrđenih činjenica izveo nepravilan zaključak u pogledu činjeničnog stanja. U razlozima tužbe obrazlaže da dokazi koji su izvedeni u postupku, kao i utvrđene činjenice koje proizlaze iz tih dokaza nisu davale pouzdan osnov za zaključak i pravnu ocjenu

da je tužitelj počinio povredu odredbi Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH, koja bi opravdala izricanjem sankcije primjenom odredbe čl. 20. stav 1. citiranog zakona. Nepravilno izvedeni zaključak tuženog organa o odlučnim činjenicama, tužitelj vidi u tome što je takav zaključak suprotan sadržaju provedenih dokaza. Ističe da je u Nadzorni odbor d.d. "VGT-osiguranje" Visoko izabran daleko prije imenovanja na funkciju ministra inostranih poslova BiH, kao i da ovu činjenicu nije prikrio u podacima koje je dao prije svoga imenovanja. Nadalje, ukazuje da od momenta imenovanja nije učestvovao u radu Nadzornog odbora navedenog privrednog društva, a da razlozi nerazrešenja tužitelja sa funkcije člana Nadzornog odbora nisu uzrokovani postupkom tužitelja, nego proceduralnim razlozima iz normativnih akata privrednog društva. Osporava utvrđenje tuženog organa da je d.d. "VGT-osiguranje" Visoko sklopilo ugovor sa Ministarstvom za izbjeglice i raseljena lica BiH o osiguranju vozila, jer je ugovor sklopljen sa Agentom „S.A. Magdić“ iz Sarajeva. I na kraju, tužitelj smatra da po svojoj pravnoj prirodi kršenje odredbi Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH, imajući u vidu zapriječene sankcije, predstavlja sui generis deliktno ponašanje, pa je tuženi organ bio dužan utvrditi deliktnu odgovornost tužitelja, a osporeni akt u tom pravcu nema nikakvih razloga.

U odgovoru na tužbu tužena je predložila da se tužba odbije kao neosnovana.

Sud je ispitao zakonitost osporene odluke u granicama člana 35. Zakona o upravnim sporovima BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02, 88/07 i 83/08), pa je odlučio kao u dispozitivu presude iz sljedećih razloga:

Tužena je pravilno odlučila kada je tužitelju izrekla sankciju prema kojoj je tužitelj nepodoban da se kandidira za bilo koju neposrednu ili posrednu izabrano funkciju u periodu od četiri godine nakon učinjenog prekršaja, tj. počev od 21. 01. 2008. godine, iz razloga što je tužena u toku postupka utvrdila da je tužitelj prekršio odredbe člana 6. tačka 2. Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 16/02, 14/03 i 12/04), tako što je u vremenskom periodu od 09. 02. 2007. godine do 21. 01. 2008. godine istovremeno obavljao funkciju ministra inostranih poslova Bosne i Hercegovine i funkciju člana Nadzornog odbora d.d. "VGT-osiguranje" Visoko, koje je poslovalo sa organima vlasti u iznosu većem od 5.000,00 KM.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja, primjenom odredbi člana 6., tačke 2. citiranog zakona, tužena je pravilno zaključila da postoji sukob interesa u smislu naprijed navedene odredbe, odnosno da je tužitelj istovremeno obavljao funkciju ministra inostranih poslova BiH i funkciju člana Nadzornog odbora privrednog društva, čime je prekršio citiranu odredbu zakona, kojom je propisano da izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici ne mogu biti članovi poslovodnog odbora, upravnog odbora, nadzornog odbora, izvršnog odbora, niti biti u svojstvu ovlaštene osobe bilo kojeg privatnog preduzeća koji sklapa ugovore ili na drugi način posluje sa vladama na bilo kojem nivou. Ova odredba primjenjuje se samo na privatna preduzeća, koja su sklopila ugovore ili posluju sa vladama, dok je izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije ili savjetnik vršio funkciju, i to samo onda kada je vrijednost ugovora ili posla veća od 5.000,00 KM, pa je tužena pravilno ocijenila da su ispunjeni svi uslovi iz člana 20. stav 1. citiranog zakona za izricanje sankcije tužitelju utvrđene u dispozitivu osporene odluke. Iz odredbe člana 6. stav 2. Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH proizilazi da moraju biti ispunjeni kumulativno postavljeni uvjeti. Prvi uvjet jeste da je tužitelj nosilac izvršne funkcije i da istu funkciju obavlja istovremeno sa funkcijom člana Nadzornog odbora privrednog društva. Drugi uvjet se odnosi na strukturu vlasništva privrednog društva i to privredno društvo mora biti isključivo privatno preduzeće. Treći uvjet jeste da je privredno društvo (preduzeće) sklopilo ugovor ili poslovalo sa vladama bilo kojeg nivoa u

vrijeme dok je nosilac izvršne funkcije vršio funkciju i kada je vrijednost ugovora ili posla veća od 5.000,00 KM.

Prigovor tužitelja da je tužena iz utvrđenog činjeničnog stanja izvela pogrešan zaključak, odnosno da je nepravilno i pogrešno zaključila da je tužitelj istovremeno obavljao funkcije ministra inozemnih poslova BiH i člana Nadzornog odbora privrednog društva nije osnovan. Ovo iz razloga što je u postupku donošenja osporene odluke, utvrđeno da je tužitelj Odlukom Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH broj 01-50-3-35/07 od 13. 02. 2007. potvrđeno imenovanje tužitelja za ministra inozemnih poslova BiH od 09. 02. 2007. godine, a Odlukom o izboru člana Nadzornog odbora "VGT-osiguranje" Visoko broj 42/04 od 24. 04. 2004. godine tužitelj je imenovan za člana Nadzornog odbora privrednog društva na period od četiri godine. Tužitelj je tek dana 21. 01. 2008. godine uručio privrednom društvu "VGT-osiguranje" Visoko ostavku na članstvo u Nadzornom odboru.

Činjenica da tužitelj nije učestvovao u radu Nadzornog odbora od momenta njegovog imenovanja za ministra inozemnih poslova BiH ne može biti razlog za drugačije rješavanje ovog sukoba interesa, jer je od odlučne važnosti samo postojanje činjenice istovremenog obavljanja izvršne funkcije i članstva u Nadzornom odboru privrednog društva, a ne i konzumiranje obaveza i prava proisteklih iz članstva u Nadzornom odboru. Stoga tužitelj pogrešno zaključuje da zato što nije učestvovao u radu Nadzornog odbora "VGT-Osiguranje" Visoko (iako je na to bio obvezan prihvatanjem prava i obaveza koje proističu iz članstva u tom tijelu) nije ni mogao biti u sukobu interesa. Ovo i iz razloga što je tužitelj i formalno zatražio prekid manda dana 21.01.2008. god., a primljene naknade za rad u Nadzornom odboru u iznosu od 8.800,00 KM vratio privrednom društvu, što predstavlja moralan čin, ali ni u kom slučaju ne može uticati na drugačiji zaključak suda.

Iz spisa predmeta proizilazi da je tuženi pravilno utvrdio da je privredno društvo "VGT-osiguranje" Visoko privatno privredno društvo (preduzeće), čiji je osnovni kapital podijeljen na dionice i u vlasništvu su fizičkih i pravnih lica i da je ovo privredno društvo poslovalo sa vladama u vrijeme dok je tužitelj istovremeno bio nosilac izvršne funkcije i član Nadzornog odbora, i to u ukupnom iznosu od 47.835,60 KM, sa Ministarstvom za izbjeglice i raseljena lica BiH u iznosu od 7.590,30 KM, a sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona u iznosu od 40.245,30 KM.

Ovakvo utvrđenje činjeničnog stanja proizilazi iz ugovora o osiguranju zaključenog između "VGT-osiguranja" Visoko i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH broj 01-50-2516/07 i polisa kombinovanog osiguranja broj 0007716,0007717, 0007445 i 0008708 čija je ukupna vrijednost 7.590,30 KM. Predmet poslovanja sa vladom Zeničko-dobojskog kantona jeste osiguranje učenika i vozila. Ugovor su zaključili "VGT-osiguranje" Visoko i škole sa područja navedenog kantona. Škole su, kako to pravilno zaključuje tuženi organ, javne ustanove i posluju putem jedinstvenog računa, jer nemaju svoje transakcijske račune. Sva plaćanja se vrše putem Ministarstva financija tog kantona, pa nije osnovan prigovor tužitelja da su ugovori zaključeni i realizirani sa školama, nego suprotno od tog zaključka, radi se o poslovanju sa vladom Zeničko-dobojskog kantona, a korisnici usluga su javne ustanove-škole. Ukupni obim poslovanja utvrđen je u iznosu od 40.245,30 KM. U konkretnom slučaju, ovo sudsko vijeće zaključuje da su ispunjeni gore navedeni kumulativni

uvjeti predviđeni odredbom čl. 6. stav 2. Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH pa je pravilan zaključak tuženog organa da je tužitelj u sukobu interesa.

Cilj i svrha Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH jeste u tome da izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici koji obavljaju javne funkcije se ponašaju savjesno i odgovorno i da ne ugrožavaju povjerenje i pouzdanje građana. Sud napominje da sukob interesa postoji u svim situacijama u kojima izabrani zvaničnici, nosioci izvršnih funkcija i savjetnici imaju privatni interes koji utiče ili može uticati na zakonitost, otvorenost, objektivnost i nepristrasnost u obavljanju javnih funkcija (čl. 1. tačka 2. i 5. citiranog zakona). Za postojanje konkretnog sukoba interesa potrebno je utvrditi samo činjenice istovremenog obavljanja nesposjivih funkcija (u ovom slučaju istovremeno obavljanje funkcije ministra inozemnih poslova BiH i članstva u Nadzornom odboru privatnog preduzeća koje je poslovalo sa vladama), a nije potrebno, kako to pogrešno zaključuje tužitelj, utvrđivati vinost (krivicu) tužitelja. Stoga tuženi organ nije ni bio u obavezi da utvrđuje odgovornost nosioca izvršne funkcije, niti da tu odgovornost obrazlaže.

Nije osnovan ni prigovor tužitelja kojim osporava osnovanost i zakonitost izrečene sankcije. Ovo iz razloga što je imperativnom zakonskom odredbom iz čl. 20. stav 1. Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH propisano da ako se utvrdi da neki izabrani zvaničnik, nosilac izvršne funkcije ili savjetnik krši odredbe čl. 5., 6, 8. i 11. citiranog zakona, on se smatra nepodobnjim da se kandiduje za bilo koju neposrednu ili posredno izabrano funkciju u periodu od četiri godine nakon počinjenog prekršaja. Pored toga, zvaničnik, nosilac izvršne funkcije ili savjetnik može biti kažnjenu novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 10.000,00 KM.

Navodi tužbe o ovlaštenjima nadzornog odbora u privrednom društvu u suprotnosti su sa odredbama Zakona o privrednim društvima Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 23/99 do 91/07, čl. 259, do 275. citiranog zakona), jer je struktura i nadležnost organa u privrednom društvu regulirana na način da je skupština privrednog društva nadležna za strateške odluke, uprava društva je nadležna za rukovodenje poslovanjem društva, a nadzorni odbor je nadležan za nadzor poslovanja privrednog društva i uključuje sudjelovanje u donošenju operativnih odluka. U skladu sa ovim, ovlaštenja i odgovornosti nadzornog odbora su u odnosu na skupštinu i upravu društva široka i obuhvataju utvrđenje tekuće politike društva, imenovanje i razrješenje uprave i učešće u donošenju odluka. Ne samo da je obaveza i odgovornost nadzornog odbora u nadzoru nad zakonitošću rada uprave društva, nego obuhvata i donošenje bitnih odluka o funkcioniranju i poslovanju društva (odobravanje prodaje, kupovine, zamjene i druge financijske transakcije iz imovine društva, odobravanje emisije novih dionica i sl.).

Iz svega izложенog, ovaj Sud nalazi da je osporena odluka zakonita i da je tužena pravilno odlučila kada je tužitelju izrekla sankcije navedene u dispozitivu odluke.

Imajući u vidu navedeno, Sud je primjenom odredbi člana 37. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02) donio odluku kao u dispozitivu presude.

U-466/08
12. марта 2009. године
Сарајево

Predsjednik Vijeća
Sudija
Jasminka Oručević-Čohadžić, s. r.

САДРЖАЈ

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

108	Закон о генетички модификованим организмима
(српски језик)	1
	Zakon o genetički modificiranim organizmima
(bosanski jezik)	12
	Zakon o genetski modificiranim organizmima (hrvatski
jezik)	24

**ИНСТИТУЦИЈА ОМБУДСМАНА ЗА ЗАШТИТУ
ПОТРОШАЧА У БиХ**

Рјешење број 01-1-12-80/09 (српски језик) 36

Rješenje broj 01-1-12-80/09 (bosanski jezik)	36
Rješenje broj 01-1-12-80/09 (hrvatski jezik)	36
Рјешење број 01-1-12-83/09 (српски језик)	36
Rješenje broj 01-1-12-83/09 (bosanski jezik)	36
Rješenje број 01-1-12-83/09 (hrvatski jezik)	37
СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	
Presuda U-466/08	37

Издавач: Овлаштена служба Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Трг БиХ 1, Сарајево - За издавача: секретар Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Марин Вукоја - Припрема и дистрибуција: ЈП НИО Службени лист БиХ Сарајево, Магрибија 3 - Директор: Драган Прусића - Телефони: Централа: 554-160, 554-161 - Директор: 554-150 - Претплата: 554-570, факс: 554-571 - Огласни одјел: 554-111, факс: 554-110 - Правна служба: 554-151 - Рачуноводство: 558-440, факс 550-295 - Претплата се утврђује полуодишиње, а уплата се врши УНАПРИЈЕДУ корист рачуна: UNICREDIT ЗАГРЕБАЧКА БАНКА БХ 338-320-22000052-11, ВАКУФСКА БАНКА д.д. Сарајево 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK А.д. Бања Лука, филијала Брчко 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK д.д. БиХ Сарајево 161-000-00071700-57 - Штампа: ГИК "ОКО" д.д. Сарајево - За штампарiju: Фехим Шкаљин - Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од изласка гласила. "Службени гласник БиХ" је уписан у евиденцију јавних гласила под редним бројем 731.

Упис у судски регистар код Кантоналног суда у Сарајеву, број УФ/1-2168/97 од 10.07.1997. године. - Идентификациони број 4200226120002. - Порезни број 01071019. - ПДВ број 200226120002. Молимо претплатнике да обавезно доставе свој ПДВ број ради издавања пореске фактуре.

Претплата за I полуодишиње 2009. за "Службени гласник БиХ" и "Међународне уговоре" 120,00 КМ, "Службене новине Федерације БиХ" 110,00 КМ. Web издање: <http://www.sluzbenilist.ba> - годишња претплата 200,00 КМ